Poštnina plačana v gotovini.
Leto XIX., št. 230

Ljubljana, torek 4. oktobra 1938

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.—, Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Grajski trg št. 7. telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Tješin

Katastrofa, ki je zadela Češkoslovaško, se še povečuje z zahtevami, ki sta jih postavili Poljska in Madžarska, tem bolj, ker je monakovski sporazum tudi zanje že v naprej podpisal vsaj delno ugoditev. Na Tješinskem je že padla odločitev in poljske oblasti so že posegle po tej deželi.

Poljski nastop je vsekakor posebno poglavje v zgodovini mednarodnih odnošajev. Mnogokrat se bodo še pozni rodovi spominjali nanj in mu posvečali primerno pozornost. Sedanjost je tako prepolna dogajanja, da za refleksije še ni časa in razpoloženja, tem manj, ko ob njih sili na dan toliko trpkega.

Do te ure niti še ne vemo, kaj in koliko ozemlja zadeva izpolnitev poljskega ultimata. Razlikuje se posebej ozemlje, ki ga takoj zasedejo poljske oblasti, in ozemlje, o katerega bodoči državni pripadnosti naj odloči plebiscit. V ozemlju, ki ga dobi Poljska takoj, se imenujeta Tješin mesto in okraj ter okraj Fryštat. Dosedaj še ni bilo mogoče razvideti, na kaj se nanaša aplikacija plebiscitarne odločitve, vsekakor pa obsega področje, ki leži v glavnem ob reki Olši.

Tješinsko predstavlja eno od področij, za katere se že dolgo vrši nacionalna borba. Nekdaj je pripadalo avstrijski deželi Šleziji, ki so v njej Čehi mejili na Poljake. Toda meja ni bila tu dovolj določna, podobno kakor ni drugod, kjer mejijo med seboj slovanski narodi ter prehajata sosedna slovanska jezika v prehodnem narečju drug v drugega. Na Tješinskem prehaja poljski jezik v češkega in jezikoslovci so tu našli jezikovna svojstva, ki so prav značilna za prehod in vežejo govorico prebivalstva na obe strani. Prehodni značaj jezika se je ujemal z zgodovino dežele, ki je pripadala Poljski samo v davni preteklosti, pred stoletji, potem pa je bila zvezana s češkimi deželami, a se je kesneje tudi od njih odločila. Deželica pripada porečju reke Odre in je nagnjena proti severozapadu, odkoder je skozi stoletja prihajal vanjo močan tok germanizacije. Ko se je uveljavljal narodni preporod, je segel na Tješinsko razmeroma kasno, tako od poljske kakor od češke strani in prav v dolini reke Olše je bil oni pas, ki ga je zajel najkasneje in kjer je ostalo domače avtohtono prebivalstvo dolgo nekako nevtralno med obema izrazito nacionaliziranima predeloma. Najenergičnejši nositelji nacionalizma so bili priseljenci, ki so prihajali od obeh strani.

Na takih osnovah se je vršila narodna borba, ki se je začela že dolgo pred svetovno vojno in ki je že takrat vrgla marsikako senco na razmerje med obema slovanskima narodoma. Saj so te borbe vzbudile prav poseben odmev celo v lepem slovstvu, s čudovito lepimi pesmimi Petra Bezruča, ki jim je najti malo podobnih v svetovni literaturi.

Ko je svetovna vojna prinesla osvoboditev obeh narodov in ustanovitev nacionalnih držav Poljske in Češkoslovaške, se je seveda pojavil tudi spor za mejo na Tješinskem. Kakor ni bilo drugače pričakovati, se je pojavila z obeh strani zahteva, da se to ozemlje priključi. Razvila se je srdita kampanja z obeh strani. Tudi oborožene sile so se začele zbirati in končno so na mirovni konferenci v Parizu odločili, naj o državni pripadnosti teritorija odloči plebiscit. Začela se je izredno živa propaganda, ki je zavzemala ponekod že prav nevarne oblike. Ko se je nasprotje le preveč stopnjevalo, je končno veleposlaniška konferenca v Parizu odločila, naj se ljudsko glasovanje ne vrši, marveč je izdelala mejo ter jo predložila obema sprtima državama, ki sta na njo pristali. Tako je bilo z odločitvijo veleposlaniške konference v Parizu dne 28. julija 1920. razdeljeno Tješinsko na dva dela in meja potegnjena tako, kakor je bila odtlej v veljavi do sedaj.

Da je bila meja potegnjena bolj Češkoslovaški v korist kakor Poljski, sta bila poleg narodnih nagibov važna še dva momenta. Po dolini Olše drži velika železnica, ki teče od Moravske Ostrave odnosno Bohumina, velikega železniškega križišča, mimo Tješina in čez Jablunkov na Slovaško ter potem dalje proti Budimpešti in ki je predstavljala takrat in prav za prav še danes poglavitno prometno zvezo med češkim in slovaškim področjem. Da se ohrani uporaba te velike železnice za Češkoslovaško, so ji dodelili dolino Olše, a problem pri Tješinu so razrešili na ta način, da so mesto samo dodelili Poljski, tješinski kolodvor z zapadnim predmestjem pa dali Čehom. Tako je nastal novi »Češki Tješin«, ki so ga pravkar Poljaki pridružili staremu Tješinu. Druga važna stvar so bili premogovniki, ki segajo od Moravske Ostrave proti jugu in vzhodu tja do Karvine. Premogovno ozemlje se je pridelilo v glavnem Češkoslovaški, kar je bilo v skladu s prevladujočim narodnim značajem, saj tod povsem dominira češki živelj. Nasprotno pa so ob Olši, zlasti v zgornjem delu, v prevladi Poljaki.

Koliko Poljakov je bilo dosedaj v Češkoslovaški, to vprašanje tvori samo del spora samega. Po rezultatih brez dvoma objektivnega češkega ljudskega štetja jih ni bilo več ko okrog 80.000, toda Poljaki so jih navajali več in sicer kar do 200.000. Razlika v rezultatih je na osnovi zgoraj navedenega povsem razumljiva.

Vsakdo je obžaloval, da med sosedama ni prišlo že poprej do sporazuma glede Tješinskega, kajti v teku zadnjih let se razmerje v deželici ni pomirilo, pri čemer so imele seveda važen delež zunanje sile. Akcija Poljske je sedaj spor odločila sebi v prid. S to solucijo Češkoslovaška ne bo imela več poljske manjšine, a hkrati bo izgubila svojo prvovrstno prometno zvezo s severno Slovaško. Koliko bo s tem izgubila tudi premogovnega ozemlja, bo mogoče razvideti šele, ko se bo določila dokončna mejna črta.

Za Češkoslovaško je ta nova žrtev težka in boleča, za vse Slovane pa je mučen način, kako je do nje prišlo, čeprav bi gotovo vsi z največjim zadoščenjem pozdravili, ako bi se stari poljsko-češkoslovaški spor rešil v prijateljskem duhu v drugačnih okoliščinah. Poljaki so prevzeli nase velik moralni dolg, ki ga bodo lahko poravnali le, ako bo odslej njihova politika napram Češkoslovaški ravna in iskrena, in pa, ako bodo vsaj majhen odstotek tega, kar so v imenu nacionalne ideje zahtevali za peščico tješinskih Poljakov, sedaj priznali tudi milijonom slovanskih manjšin v svoji lastni državi.

NAPETA MONAKOVSKA RAZPRAVA V ANGLEŠKI SPODNJI ZBORNICI

Odstopivši mornariški minister Duff Cooper je ostro kritiziral angleško zunanjo politiko — Chamberlain jo je zagovarjal in pojasnjeval — Lepe besede za Češkoslovaško

London, 3. okt. br Ob napeti pozornosti vseh političnih in diplomatskih krogov se je danes popoldne ob 5. srednjeevropskega časa sestala spodnja zbornica. Že davno pred napovedano uro so bile zasedene vse za občinstvo določene galerije. Za sejo je vladalo toliko zanimanje, da so ljudje napolnili tudi vse sosednje ulice v okolici parlamenta. Policija je le s težavo držala prosto pot za poslance in ministre. Tudi diplomatska loža je bila nabito polna, v novinarski loži pa so se poročevalci listov gnetli drug ob drugem.

Napeto pričakovanje

Zanimanje za današnjo sejo sta povzročili predvsem napovedana izjava ministrskega predsednika Chamberlaina po monakovski konferenci in pa napovedano pojasnilo bivšega mornariškega ministra Duff Coopra o vzrokih njegove demisije. Zanimanje je bilo tem večje, ker so današnji listi napovedali, da se bo razvila o zunanji politiki vlade zelo obširna in burna razprava, češ da s politiko Chamberlaina ni nezadovoljna samo opozicija, marveč tudi del pripadnikov vladne konservativne stranke. 27 uglednih osebnosti angleškega javnega življenja, med njimi tudi znani lord Cecil, je objavilo v listih izjavo, v kateri ostro obsojajo Chamberlainovo politiko. V svoji izjavi naglašajo, da je morala Češkoslovaška pristati na svojo okrnitev zlasti pod pritiskom angleške vlade in Chamberlaina osebno. Chamberlain vodi politiko na lastno pest, ne da bi vprašal za mnenje parlament in ne da bi bila javnost pravilno poučena. Taka politika je nečastna in nedostojna Velike Britanije. Podpisniki pozivajo končno spodnjo zbornico, naj Chamberlainovo politiko odkloni in popravi, kar se še popraviti da.

Razumljivo je, da je pod takimi okolščinami doseglo zanimanje za današnjo sejo vrhunec, ko se je malo pred 16. napovedanega časa pripeljal v spodnjo zbornico ministrski predsednik Chamberlain v spremstvu lorda Halifaxa. Množica pred parlamentom in na galerijah ga je toplo pozdravljala, ravno tako večina vladnih poslancev, dočim so bili drugi dokaj rezervirani.

Duff Cooper o svoji demisiji

Po otvoritvi seje in običajnih formalnostih je najprej povzel besedo odstopivši mornariški minister Duff Cooper, ki ga je opozicija pozdravila s ploskanjem in klici, da je edini resnični patriot v vladi. Duff Cooper je nato v obširnem govoru orisal razloge, ki so ga napotili, da se odreče visokemu položaju mornariškega ministra, na katerega je bil vedno ponosen. V svoji izjavi je med drugim dejal:

Ko sem videl na ulicah navdušene množice, ki so vzklikale ministrskemu predsedniku in slavile njegove zasluge za ohranitev miru, sem se čutil najbolj osamljenega. Nič ni hujšega kakor imeti sredi srečnih in zadovoljnih množic zavest, da prav za prav ni nobenega vzroka za veselje, zadovoljstvo in manifestacije. Priznavam, da je monakovska konferenca dala povod za olajšanje, toda še danes me ni mogel nihče prepričati o tem, da bi imel povod, da si k temu čestitamo. Prav tako sem bil osamljen v sejni dvorani ministrskega sveta, ko so ostali člani vlade stiskali Chamberlainu roko in mu čestitali. Verujte mi, da mi je bilo v tem trenutku zelo težko, da sem moral to slavnostno razpoloženje motiti s svojo ostavko. **Po načinu, kako je bila moja ostavka sprejeta, pa so izginili zadnji dvomi o pravilnosti in upravičenosti mojega koraka. Danes lahko ugotovim, da je predsednik vlade sprejel mojo ostavko z vidnim olajšanjem.**

Vedno sem bil mnenja, da **velja za našo politiko načelo, da si morajo biti drugi narodi vedno na jasnem in morajo vedeti, kaj nameravamo v izvestnih okoliščinah** storiti. V tem mojem prepričanju me je utrdila zavest, da morda nikdar ne bi prišlo do svetovne vojne, če bi bila Nemčija leta 1914 jasno vedela, kako se bo zadržala Anglija. Mislim, da je bila velika napaka naše zunanje politike, da tudi sedaj tega nismo storili. Polne štiri tedne smo zamudili. Šele v zadnjem trenutku, a še to v skrajno negotovem tonu je Anglija izjavila, da je pripravljena boriti se proti temu, da bi ena sama velesila s svojo oboroženo močjo obvladala vso Evropo. Za preprečenje vojne pa bi bila ena sama zanesljiva pot, a to je čvrsto in odločno stališče Anglije. Ko so se ministri vrnili z dopustov in ko so zbrali informacije iz vsega sveta, je postalo jasno, ga grozi nevarnost vojne za konec septembra. Takrat bi bila morala Anglija jasno in odločno nastopiti. Berlinu bi bilo treba od vsega začetka natočiti čistega vina. Kakor se leta 1914. nismo borili samo za Srbijo in ne za Belgijo, če tudi so nekateri to trdili, tako so tudi tokrat ne bi borili za Češkoslovaško, marveč proti temu, da bi ena država s silo zavladala na vsem kontinentu. Za to načelo smo se borili proti Napoleonu in proti Filipu Španskemu in za to načelo mora biti Anglija vedno pripravljena iti v boj. Tistega dne, ko ne bomo pripravljeni boriti se za tako visoke ideale, tistega dne bomo izgubili svoj imperij, svojo svobodo in svojo neodvisnost.

Chamberlainov govor je v Nemčiji le še bolj utrdil prepričanje, da Anglija ne misli resno. Nemčija je začela popuščati šele takrat, ko so bili na mojo zahtevo storjeni prvi energični koraki in odrejena mobilizacija angleškega vojnega brodovja. A še potem je bil Chamberlainov uspeh v Monakovem mir, kakršen bi se mogel diktirati samo v vojni popolnoma poraženemu nasprotniku.

Duff Cooper se je dotaknil nato nemško-angleške deklaracije, ki sta jo v Monakovem podpisala in objavila Hitler in Chamberlain. Chamberlain je na ta dalekosežni dokument stavil svoj podpis, ne da bi bil poprej vprašal za mnenje vlado in ne da bi se bil poprej posvetoval s francoskimi zavezniki. Tudi ni smatral niti za potrebno, da bi vprašal za mnenje strokovnjake zunanjega ministrstva. Prav tako je docela ignoriral vlade dominionov. Edini rezultat te politike je, da je prišla Anglija ob ves svoj ugled in da ji nobeden izmed zaveznikov, pa tudi nihče izmed malih narodov ne bo več zaupal, temveč da se bo vsak otresal njenega prijateljstva in zavezništva, ki se utegne, kakor kaže primer Češkoslovaške v najbolj kritičnem in odločilnem trenutku pretvoriti v izdajstvo.

Chamberlainovo poročilo

Zbornica je sledila izvajanjem Duffa Cooperja z veliko pozornostjo, opozicija pa ga je često prekinjala z odobravanjem in ovacijami.

V napeti tišini je nato povzel besedo ministrski predsednik Chamberlain. Ko se je pojavil na govornici, ga je desnica pozdravila s ploskanjem. V skoro eno uro trajajočem govoru je najprej kratko zavračal kritiko, ki jo je o njegovi politiki iznesel Duff Cooper, nato pa je pojasnjeval razvoj dogodkov v zadnjih tednih, vse do monakovske konference. Med drugim je dejal:

»Govore poslavljajočih se ministrov sem vedno poslušal z veliko notranjo ginjenostjo. Ne mislim odgovarjati na izvajanja spoštovanega tovariša Duffa Coopera, izjavljam pa da nimam ničesar obžalovati, kar sem storil.«

Chamberlain je nato primerjal položaj, kakršen je bil preteklo sredo in kakršen je danes. Takrat smo bili v senci velike in grozeče nevarnosti. Danes nas prešinja zavest hvaležnosti, da je ta nevarnost odstranjena. Pri monakovski konferenci je bil čas najodločilnejši činitelj. Vse okoliščine za izbruh konflikta z orožjem so bile podane in prišlo bi do katastrofe. Zaradi tega je bilo potrebno postopati naglo, da se čim prej izvede ta sicer bolna, a potrebna operacija.

V čem je Nemčija popustila

Chamberlain je nato obrazložil razliko med nesprejemljivimi nemškimi zahtevami v Godesbergu in med monakovskim dogovorom. Monakovski dogovor sloni na sklepu češkoslovaške vlade, ki je pristala na angleško-francoski predlog glede odcepitve pretežno nemških pokrajin in njihove priključitve k Nemčiji. V Godesbergu je bil postavljen ultimat, ki je določal za predajo tega ozemlja rok šestih dni. Monakovski dogovor pa se je vrnil na angleško-francoski načrt, ki predvideva rok 10 dni za izpraznitev omenjenega ozemlja. Vrh tega so štiri velesile prevzelo odgovornost, da se ta sporazum mirno izvede in to pod mednarodno kontrolo. Po godesberški spomenici bi ozemlje, v katerem bo plebiscit, zasedle nemške čete, po monakovskem sporazumu bodo to ozemlje zasedle mednarodne čete. Nadalje dobi prebivalstvo vsega ozemlja pravico, da z opcijo samo odloča o svoji bodoči državni pripadnosti. Dogovorjeno je, da se izmenja prebivalstvo in da rešuje vsa sporna vprašanja mednarodna komisija. Anglija in Francija jamčita sedaj za skupne meje Češkoslovaške, Nemčija in Italija pa bosta prevzeli ista jamstva, čim bo rešeno vprašanje poljske in madžarske narodne manjšine. Če vprašanje poljske in madžarske manjšine ne bo rešeno v roku treh mesecev, se bodo zastopniki velesil ponovno sestali. Baš oni, ki ne žele ultimatov in ki vedno zahtevajo, da se mora postopati po načelih mednarodnega prava, morajo priznati, da so bile spremembe monakovskega sporazuma glede na godesberško spomenico storjene popolnoma v njihovem duhu. Monakovski sporazum je delo vseh, ki so ga podpisali in nihče ne more reči, da je to zmaga ene same države. Monakovska konferenca pa je obenem dokazala, da so štiri velesile zmožne z medsebojnimi sporazumi razčistiti tudi najtežji položaj s pogajanji in kompromisom namesto s prelivanjem krvi.

Sočustvovanje s Čehoslovaki

Chamberlain je nato naglasil svoje globoko sočustvovanje z malim, a viteškim češkoslovaškim narodom v urah njegove nacionalne bolečine. Vsi tisti, ki jim je s sklenjenim sporazumom odleglo, pošiljajo pozdrave temu hrabremu narodu, ki je s svojim viteškim zadržanjem omogočil to težko rešitev. Češkoslovaški narod je deležen občudovanja vsega angleškega naroda in mislim, da se vsi strinjate z menoj če v imenu tega visokega doma izrazim Češkoslovaški zasluženo spoštovanje zaradi dostojanstvene in edinstvene disciplíniranosti, ki jo je pokazala v teh dneh najtežje preizkušnje, kar jih je bilo kdaj naloženo kakemu narodu. Štiri velesile so se sporazumele v Monakovu za mir in ne bi bilo pravilno, če bi se iz čustvenih razlogov do ČSR odločili proti miru. (Klic iz vrst opozicije: Sramota! Chamberlain: Nimam se ničesar sramovati!)

Veliko posojilo za ČSR

Chamberlain je nato v toplih besedah občudovanja govoril o Čehih in Češkoslovaški ter nadaljeval, da se je češkoslovaška vlada obrnila preko svojega poslanika v Londonu na angleško vlado s prošnjo, naj bi ji omogočila rešitev težavnih gospodarskih in finančnih problemov, ki so nastali za ČSR zaradi okrnitve državnega ozemlja **z najetjem posojila v višini 30 milijonov funtov ob garanciji angleške vlade.** Chamberlain je rekel, da mora Anglija to prošnjo sprejeti s simpatijami. **Zato je že obvestil češkoslovaško vlado, da je Anglija pripravljena dati Češkoslovaški takoj začasno posojilo v višini 10 milijonov funtov** (dve in pol milijarde dinarjev) za neobhodno potrebne izredne izdatke, ki jih zahteva sedanji položaj. Končni sklep o tem vprašanju zavisi od mnogih činiteljev, ker ga ni mogoče na hitro sprejeti. **Zaenkrat je bila angleška Narodna banka naprošena, da stavi ČSR na razpolago kredit 10 milijonov funtov, na novembrskem sestanku parlamenta pa bo vlada preložila spremembo in dopolnilo zakonskih določb, ki za sedaj ovirajo končno rešitev tega vprašanja.**

Priznanje Hitlerju in Mussoliniju

Chamberlain se je nato povrnil na razne kritike monakovskega sporazuma, ki jih je bilo slišati v spodnji zbornici in v angleški javnosti. Pri tem je pripomnil: Težke besede so bile izgovorjene o nemškem kancelarju. Prosim visoki dom, da lojalno prizna, pred kakšnimi težavami se je znašel ta državnik po odločnih izjavah, ki jih je bil že dal in po katerih je kljub temu pristal, da se pogaja z zastopniki drugih držav o vprašanjih, glede katerih se je že odločil. Ta njegov pristanek je prišel v zadnjem trenutku. S tem je dal kancelar Hitler važen prispevek k ohranitvi miru. Važna je bila tudi vloga italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija in morda je bilo baš njegovo stališče odločilnega pomena. Po njegovem prizadevanju je bila nemška mobilizacija odgodena za 24 ur. On in grof Ciano sta bila tudi pri pogaajnjih v Monakovem zelo aktivna in Evropa in ves svet imata dovolj razloga biti hvaležna predsedniku italijanske vlade.

V nadaljnjih izvajanjih je Chamberlain podčrtal pogum francoskega ministrskega predsednika Daladiera, ki je v najtežjih okoliščinah prevzel ogromno odgovornost, zlasti še, ker je imel zaradi francosko-češkoslovaškega pakta med vsemi najtežavnejše stališče. Njegovo sodelovanje v Monakovem je bilo neprecenljive vrednosti. Chamberlain je izrazil svoje priznanje tudi prezidentu Zedinjenih držav Rooseveltu ter vsem dominionom britanskega imperija.

Monakovska deklaracija

Končno se je Chamberlain še enkrat vrnil na kritiko Duff Coopera, zlasti na ono glede skupne deklaracije, ki sta jo Hitler in Chamberlain izdala v Monakovem. Tu ni bil sklenjen noben nov pakt in Anglija ni prevzela nobenih novih obveznosti. Deklaracija je le dokaz, da obstoji na obeh straneh poštena in dobra volja. Dogodki zadnjih dni so dokazali, da se trajen mir ne da doseči s čakanjem in nedelavnostjo, marveč so potrebni veliki napori in jaz sem preveč realen politik, da bi mogel verjeti, da se da tak paradiž ustvariti v enem dnevu. Monakovo je šele začetek.

Oboroževanje se nadaljuje

Nihče ne verjame, da bi nam naš podpis pod monakovski pakt dovoljeval, da prekinemo in ustavimo nadaljnje oboroževanje. Razorožitev je mogoča samo s pristankom in sodelovanjem vseh narodov. Dokler pa ne vemo, ali bo to mogoče doseči in dokler o tem nimamo sklenjenega sporazuma, se moramo še nadalje oboroževati in ostati čuječi na straži svoje varnosti.

Chamberlain je zaključil z besedami: Tem nalogam, ki streme po obnovi zaupanja in postopni odstranitvi sovražnosti in nesoglasij med narodi, hočem posvetiti vse svoje še razpoložljive sile, dokler ne bom oddal krmila države v mlajše roke.

Debata

V klopeh vladne večine so sprejeli izvajanja Chamberlaina z ovacijami, opozicija pa z molkom.

V debati sta nato govorila vodja delavske opozicije major Attlee in vodja liberalne opozicije Archibald Sinclair, ki sta oba kritizirala Chamberlainovo politiko.

V lordski zbornici je podal slično izjavo kakor Chamberlain v spodnji, zunanji minister lord Halifax.

★

Poslanica kralja Jurija

London, 3. okt. (Reuter). Kralj Jurij je naslovil na narod sledečo poslanico:

»Preizkušnja je minila in danes moremo izreči Bogu za njegovo milost največjo zahvalo, ker nas je obvaroval pred strahotami vojne. V tem trenutku se moram zahvaliti tudi možem in ženam za njihovo hladnokrvnost, ki so jo pokazali v teh kritičnih dneh, ter za pripravljenost, s katero so se odzivali svojim dolžnostim. Po divnih naporih predsednika vlade v korist miru je moje veliko upanje, da bo sedaj nastopil nov čas miru in napredka med narodi vsega sveta.«

Kraljevska dvojica zopet na počitnicah

London, 3. okt. AA. (Reuter). Kralj Jurij in kraljica Elizabeta sta včeraj ob 19.20 odpotovala v grad Belmoral na Škotskem, kjer bosta prebila še ostanek svojega odmora.

Zahvalne molitve v Ameriki

Washington, 3. oktobra. AA. (Stefani). Predsednik Roosevelt in njegova družina so včeraj prisostvovali slavnostni službi božji, ki se je vršila v zahvalo za ohranitev miru v Evropi. Skoraj v vseh ameriških cerkvah so včeraj priredili enourne molitve z zahvalo za ohranitev miru.

★

Nezaupanje še ni odstranjeno

London, 3. oktobra. AA. »Times«, »Daily Telegraph« in »Daily Express« **zahtevajo, da se nadaljuje izvajanje programa britanskega oboroževanja. »Daily Express« zopet zahteva ponovno politiko izolacije. »News Chronicle« pa piše v uvodniku, da je bodočnost polna resnih problemov, in poudarja, da se da takoj ugotoviti, ali so Hitlerjeve miroljubne besede iskrene ali ne: videli bomo, pravi list, ali se bo Nemčija razorožila ali ne. Dalje pravi list, da je treba takoj začeti akcijo za pobiranje prostovoljnih prispevkov v korist čsl. beguncev.**

Napovedi londonskih listov

London, 3. okt. AA. (DNB). Ves današnji jutranji tisk se bavi z današnjim zasedanjem angleškega parlamenta, na katerem bo Chamberlain govoril o svoji politiki. Listi pravijo, da bo naletel Chamberlain na precej ostro kritiko s strani Edena in Churchilla. »Daily Telegraph« pravi, da se je pojavila precej velika opozicija proti monakovskemu sporazumu.

Vedno bolj se množe vesti, da bodo imeli v Angliji nove parlamentarne volitve. »News Chronicle« pravi, da volitve niso nemogoče, »Daily Express« pa napoveduje, da bodo volitve najbrže že novembra. »Daily Mail« poroča, da bo lord Runciman najbrže imenovan za naslednika Duffa Cooperja v mornariškem ministrstvu. Verjetno je, da bo prišlo v angleški vladi še do nadaljnjih sprememb.

Demobilizacija na Švedskem

Stockholm, 3. okt. AA. (Havas). Vlada je sklenila, da se vojaški obvezniki, ki so jih pridržali pod zastavo, puste domov najkasneje do petka.

Anglija tolaži Francijo

Monakovski dogovor med Hitlerjem in Chamberlainom ne posega v angleške obveze napram Franciji — Chamberlainovo pismo Daladieru — Obnova tesnejših stikov z Italijo

Pariz, 3. oktobra e. Predsednik angleške vlade Neville Chamberlain je poslal predsedniku francoske vlade Daladieru naslednje sporočilo:

Po povratku v London želim, da vam izrazim, gospod predsednik, spoštovanje in priznanje za vašo podporo in sodelovanje v toku razburljivih dogodkov, kakor tudi občudovanje za hrabrost pri vodstvu odgovornega posla za vašo državo. V izjavi, ki sva jo podpisala kancelar Hitler in jaz, sva bila soglasna v ugotovitvi, da oba naša naroda druži želja za mir in prijateljsko razpravljanje vseh sporov, ki bi se pojavili. Francoski in angleški narod pa sta tako tesno povezana, da vem, da so ti občutki tudi občutki države, ki jih deli z vami tudi moja država. Tudi v bodočnosti bomo neprekinjeno sodelovali z vami in bomo skušali doprinesti vse za konsolidacijo evropskega miru.

Pariz, 3. okt. e. Službeni francoski krogi potrjujejo, da monakovska angleško-nemška deklaracija nima nobenega vpliva na obveze, ki jih je Anglija prevzela napram Franciji. V tem pogledu je francoska vlada dobila formalno potrdilo iz Londona. Z druge strani zatrjujejo, da bi se ta deklaracija pretvorila v sporazum deklaracije štirih velesil, če bi monakovska konferenca trajala samo še en dan. Prizadevanja gredo sedaj za tem, da se ta cilj doseže naknadno. Kar se tiče ostavke angleškega mornariškega ministra Duff Cooperja, izjavljajo francoski krogi po vesteh, ki so jih dobili na Quai d'Orsayu iz Londona, da tam ne računajo še z drugimi ostavkami. Tu se govori o obnovi rednih diplomatskih odnošajev z Italijo. Za francoskega veleposlanika v Rimu je določen Guy de Chambre, ki je bil že svoječasno francoski poslanik v Rimu in ima širok krog prijateljev v političnih krogih. Imenuje se tudi ime g. Noëla, sedanjega francoskega poslanika v Varšavi.

Trije Hitlerjevi načrti za pomirjenje Evrope

Omeji naj se oboroževanje, urede sredozemski problemi in ustvari trajen sporazum med Nemčijo in Francijo

Berlin, 3. okt. o. Hitler, ki je bil danes v Chebu, se namerava iz zasedenega ozemlja že jutri odpeljati v Berchtesgaden kjer se bo s svojimi političnimi strokovnjaki posvetil načrtom za ureditev ostalih občih evropskih vprašanj. Kakor zatrjujejo dobro poučeni krogi, namerava sestaviti cel program za pomiritev Evrope. Uredila naj bi se vsa politična, gospodarska in vojaška vprašanja. V prihodnjih mesecih namerava Hitler po teh informacijah predložiti vsem prizadetim silam v Evropi tri načrte.

Po prvem načrtu naj bi se v doglednem času sestala **mednarodna konferenca za omejitev oboroževanja.** Kraj konference in način, kako naj bi se sklicala, kakor tudi konkretni predlogi o omejitvi oboroževanja bodo v Hitlerjevem načrtu podrobno določeni. Na konferenci naj bi se velesile s posebnim sporazumom predvsem odpovedale uporabi težkih bombnikov ter njihovemu izdelovanju, težki daljnostrelni artiljeriji ter uporabi strupenih plinov.

Po drugem načrtu naj bi se na posebni konferenci treh prizadetih velesil Francije, Anglije in Italije uredilo **sredozemsko vprašanje.** Na tej konferenci naj bi se predvsem definitivno uredilo špansko vprašanje in nato tudi vpraašnje tuniških Italijanov. Nemčija bi na konferenci posredovala med Francijo in Italijo, tako da bi se odpravile vse težave, ki so na potu njunemu sporazumu, ki naj bi bil podoben angleško-italijanski pogodbi. Zaključki obeh teh konferenc bi predstavljali tudi realno osnovo za čim tesnejše sodelovanje med štirimi velesilami.

Tretji Hitlerjev načrt je ta, da bi se dosegel sporazum med Francijo in Nemčijo. Ta sporazum naj bi bil podoben onemu, ki sta ga dosegla Chamberlain in Hitler v Monakovem v četrtek opoldne in o katerem priča znana skupna izjava. Sporazum, naj bi določal predvsem, da se Francija in Nemčija nikoli več ne bosta bojevali med sabo.

Nemško-francoska pogajanja že v teku?

Pariz, 3. okt. o. V Pariz je prispel francoski poslanik v Berlinu Francois Poncet. Njegovemu prihodu v Pariz pripisujejo politični krogi velik pomen. Francois Poncet je imel zadnje dni ponovno priliko sestati se z odgovornimi politiki v Nemčiji in tudi s Hitlerjem. Poncet je danes dopoldne obiskal zunanjega ministra Bonneta in mu podal podrobno poročilo o teh svojih razgovorih.

Dobro informirani krogi zatrjujejo, da se bo Poncet pričel pogajati z zastopniki nemške vlade glede ureditve nadaljnih francosko-nemških odnošajev. Poslanik se bo bržkone že jutri vrnil v Berlin s konkretnimi predlogi francoske vlade.

Za novo dobo v odnošajih med Nemčijo in ČSR

Značilna sodba glasila nemške zunanje politike

Berlin, 3. oktobra. AA. (DNB). Polslužbena »Politično diplomatska korespondenca« piše v zvezi s priključitvijo sudetsko-nemških krajev:

»Zdaj gre za to, da se ne izgublja čas in da se popolnoma izbrišejo prejšnje napake ter **tako ustvarijo nove osnove za dobro soseščino brez slehernega predsodka. Narodu, ki je leta in leta živel pod težkim duševnim pritiskom, je treba dati občutek varnosti, iz česar se rodi nova bodočnost za izgradnjo novega življenja na varni podlagi. To načelo, ki se mora kajpada enako izvajati pri Nemcih in pri Čehih, bo obenem tudi zdravo izhodišče za bodočo soseščino. Za vsakogar bo koristno, da se ta razvoj čim prej in čim popolneje izvede. Nemški narod si želi varnosti in zadovoljstva, isto pa želi tudi drugim narodom. Mislimo, da ne bo težko ustvariti na tem temelju zadovoljstvo v teh krajih.«**

V Nemčiji izpuščeni Čehi

Praga, 3. okt. AA. Izvedelo se je, da so nemška oblastva izpustila več Čehov, ki so jih zadnje dni sudetski Nemci prijeli in odvedli na nemška tla.

Češkoslovaška „Bela knjiga"

Praga, 3. oktobra. AA. (Havas). **ČTK poroča: Potrjuje se, da pripravlja čsl. vlada »Belo knjigo« o zadnjih dogodkih. Knjiga bo izšla prav v kratkem.**

Okupacija III. odseka

Berlin, 3. okt. AA. (DNB). Vrhovno poveljstvo sporoča: Nemške čete so pod poveljstvom generala Reichenaua danes ob osmih zjutraj zasedle mejo pri Aschu.

Rim, 3. okt. AA. Agencija Stefani poroča iz Prage: Nastop čsl. vojakov je korekten i nasproti nemškim četam i nasproti prebivalstvu. Čsl. vojaki so videti bolestno pretreseni, a ne demoralizirani. Zadržanje tiska je mirno. »Lidove Noviny« pišejo, da **Češkoslovaška ne obtožuje Francije, ker se ni hotela boriti zanjo, temveč zato, ker ni o pravem času povedala, da se ne bo zanjo borila.**

Delo mednarodne komisije

Praga, 3. okt. br. Mednarodna komisija v Berlinu, ki ima v smislu monakovskega dogovora izvesti razmejitev in določiti nove meje češkoslovaške republike, je imela danes dopoldne in popoldne svoje seje. Izvoljene so bile tudi posebne komisije za gospodarska in finančna vprašanja. Kakor zastopnikom Nemčije, Anglije, Francije in Italije so tudi češkoslovaškemu zastopniku v tej komisiji poslaniku dr. Mastnemu dodeljeni strokovnjaki. Po potrebi bodo dodeljeni še nadaljnji strokovnjaki. Češkoslovaška delegacija razpolaga z vsemi potrebnimi podatki tako glede nacionalnih problemov obmejnega ozemlja, kakor glede gospodarskih in finančnih problemov.

Pariz, 3 okt. AA (Havas). Nekaj oddelkov francoske vojske bo sodelovalo z angleškimi četami pri zasedbi krajev na Češkoslovaškem, kakor to določa monakovski sporazum. Francoski generalni štab bo pod predsedstvom generala Gamelina danes odredil potrebne ukrepe.

Praga, 3. okt. AA (DNB). Komisija 30 angleških oficirjev - opazovalcev je snoči prispela v Prago. Z njimi so prispeli tudi češko-angleški tolmači.

Apel mednarodne komisije

Praga, 3. okt. AA (ČTK). Nemški zunanji minister je poslal češkoslovaški vladi prošnjo, naj po svojih radijskih postajah objavi sledeče:

»Mednarodna komisija, ki ima nalogo izvršiti odstopitev sudetskih pokrajin Nemčiji, se obrača na vse prebivalstvo teh pokrajin z apelom, naj z vsemi svojimi silami pomaga, da se bo odstopanje pokrajin izvršilo brez spopadov in brez incidentov.«

Hitler v Chebu

Cheb, 3. oktobra. AA. (Reuter) Hitler je prispel na mejo v Wildenau ob 11.20. Na dosedanji nemško-čsl. meji so razpeli vrvico kot simbolno mejo. Ko je Hitler prestrigel vrvico, se je razmaknila straža, ki je dotlej stala na meji, in tako simbolično odprla Hitlerju pot. Godba je zaigrala nemško in hitlerjevsko himno. Za Hitlerjevim avtomobilom je vozilo še 12 avtomobilov z visokimi oficirji, za njimi pa mnogo tovornih avtomobilov z oddelki SS. Hitler je stopil na sudetska tla pod velikim slavolokom, na katerem je visel nemški orel. Na slavoloku je bil napis: »Sudetski kraji pozdravljajo svojega osvoboditelja.« Nekaj minut pozneje je Hitler prispel v Aš, kjer mu je ljudstvo priredilo navdušen sprejem.

Še večji je bil sprejem v Chebu. Hitler se je zahvalil za pozdrav ter naglasil, da ga je v njegovem boju vodila volja za priključitev 10 milijonov Nemcev nemškemu rajhu. Z današnjim dnem je bil ta sklep uresničen. Zatem je Henlein izročil Hitlerju zgodovinsko listino iz l. 1315., s katero je predsednik občine Cheb potrdil, da se mesto izroča pod češko krono s tem, da se mestu še nadalje jamči suverenost osvobojenega mesta.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Beležke

Pomen ljubljanske univerze

V »Slovenskem jugu«, glasilu akademikov JRZ, referira predsednik akademske omladine JRZ v Ljubljani Vladimir Gogala o socialnih razmerah na ljubljanski univerzi. Po njegovem mnenju je »vlada dr. Milana Stojadinovića s svojega najvišjega stališča potrdila, da je važno, in sicer zelo važno, da je v Ljubljani slovenska univerza, kjer se vzgaja kader mladih orlov, da ponesejo slavo svoje domovine visoko pod nebo«.

Zanimiv ponatis

»Samouprava« ponatiskuje neki »Tempsov« članek o jugoslovenskih listih. Članek omenja tudi ljubljanskega »Slovenca«, o katerem pravi, da je bil »osnovan 1873. l. v Ljubljani in da izhaja še danes. Do 1909. je bil osrednji organ dr. Koroščeve Slovenske ljudske stranke. Danes brani ideologijo vladne stranke dr. Milana Stojadinovića, pri tem pa se ni prav nič odrekel svojemu prvemu poslanstvu.«

Kaj je hotel dejati s tem francoski publicist, ni težko ugotoviti. Bolj zanimivo je, da je to misel objavila »Samouprava«, o kateri pravi »Slovenec«, da je uradni tolmač mišljenja JRZ in kr. vlade«.

O izjavah dr. Mačka

»Hrvatski dnevnik« razpravlja v nedeljski številki o političnem položaju. Glede Hrvatov pravi, da more avtoritativno tolmačiti njihovo pravo mišljenje samo predsednik HSS dr Maček. »On ne spada med gostobesedne ljudi. Zaradi tega tudi ne pride do protislovij v svojih izjavah. Kar dr. Maček reče, drži kakor pribito. Vse njegove izjave in zahteve so jasne in povsem enake, kakršne so tudi zahteve vsega hrvatskega naroda. Kdor želi zvedeti, kaj misli dr. Maček, naj se obrne na prvega hrvatskega kmeta, ki bo povedal prav isto, kakor sam dr. Maček.

JRZ in narodno edinstvo

Na Cetinju izdaja tamošnji banovinski odbor JRZ tednik »Narodni list«. List je v zadnji številki ogorčeno napadel beograjsko združeno opozicijo, češ da se je odrekla načelu narodnega edinstva. Voditelji beograjske združene opozicije, pravi črnogorsko glasilo JRZ, trdijo »nekaj, kar ne pade nobenemu Jugoslovenu na um: da so Slovenci, Hrvati in Srbi trije posebni narodi«.

Pogajanja poslanskega Delovnega kluba

Beograjski in zagrebški listi poročajo, da so zaključena pogajanja med vodstvom t. zv. Delovnega kluba v narodni skupščini in med predstavniki grupe g. Ace Stanojeviča. Poslanci Delovnega kluba, ki so Srbi, se nameravajo pridružiti skupini Ace Stanojeviča. Do sedaj sta prijavila svoj pristop med staro-radikale že poslanca dr. Mirko Kosić in dr. Vojislav Došen. Oba sta se že prijavila za agitacijsko turnejo z Mišo Trifunovičem po Črni gori. Kaj bodo naredili hrvatski in slovenski poslanci, ki so člani Delovnega kluba, o tem nisti ne povedo ničesar.

Tožba „Katoliškega tednika"

»Katolički tjednik«, glasilo sarajevskega nadškofa, toži, da vera peša, da prihajajo k obhajilu samo še priletne ženice in starke, da ni moških, nobenega dekleta, kaj šele kakšne mlajše gospodične. List tudi razmišlja, kje leži vzrok, da mladi ljudje v izvestnem času redno zapuščajo katoliške organizacije, v katerih so bili nekdaj vneti in marljivi člani in članice. Prvi znak, da se bo katoliška študentka, orlica, članica kongregacije možila, je, ko začne izostajati od duhovnih vaj in zanemarjati verske sestanke in vse društvene dolžnosti. Prej članica kongregacije prvega reda in prvoboriteljica kar naenkrat ugasne. Pa prihajajo pritožbe, da jo vidijo redno s tem in tem »bratom«, ki ga tudi ni več na verske sestanke.

Ali je pri nas v Sloveniji boljše? Pravijo, da se pri nas mnogo bolj skrbno gleda na versko in moralno rast katoliške mladine po fantovskih odsekih in dekliških krožkih. Toda resnica je, da notranje versko življenje in nehlinjena morala pada.

Smrt češkega pisatelja

Praga, 3. okt. br. V starosti 72 let je danes preminil znani češki pisatelj Antonin Klaštersky.

Iz sodne službe

Beograd, 3. oktobra. AA. Imenovani so za namestnika državnega tožilca v Celju Bogdan Jereb, sodnik sreskega sodišča v Murski Soboti, za višje pisarniške oficiale Jakob Smrdelj v Novem mestu, Stanko Kronabetvogel pri okrožnem sodišču v Mariboru, Josip Miklič pri apelacijskem sodišču v Ljubljani, Antonija Fister pri sodišču v Radovljici, Franc Schweiger v Ribnici in Andrej Žebre pri sodišču v Škofji Loki.

Odlikovanja

Beograd, 3. okt. p. Odlikovani so bili: z redom sv. Save II. st. Ivan Jelačin, predsednik Zbornice za TOI v Ljubljani, z redom sv. Save V. st. Ciril Majcen, član upravnega odbora zveze gostiteljev in restavraterjev v Ljubljani, Joško Berlič v Ptuju, Mira Peterlin v Kranju in Josip Vindišer v Novem mestu.

Premestitve

Beograd, 3. okt. p. Pisarniški uradnik okrožnega sodišča v Mariboru Anton Sonnenwald je bil premeščen k upravi jetnišnice tega sodišča.

Pomožni knjigovodja Ivan Rajar je bil premeščen k zetski finančni direkciji.

Nov primarij bolnice v Ljubljani

Beograd, 3. oktobra. AA. S kraljevim ukazom je povišan za primarija na državni bolnišnici v Ljubljani asistent dr. M. Kolar.

Balkanski kongres za zaščito dece

Beograd, 3. oktobra. p. Drugi balkanski kongres za zaščito dece se je danes nadaljeval. Po dopoldanski seji plenuma, na kateri sta bila podana dva strokovna referata, so se sestale posamezne sekcije kongresa, ki so zasedale tudi popoldne.

Kaj je Mussolini predlagal v Monakovem

Rim, 3. oktobra. AA. (Stefani). »Giornale d'Italia« objavlja besedilo predloga, ki ga je Mussolini stavil na sestanku v Münchenu za rešitev vprašanja sudetskih Nemcev in ki ga je konferenca zastopnikov štirih velesil v bistvu sprejela. Besedilo tega zgodovinskega dokumenta se glasi: Predlog šefa italijanske vlade. — Načelna odstopitev vseh sudetsko-nemških pokrajin Nemčiji: 1. začetek izpraznitve sudetsko-nemških pokrajin pade na 1. oktober, 2. Anglija, Francija in Italija jamčijo Nemčiji, da bo izpraznitev sudetsko-nemškega ozemlja končana do 10. oktobra, ne da bi bile porušene obstoječe javne naprave, 3. način izpraznitve bo določila mednarodna komisija, v kateri bodo zastopniki Nemčije, Anglije, Francije, Italije in Češkoslovaške, 4. Ozemlje, glede katerega vlada negotovost, bodo zasedle mednarodne čete do konca plebiscita. Podlaga za plebiscit bo plebiscit v Posaarju. Končno mejo bo določila mednarodna komisija, 5. Nemške čete bodo zasedle v etapah pretežni del nemških pokrajin, kar se bo začelo 1. oktobra.

V Italiji svarijo pred prevelikim optimizmom

Rim, 3. okt. AA. (DNB). Italijanski politični krogi kažejo stalno rezerviranost do angleških in francoskih glasov o tem, da bodo imeli monakovski razgovori štirih državnikov svoje pozitivne posledice tudi za druge probleme. Ti italijanski krogi sicer pravijo, da je monakovski sporazum morda ustvaril znosnejše ozračje, ki omogoča upanje, da se bodo rešila še številna druga pereča vprašanja, vendar pa je treba za tako prepričanje postaviti bolj trdne temelje. Treba je počakati še na razprave v francoskem in angleškem parlamentu. Zato je vsak pretiran optimizem prej škodljiv kakor koristen.

Rimski pritisk na Prago

Italijanski krogi zahtevajo, naj ČSR takoj ugodi madžarskim zahtevam in ne šele v monakovskem roku treh mesecev

Rim, 3. okt. AA. (Stefani). »Informazione Diplomatica« priobčuje danes tole beležko:

»V odgovornih krogih mislijo, da se zdaj, po likvidaciji sudetskega problema in problema Poljakov v ČSR vsiljuje likvidacija še poslednjega problema, to je madžarskega, in sicer čim prej. V interesu vseh in tudi praške vlade je, da se ne čaka dolge tri mesece na izvršitev te kirurške operacije, ki je zdaj neizogibna. V odgovornih rimskih krogih je znano, da poljski in madžarski problem nista bila na dnevnem redu monakovske konference in da je bil Mussolini tisti, ki je lastnoročno napisal resolucijo, ki jo je Hitler takoj sprejel in so jo nato prebrali na seji. Mussolini je opozoril francoske in angleške državnike na ta problem in francoski in angleški državniki so na koncu priznali, da bi bilo nevarno odlagati ureditev problemov, katerih likvidacija je nujno potrebna. Določili so rok treh mesecev, a ne za začetek pogajanj med Prago in Budimpešto, temveč za njihovo končanje, po načelih monakovskega sporazuma. Po sodbi odgovornih rimskih krogov je torej potrebno, da se pogajanja med Prago in Budimpešto začno brez odlašanja. Okoli milijon Madžarov živi še zmerom v mejah starih pogodb in ne morejo dalje čakati. Po drugi strani pa ne bi Praga s tem ničesar dobila, temveč ravno narobe, mogla bi tvegati nove zapletljaje, če bi odlagala ureditev stvari, ki jo je monakovska četvorka tako jasno postavila na dnevni red. Madžarska je čakala 20 let, da pričaka svojo pravico. Ves ta čas ni storila ničesar, kar bi mogło kaliti mir. Celo k Društvu narodov se ni zatekla in je ostala v tej ustanovi. Zato ne gre, da bi se čakal konec usodnega roka treh mesecev, da se bodo Madžari vrnili Madžarski in se bo končalo delo, začeto v Monakovem.«

Kaj bi Madžarom še dišalo

Budimpešta, 3. okt. o. Polslužbeno glasilo vlade »Pester Lloyd« razpravlja danes v uvodniku pod naslovom: »Kaj je po Monakovem še potrebno« o **madžarski zahtevi po plebiscitu na Slovaškem in Podkarpatskem ozemlju.** Mi, pravi list, in tudi Poljaki zahtevamo razen priključitve ozemelj z našimi narodnostmi, priznanje samoodločbe tudi Slovakom in Rusinom na Češkoslovaškem. Državniki v Monakovem niso imeli časa, da bi razpravljali podrobno o teh vprašanjih, v nobenem primeru pa ni dopustno, da bi bilo še mogoče na osnovi ideologij in postopkov iz leta 1919. odrekati tema narodnostnima skupinama pravico, da bi izrazili svojo voljo na nedvoumen način in pod mednarodno kontrolo.

Kralj Boris — 20 let bolgarski vladar

Dvajset let je minilo včeraj, odkar je prestolonaslednik Boris, prvorojenec Ferdinanda Koburškega, zasedel bolgarski prestol. Bila je doba revolucije in prevrata, doba najtežjih okolnosti, ko je mladi knez Trnovski — tak je službeni naslov vsakokratnega bolgarskega prestolonaslednika — moral nastopiti pot, ki mu jo je namenila usoda, da bi z bolgarskim narodom delil največjo odgovornost v sreči in nesreči. Mladi kralj je pokazal dovolj avtoritete in življenjske izkušenosti, da je obvladal strasti naroda, ki ga je silno prizadel poraz v svetovni vojni. Dosledno se je trudil, da bi bil zvest srcu svojega naroda, ki ga je vedno ljubilo.

Kraljeva prizadevanja so bila kronana z uspehom v notranji kakor tudi v zunanji politiki. Pri tem je treba še prav posebno podčrtati svetli zgled balkanske solidarnosti, ki sta ga podali Jugoslavija in Bolgarija. Nepozabni naš Viteški kralj in kralj Boris sta za vse čase prelomila okrvavljeni meč starih sporov, obe državi sta nastopili novo pot v bodočnost, pot bratske vzajemnosti. Kakor našemu Viteškemu kralju ostane kralju Borisu nepozaben njegov veliki delež pri delu za balkansko slogo. Viharji besnijo okrog nas. Še do nedavnih dni je bila Evropa izpostavljena metežu in preteči vojni katastrofi. Prihajajo novi resni časi. Ako ostaneta Jugoslavija in Bolgarija druga drugi zvesti in poglobita svojo povezanost, se nam ni ničesar bati.

Ko bolgarski narod slavi 20letnico svojega dragega carja, se z njim radujemo tudi mi. Ob mirni Bolgariji, ki jo vodi preudarni vladar Boris, se zavedajo ostali balkanski narodi, da ostane miren ves Balkan.

Ob proslavi je bil včeraj objavljen ukaz kralja Borisa, s katerim je amnestiranih 223 obsojencev, od katerih je bilo 107 obsojenih po zakonu o zaščiti države.

Sliko kralja Borisa objavljamo na šesti strani.

★

Sofija, 3. oktobra. AA. Ob 20-letnici, odkar je stopil na bolgarski prestol kralj Boris, je bila danes svečana zahvalna služba božja, po kateri je bil prirejen mimohod vojske. Navzočni so bili med drugimi tudi kralj Boris, kraljica Ivana, člani kr. doma, ministri, zastopstvo narodne skupščine, večje število poslanikov, tudi vojaški atašeji, bivši predsedniki vlade in ministri vojske ter velika množica ljudstva iz okoliških krajev. Po tem mimohodu je kralj Boris podelil gojencem zadnjega razreda vojaške akademije oficirski čin.

Časopisi posvečajo številne članke 20-letnici vladanja kralja Borisa ter poudarjajo velike zasluge vladarja, ki je v 20 letih vodil bolgarski narod po poti miru. Doba vladanja kralja Borisa pomeni dobo napredka in blagostanja Bolgarije. Po zahvalni službi božji je vojni minister izročil kralju v imenu vojske krasni briljantni obesek v znak priznanja za njegove zasluge. Vidno ginjen je kralj izjavil, da bo s ponosom nosil to darilo bolgarske vojske.

Poljska zasedba Tješina

Varšava, 3. okt. AA (Havas). Maršal Rydz-Smigly, vrhovni poveljnik poljske vojske, je izdal včeraj popoldne ob 14. uri sledeče povelje za vojsko: »Naprej marš!« — Vojaki so pod poveljstvom generala Bartnowskega vkorakali v Tješin s tem, da so prešli preko reke Olse. Prihod čet so poljski prebivalci pozdravljali z velikim navdušenjem. Poljaki so zasedli ozemlje v krogu 18 kilometrov okrog mesta. Popolno zasedbo obeh okrajev, ki sta bila odstopljena Poljski, namreč Tješin in Fristadt, bodo izvedli do 10. oktobra.

Tješin, 3. oktobra. AA. (PAT). Poljske čete nadaljujejo zasedanje šleskega Tješina in so danes vkorakale v mesti Fryštat in Karvino. Do polnoči je vojaštvo v vsej širini doseglo odrejeno linijo. Izvedelo se je, da bo okupacija obeh okrajev, tješinskega in fryštatskega, ki se takoj pridružita Poljski, končana 12. oktobra t. l. Glavna tješinska ulica je dobila ime po maršalu Pilsudskem. Železniška postaja v Tješinu je že izročena prometu. V zasedene kraje so že poslali inženjerje, da prevzamejo od Čehov rudnike in druga industrijska podjetja v Šleziji. Finančni minister je poslal posebno komisijo v Tješin, da uredi denarna vprašanja. Za zdaj ostanejo razen poljskih zlotov v obtoku tudi čsl. krone.

Maršal Averescu †

Bukarešta, 3. oktobra. a. Tukaj je včeraj umrl bivši rumunski ministrski predsednik, maršal Averescu. Ministrski svet je sklenil, da bo pogreb na državne stroške. Maršalovo truplo bo dva dni razstavljeno v Ateneju, nakar ga bodo s posebnim vlakom prepeljali v Marasti, kjer bo pokopano.

✶

Maršal Aleksander Averescu se je rodil l. 1863. kot sin kmečkih staršev. V armado je vstopil kot navaden vojak in je napravil kasneje zaradi svojih velikih sposobnosti naglo kariero. Pred vstopom Rumunije v svetovno vojno je bil armadni komandant v Crajovi. Po Bratianovem padcu je 5. marca 1918 sklenil separatni mir z Avstrijo in Nemčijo, nakar pa je kmalu odstopil.

Po vojni je dal slovo vojaški karieri in se je posvetil politiki. Ustanovil je kot protiutež Bratianovi liberalni stranki svojo ljudsko stranko, ki pa se ni mogla nikdar z uspehom uveljaviti. Averescu je bil v povojni Rumuniji trikrat ministrski predsednik. L. 1930. je bil imenovan za maršala in sprejet zopet v aktivno službo. Dve leti kasneje se je zaradi slabega zdravja umaknil iz politike, čeprav ga je njegova stranka izvolila za svojega dosmrtnega predsednika.

Vremenska napoved

Zemunsko vremensko poročilo: Zjasnilo se je v vsej kraljevini. Jutranje megle sredi države in v severovzhodnih krajih. V zadnjih 24 urah je deževalo skoraj v vsej državi. Toplota je nekoliko poskočila. Najnižja toplota Plevlje 5, najvišja Vranje 28 C.

Zemunska vremenska napoved: Delno oblačno v zapadnih krajih, večja oblačnost v severozahodnih krajih. Tam utegne čez dan tudi deževati. Ponoči hladnejše.

Zagrebška vremenska napoved: Oblačno, ponekod deževno.

Dunajska: Pretežno oblačno, ponekod dež, hladnejše.

Naši kraji in ljudje

Gorenjski gostilničarji in tujski promet

V Radovljici so se posvetovali o bodočem delu

Od leta do leta postaja bolj jasno, da je za Gorenjsko, posebno za radovljiški srez, z gospodarskega vidika najbolj važen tujski promet, s katerim se bodo pač morale vezati razne druge gospodarske panoge. Kmetijstvo z živinorejo se samo po sebi le težko drži, kajti naše, na ozki planinski svet postavljeno kmetijstvo tone v velikem agrarnem morju naše države. Zanimivo je izračunati, koliko stane kg pri nas pridelane pšenice in koliko v Banatu ali Bački. Da kmetijstvo pri nas le životari, se razvidi iz tega, ker išče večina naših kmetov še druge vire dohodkov. Eni so obrtniki, mnogi trgujejo z lesom, precej pa je tudi gostilničarjev.

V zadnjih letih opazujemo, da kmetijstvo nazaduje deloma zaradi neugodnih letin in pomanjkanja poslov, tujski promet pa napreduje od leta do leta.

To je bil povod, da je jelo v zadnjih letih več naših ljudi podpirati razvoj turizma, ki bo, upajmo vsaj, nadomestil tisto, kar smo izgubili pri drugem gospodarstvu. Toda vsak začetek je težak. K pospeševanju turizma so pristopili ljudje različnih stanov. Nekateri celo iz čistega idealizma in mnogi pač zato, da s povzdigo turizma nekaj zaslužijo in da pomorejo do zaslužka tudi drugim slojem. Čim večji bo dotok denarja, tem večje bo splošno blagostanje. Med sloje, ki so neposredno povezani s turizmom, spada gstilničarski stan. Ker je pa pri nas turizem pravzaprav šele v razvoju, se je za pospeševanje zavzela Zveza gostilničarskih zadrug dravske banovine. Njen tajnik g. Petelin potuje v družbi uradnika tujskoprometne zveze po vseh krajih, ki pridejo v poštev s tujsko-prometnega vidika. Taka sestanka sta bila v tekočem tednu v Kranjski gori in v Radovljici, kjer so se posvetovali gostilničarji, restavratelji in hotelirji.

V Radovljici je bil sestanek pod vodstvom načelnika gostilničarske zveze za radovljiški srez, gospoda Pavla Olipa, župana iz Lesc. Delegat iz Ljubljane se je posebno zanimal za število in za kakovost gostov v pretekli seziji, izven Bleda in Bohinja. Prav posebno so se s številom gostov pohvalili Radovljičani in Begunci. V Radovljici je bilo poleti 400 gostov. Prav dobro so bile zasedene tudi Begunje. V Lescah bi imeli tudi lahko mnogo stalnih gostov, toda jih manj ali več odklanjajo, ker imajo zaradi bližine Bleda in postaje mnogo prehodnih gostov, ki prenočujejo le po par noči in so pripravljeni plačati več, kakor stalni letoviščarji.

Vprav zaradi cen se je razvil med posvetovalci naslednji razgovor. Maksimalne cene so vsako leto točno prekalkulirane in potrjene od oblasti. Preko teh ne gre nihče in v največ primerih računajo gostilničarji manj kakor je dovoljeno. Toda tudi to gostov v mnogih primerih ni po volji. Slišijo se najrazličnejše kritike, kakor »Salata stane v Ljubljani, Zagrebu ali Beogradu tri dinarje porcija. Tu na deželi, kjer salata raste, bi morala biti cenejša.« Prav tako kritizirajo letoviščarji cene mleku. Skodelica mleka stane 2 din, pri kmetu pa dobite cel liter za to ceno. Celo o mesu govore, da bi moralo biti na deželi, kjer se pase živina, cenejše kakor v mestu. Ljudje zahtevajo vse, ne pomislijo pa, da na deželi ni trga in trgovin, kjer po želji prav vse dobiš. Večino sočivja je treba dobiti iz mesta ali pa hoditi na deželi od Poncija do Pilata in prositi, da kdo kaj proda. Turisti ne pomislijo, da je tak postopek vezan s stroški. Nadalje pa je težko dobiti uslužbence in so zelo dragi. Najbolj neugodno pa je, da je treba imeti za postrežbo turistov prav tak inventar kakor po mestih in tovarniških krajih, kjer je promet vse leto, na deželi pa je zaslužek komaj dva meseca.

Da pa turisti, ki bi morali vedeti, da je za malo denarja malo muzike, zabavljajo nad cenami, so v mnogih primerih krivi gostilničarji sami, ki iz konkurenčnih ozirov sami kvarijo cene. Težkoče imajo gostilničarji, ki so v službi turizma, tudi z davkarijo, ki večkrat ne uvidi, da se služi dva meseca, živeti je pa treba celo leto. Te zadeve bo treba urediti, tako da bodo zadovoljni turisti in bodo gostilničarji mogli živeti. Pa tudi dobavo povrtnine, perutnine in mleka bo treba olajšati. Za ureditev tega vprašanja pa se bodo morali pobrigati še drugi. Zaradi omenjenih težkoč nekateri gostilničarji rajši oddajajo le stanovanje, kakor pa da bi imeli letoviščarje tudi na hrani.

Da ni med gostilničarji takega napredka, kakor bi ga bilo želeti, je vzrok tudi v tem, ker je med našimi gorenjskimi gostilničarji premalo samozavesti in ponosa. Ta stan, posebno v službi turizma, zahteva polnega moža, izobraženega stanovsko in splošno, kajti prav od gostilničarja žele turisti nebroj pojasnil. In vendar mislijo mnogi gostilničarji, da je za »oštarijo« vsakdo dober, kar med gostilničarji samimi ubije stanovski ponos.

Brezbrižnost pa je tudi glede strokovne izobrazbe. Državna zveza vseh gostilničarskih zvez izposluje vsako leto več učnih mest za sinove gostilničarjev v raznih večjih hotelih v inozemstvu, kjer je dana prilika, da se mladi ljudje vežbajo poleg svoje stroke tudi v tujih jezikih. Toda iz vseh delov države prihajajo prijave, le z Gorenjskega ne, čeprav so tu podani najboljši pogoji za letoviščarstvo. So pač mnogi preponosni, da bi dali sinove učit svojega poklica. Držijo se pasivno, v lastno škodo.

H koncu je prešel razgovor na tujsko prometna društva. Večina zborovalcev je bila mnenja, da je zelo pogrešno, če je gostilničarski stan premalo zastopan v raznih tujsko-prometnih društvih. V takih društvih najdemo veliko ljudi, ki nimajo prav za prav nobenega interesa na stvari in je njihova veljava le na papirju. Mnogoteri niti ne vedo, kaj je namen takih društev. Glavna napaka, da gostilničarski stan ni na tisti stopnji, kakor bi moral biti, je pač brezbrižnost gostilničarjev samih. Želimo, da bi posvetovanja, kakršno je bilo v Radovljici, koristila nadaljnjemu napredku tujskega prometa.

Orjaški sodi iz Stražišča pri Kranju

Naročila jih je Vinarska zadruga iz Vlasotincev

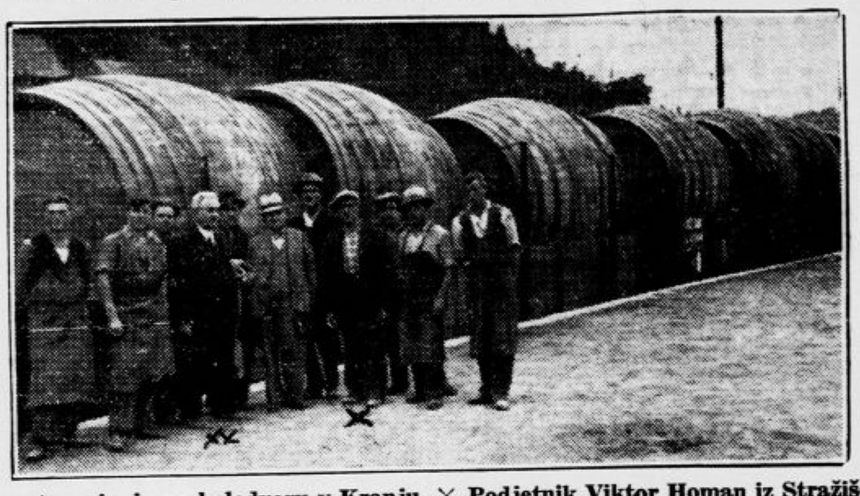

Po natovorjenju na kolodvoru v Kranju. × Podjetnik Viktor Homan iz Stražišča, ×× predsednik Vinarske zadruge iz Vlasotincev g. Jović

Kranj, 3. oktobra

Naše časopisje je letos priobčilo članek s sliko o sodarskih izdelkih sodarskega podjetja Jožeta Homana iz Podpulferce pri Škofji Loki, ki je zgradilo 4 ogromne 10 in 11 tisočlitrske sode za Vinarsko zadrugo v Vlasotincih v zetski banovini. Obenem je dobilo od iste vinarske zadruge naročilo za izdelavo dvanajstih sodov sodarsko podjetje Viktor Homan iz Stražišča. Lastnika sta se sodarske obrti naučila od očeta, ki je izvrševal sodarstvo v Škofji Loki. Lani sta oba brata razstavila svoje izdelke na jesenskem velesejmu, kjer so vzbudili zaradi solidne in lepe izdelave vso pozornost interesentov.

Letošnjo pomlad sta dobili obe podjetji naročilo vinarske zadruge iz Vlasotincev za izdelavo 16 orjaških sodov. Dočim je podjetje Jože Homan iz Podpulferce že pred tremi meseci izvršilo naročeno delo, je podjetje njegovega brata Viktorja iz Stražišča dogradilo 12 orjakov ta mesec. Ti sodi so največji izdelek, kar jih je dosedaj izdelala naša domača sodarska obrt. Sodi so 13 in 14 tisočlitrski, dno ima v premeru 2.45 m, visoki so 3 m in istotako dolgi.

Podjetnik Viktor Homan je s petimi delavci zgradil te orjake v dobrih štirih mesecih, delali so po 10 ur dnevno. Ko so te orjake z avtomobili prevažali na kolodvor, so povsod vzbudili pravcato občudovanje. Ti orjaki so nam najboljši primer, kako se je naša domača obrt v teku zadnjih let močno povzdignila, da je dosegla višino inozemske obrti.

Tvrdka I. C. Mayer v novi palači

Sprehod po odlično zgrajeni in urejeni trgovski hiši

Ljubljana, 3. oktobra

Te dni je tvrdka I. C. Mayer preselila svoje trgovske lokale iz Kresije v novo dozidano, lastno palačo na vogalu Marijinega trga in Wolfove ulice. Naše mesto je z novim poslopjem dobilo moderno zgradbo reprezentativnega značaja, ki ne bo le hišnemu gospodarju v korist, temveč bo tudi Ljubljani upravičeno v čast in okras.

Načrte za novo stavbo je zasnoval inž. arh. Stanislav Rohrman, ki je v najnovejšem času ustvaril Ljubljani že nekaj moderno izvedenih stavb. Poleg strokovne literature in opazovanj v inozemstvu sta mu bila pri reševanju problema — rok za dovršitev načrtov je bil precej kratek — z obsežnim poznavanjem potreb trgovskega obrata v največjo oporo šef tvrdke g. Mayer in prokurist g. Galle. Stara Mayerjeva hiša na Marijinem trgu je bila porušena 15. avgusta lanskega leta, nova je bila v surovem dograjena decembra 1937. Nova stavba je železobetonska in je izvedena v skeletnem sistemu. Teren za temelje je bil precej slab, zato ga je bilo treba učvrstiti s pomočjo pilotaže, da je palača zgrajena sigurno v vsakem pogledu.

Nova Mayerjeva hiša pomeni, kar se tiče arhitekture, eno izmed umetniško najbolj harmonično mišljenih stavb, kar jih je Ljubljana dobila po vojni. Na Marijinem trgu je fronta dolga 16 m, fasadi ob Wolfovi ulici in Hribarjevem nabrežju pa približno po 45 m. V pritličju je predvsem glavni lokal za detajlno prodajo. Detajlni prodaji služi tudi galerija, ki sega v I. nadstropje. Preostali del I. in del II. nadstropja je namenjen trgovini na debelo. Posebnost, kakršne pri tako velikih manufakturnih podjetjih doslej pri nas še nismo poznali, je ločena prodajalna za cenejše vrste blaga, ki ima svoj vhod iz Wolfove ulice. V kleti se razen naprav za centralno kurjavo nahajajo obsežna skladišča, ki lahko sprejmejo vase vso bogato zalogo podjetja. Za zvezo med trgovskimi prostori skrbe poleg centralnega stopnišča še majhne interne stopnice in pa tovorno dvigalo. Glavni lokal je prav moderno zasnovan — pozimi bo ogrevan s toplim zrakom. Prav tako so izložbe velikomestno zamišljene in so brez dvoma prve v tako velikem obsegu z železno konstrukcijo pri nas.

Ostale etaže petnadstropnega poslopja so urejene v 3 trosobna, 2 dvosobni stanovanji, zasebno stanovanje g. Mayerja in stanovanje za hišnika. V celem je treba reči, da je projektant na razmeroma kočljivem stavbnem prostoru našel najsmotrnejšo rešitev problema, razen njega pa so tudi vsi ostali, od gradbenega podjetja Tönnies pa do zadnjega obrtniškega in strokovnega sodelavca, dali iz sebe najboljše moči, da ustvarijo v resnici reprezentativno palačo. Lokalno nadzorstvo nad stavbo je imel inž. Rudolf Treo. A dobršen delež zasluge za tako srečno izvedbo zamisli gre vsekakor g. Mayerju samemu, ki je šel projektantu in vsem sodelavcem na roko z naklonjenostjo in razumevanjem, kakršna sta redka med gradbenimi gospodarji. Tvrdki I. C. Mayer želimo, da bi pod novo, lastno streho, razmahnila svojo delavnost do višine, ki bo našemu mestu in našemu trgovstvu še v večji meri v zgled in ponos.

Imej čista usta! Že od nekdaj cenimo ljudi, ki imajo čista usta in blesteče zobe. Orodje, ki se stalno rabi — kakor naši zobje — je treba seveda redno negovati. Zjutraj in zvečer zobno ščetko in Chlorodont, pa zobe očistiti v vseh smereh! Nič strahu: zobje to prenesejo. Le slabe nege ne vzdrže! Zato: Chlorodont, kvalitetno zobno pasto! Domači proizvod.

Šest otročičkov je pomorila

Brezumno početje mlade služkinje pri Žrečah

Maribor, 3. oktobra.

Orožniki v Slovenskih Konjicah so odkrili grozen zločin. Te dni je nenadno umrl v Drezju pri Konjicah 4-mesečni sinček posestnika Karla Boboka. Boboku se je zdela sinčkova smrt sumljiva in je zaradi tega obvestil orožnike.

Orožniki so pričeli s preiskavo in so takoj ubrali pravo sled. Prijeli so 18-letno služkinjo Anico V. iz okolice Zreč. Izprva se je pri zasliševanju izmikala in tajila vsako krivdo, naposled pa je pod težo dokazov in raznih obremenjevalnih okoliščin priznala, da je otroka usmrtila zato, ker je preveč jokal in sicer na ta način, da ga je močno stisnila čez pas. V popolni duševni in živčni strtosti je priznala, da je **na podoben način usmrtila še pet drugih otrok in sicer tri v starosti od 3 tednov do 6 mesecev.** To so otroci posestnikov Antona Vetriha v Koritnem, Matevža Črešnarja s Podeškega vrha in posestnika Rudolfa Vetriha s Podeškega vrha.

Na sličen način je spravila na oni svet tudi dva nezakonska otroka svoje sestre Marije R. Priznala je, da je otroke morila deloma iz maščevanja, otroka svoje sestre pa zaradi tega, ker ni hotela zanj skrbeti. Brezvestno morilko so prepeljali v celjske zapore, kjer bo čakala na zasluženo kazen.

Maribor dobi nov most pri Melju

Odločilna anketa na mariborskem magistratu

Maribor, 3. oktobra

V času, ko je bil blagopokojni Matija Volk župan občine Pobrežje pri Mariboru, smo nekajkrat poročali o nujni potrebi zgraditve novega dravskega mostu, ki naj bi se zgradil v Melju, približno na mestu, kjer je sedaj brod. Matija Volk si je mnogo prizadeval za uresničenje tega perečega vprašanja, žal je ta akcija ob spremenjenih razmerah zastala. Dvakrat je splavala po vodi ugodna prilika, ko sta Splošna stavbna družba in prizadeta Huterjeva tvornica stavili konkretni ponudbi za zgradnjo novega mostu proti dopustitvi zbiranja mostnine do amortizacije gradbenih stroškov. Oblast pa ni pristala na to rešitev in je tako ideja novega dravskega mostu obtičala na mrtvi točki.

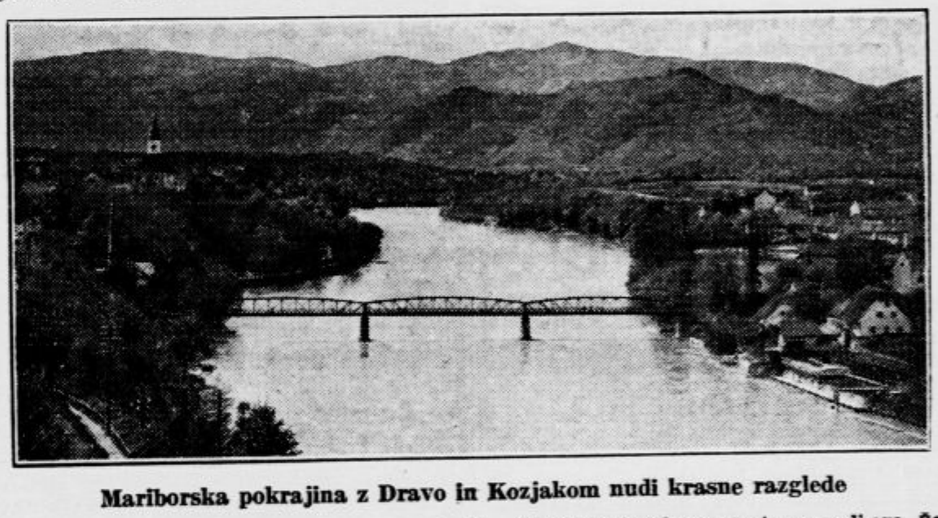

Mariborska pokrajina z Dravo in Kozjakom nudi krasne razglede

Zadnja leta pa se je vse bolj opažala silna preobremenjenost edinega, osebnemu in voznemu prometu služečega državnega mostu, zlasti pa ob sedanjih popravilih in razkopavanjih, tako da nastaja silovit zastoj v prometu z Glavnega trga na Kralja Petra trg. Vse to je klicalo po rešitvi akutno perečega problema. Danes dopoldne je bila v predsedstveni pisarni na mestnem magistratu ob pol 10. anketa, na kateri so razpravljali o tem vprašanju. Rešitev v smislu gradnje novega mostu v nadaljevanju Kopališke ulice v smeri Tržaške ceste je očividno povsem potisnjena v ozadje. Silni industrijski razvoj v Melju je bil odločilnega pomena, da je prevladal načrt za gradnjo novega državnega mostu v Melju na pobreško stran. Današnji anketi je predsedoval ban dr. Natlačen. Navzoči so bili tudi župan dr. Juvan, podžupan Franjo Žebot, člani banskega sveta dr. Leskovar, dr. Miler in Šerbinek, sreski načelnik dr. Šiška, inž. Škaberne in inž. Viher od banske uprave, načelnik mestnega gradbenega urada inž. Baran, načelnik tehničnega razdelka sreskega načelstva inž. Vanek, inž. Strgaršek za sreski cestni odbor, razen tega župana prizadetih okoliških občin Košaki in Pobrežje. Konferenca je trajala do 11. ure, nakar so si udeleženci ogledali mariborski grad. O sklepih konference izide poseben komunike. G. ban si je popoldne ogledal tudi pohorsko cesto.

Načelnik sreskega cestnega odbora Žebot Franc se je zavzemal, da se celotni promet preusmeri proti Ptuju k novemu meljskemu mostu in sicer tako, da bi bila izpeljana nova cesta od Sabederja v Teznem preko Nasipne ulice na Pobrežju do novega mostu. Potek debate je pokazal popolno soglasje glede novega mostu, ki naj spaja Pobrežje z industrijskim Meljem. Po zagotovilih na današnji anketi so tudi denarna sredstva že zagotovljena. Priprave za izvedbo tega načrta bodo pospešene. Čim bodo načrti podrobno izdelani, bo sklicana v Mariboru druga anketa, ki bo odločila o podrobni izvedbi načrta.

France Marinko v Laškem je praznoval 75 letnico

Kdo ne pozna 75 letnika Frana Marinka v Laškem in okolici, kjer preživlja jesen svojega plodnega življenja. Prijatelji in znanci ga sleherni dan srečujejo po sprehajališčih in v prelepi okolici, kjer si v prijaznih pomenkih rad krajša čas.

Ko je praznoval v nedeljo 75. rojstni dan se moremo le čuditi njegovi trdnosti. No, v tako zdravem kraju, kakršen je Laško, pač preživlja že desetletja. Tu je bil vodja zemljiškega urada in je leta 1926. stopil v pokoj ter bil obenem odlikovan z zlato medaljo za državljanske zasluge. Je stara slovenska korenina, vedno nacionalen in napreden mož, dobrega srca, skrajno značajen in pošten. Sodeluje pri mnogih društvih in je seveda tudi zvest član zelene bratovščine. Je pa tudi vzgleden družinski glavar. Zvesto družico si je izbral v ugledni rodbini v Šmarju pri Jelšah. Rodili sta se mu dve hčerki: ga. Ada je poročena v Berlinu z višjim inženjerjem, mlajša pa je soproga podravnatelja »Putnika« g. Pfeiferja v Mariboru. Pridružujemo se čestitkam njegovih dragih in želimo, da bi France Marinko doživel še lepo vrsto let v zdravju in zadovoljstvu.

Višnja gora snuje mestni muzej

Na jesen je Dolenjska najlepša. Odločili smo se za Polževo. Prejšnji dan je vladal režim Jupitra Pluvija, tudi pred odhodom so visele na nebu še koprene, ki niso obljubljale nič prijetnega. Vendar: barometer se je dvigal in napovedoval zboljšanje vremena. Med potjo je zmagala znanost. Nebo se je zjasnilo in ugledali smo starinsko mestece v najlepšem jesenskem nastrojenju.

Preden stopimo na Polževo, si oglejmo polževsko rezidenco! smo sklenili soglasno in brž ustavili vozilo, da spoznamo višenjske zanimivosti. Da so Višnjani podjetni, govori novo kopališče, ki je postavljeno ob Višenjci in velja lepe tisočake. Tudi vodovod so potegnili, kar je vsekakor prvi pogoj letoviščarstva. Ko vstopiš v Višnjo goro, edino mesto litijskega sreza (Litija je le trg), dobiš vtis, da si odprl zgodovinsko knjigo za več stoletij nazaj. Glavni trg sameva skoro prazen, le na sončnem prostorčku stika glave nekaj gospa in gospodičen, urno migljejo z rokami in pletejo nogavice, še bolj pa se jim sučejo bradice: gotovo si pripovedujejo najnovejše zanimivosti iz poglavij tega ali onega grešnika. Sredi trga stoji vodnjak, na vrhu ima za okrasek kipec slavnega zgodovinarja Janeza Vajkarda Valvazorja.

Na »magistratu« nas prijazno sprejme tajnik Nace Nadrah. Ljubezniva uradna osebnost je tudi mestni gostilničar. Opozori nas na mestni arhiv, last mestnega starešinstva. »Magistrat« da priklicati mestnega starešino, sodnega uradnika Franca Groznika. Ta prihiti s ključi in nas povede v posebno magistratno sobo, kjer zbirajo mestni arhiv. Do nedavnega je bil ta ves raztresen in zaprašen, še kokoši so si delile prostor z mestnim arhivom in ga čestokrat pečatile s kurjeki. Zdaj pa gre na boljše. Višnjani uvidevajo, da je treba zbrati arhiv in ga namestiti v posebnem lokalu. Ustanovitev mestnega muzeja je zdaj želja vseh uvidevnih meščanov in prva skrb za napredek mesta vnetih mož.

Višnja gora je bila ustanovljena v XII. stoletju, mestne pravice ji je dal Friderik III. leta 1478.

Prvi prebivalci so se pečali z različno obrtjo, ki je bila tiste čase kaj dobičkanosna in je poznan pregovor iz tedanjih dni, da ima rokodelstvo zlato dno. V Višnji gori so bili daleč naokrog cenjeni čevljarji, usnjarji in kovači. Obrtniki so bili združeni v cehe, imeli so svoje postave in zastave. Cehovske privilegije, patente in spiske so hranili v posebnih skrinjicah. Še zdaj jih vidite v muzeju. Kakor kažejo stari patenti z mogočnimi pečati, so imeli Višnjani že v davnih časih 11 sejmov. Sejmska dovolila so napisana na pergamentnih listinah in jih hranijo v posebnih pločevinastih škatljah. Ogleda vredna je listina cesarice Marije Terezije, ki je z lastnoročnim podpisom potrdila od cesarja Karla VI. podeljene pravice do 3 letnih sejmov. Slavna cesarica je poslala Višnjanom pisanje 12. septembra 1742. Cesarski namestnik baron Jurij Egg pa je izdal ustanovno listino kovaškemu cehu v Višnji gori in mu predpisal pravila, dajatve in privilegije.

Mestni zapiski nam pričujejo, kakšno življenje je vladalo v srednjem veku v prijaznem mestecu blizu stehanskih klancev. Višnjani so pobirali davščine od mnogih tovornikov, ki so trgovali med Novim mestom in Ljubljano. V Stehanu pa so često pričakovali trgovce nepoštenjakoviči — ponajveč so bili modre krvi iz raznih okoliških gradov — dočim so bili višenjski meščani poštenjaki od nog do glave.

V Višnji gori so bili glasniki pravice in zakona mestni sodniki. Poglejte palico mestnega sodnika, še zdaj ima na gornjem koncu tri pentlje. Mestni sodnik jih je znal zložiti na posebne načine, kakor se je pač glasila razsodba. Kako so držali Višnjani na moško besedo, je dokaz v sodnijskih zapiskih! Akti so pisani z roko in z značilnim črkopisjem tedanje dobe. Eden izmed aktov govori, kako so obtožili, sodili in obsodili rojaka Gregorja Zupančiča, ker je zoper svojega soseda po krivem pričal. Na smrt! Nesrečnega Gregorja niso pomilostili niti tedaj, ko je prosila za pomilostitev lepa grajska gospodična. Gregorja so odvedli v spremstvu helebardistov proti današnjemu Polževemu. Na križpotju so stale vislice. Mestni krvnik je potegnil besedolomnika na vrv in ga obesil. Srednjeveški justici pa tega še ni bilo dovolj. Preden je Gregor izdihnil svojo dušo, so zažgali pod vislicami grmado in obsojenec je zgorel z vislicami vred. Tako govore stari spiski z dne 13. aprila 1715. leta po Kristusu.

Pravcata »turška fana« je zastava višenjskih vojščakov, ki so jo nosili v času francoskih vojsk. Obilico višenjskih simbolov in zgodovinskih predmetov so raznesli ljudje. Vsak ceh je imel svojega posebnega polža, znak dostojanstva višenjskih meščanov. Nekaj polžev so odnesli tudi na Dunaj, odkoder jih še niso vrnili. Helebarde, ostalo orožje in druge zgodovinske predmete so porazgubili ob maškeradah. Srednjeveška Višnja gora je kajpa tudi imela svojih »gornjih deset tisoč«. Bilo jih je sicer le 16 družin, a so imele posebne pravice. Izmed njih si je izbiral narod mestnega župana, mestnega sodnika in druge oblastnike. Ostali neizvoljeni so bili člani mestnega sveta. Izvoljeni oblastniki, predvsem mestni župan, so morali poseči v žep trikrat na leto, ko so se zbirali v mestu siromaki in berači. Oča župan jih je pošteno nakrmil in napojil. Čim več je bilo dobrot, tem bolj je vpil beraški zbor: »Naš ata so dobri!... Naj žive naš mestni oče!« Klici in slavospevi so odmevali do poznega večera v znak posebnega spoštovanja in odlične službe so gospoda župana vsi onikali.

Višnjegorska okolica je bila naseljena že v davnih dneh. Po dolini so vodila rimska pota, tu so imeli Rimljani svoje vojaške postojanke. Marsikateri kmet najde ob oranju rimski novec, orožje ali kaj drugega. Našli so tudi že cevi rimskega vodovoda. Sedanji rod lahko pokaže dragocen spomenik žejnih Rimljanov, saj je uporabil eden izmed meščanov cev za dimnik na svoji prenovljeni hiši.

Prizadevnim činiteljem, ki žele ohraniti zgodovinske zanimivosti, bo treba iti v vsem na roko. Nujno potrebno je, da dobe tudi preprosti ljudje smisel za pravilno vrednotenje zgodovinskih predmetov. Ne gre jih uničevati, razdirati ali z njimi barantati. Tudi bo potrebno prepovedati, da nepoklicani sami stikajo za starinami. Nedavno je našel neki kmetič v okolici več starinskih predmetov. O tem je zvedel neki njegov znanec, ki je tudi začel stikati po zemlji, in ne zastonj. Govorica trdi, da mu je bilo iskanje sila uspešno. Kmet, na čigar zemljišču je stikal znanec, se zdaj jezi, ker je mož pustil zemljo razmetano, pa ni odrajtal nobenega dinarja.

V želji, da bi prišli Višnjani čim preje do res prepotrebnega mestnega muzeja, smo se ločili od prijaznih gospodov in odbrzeli v klance mimo polževskih kažipotov in Zavrtač, kjer so nas gostoljubno in ceneno postregli. Pri starinski cerkvici sv. Duha smo uživali prekrasen večer. Še bomo šli skozi Višnjo goro na Polževo!

—nč.—

Domače vesti

* **Sokoli v Kragujevcu so postavili spomenik Viteškemu kralju** in sicer v delavski koloniji. Svečano odkritje je bilo v nedeljo ob navzočnosti številnih gostov. Kralja je zastopal general Jovan Pavlović, ki je spomenik odkril. Sledila je blagoslovitev sokolskega prapora, katerega je daroval dr. Nikolajević iz Kragujevca. Polkovnik Pejčinović je govoril o naporih kragujevških Sokolov za postavljenje spomenika, odposlanec Saveza SKJ br. Radujević je govoril o sokolski ideji in o potrebi slovanske sloge, v imenu kragujevške župe pa je govoril prof. dr. Milan Kresnić.

* **Glavna skupščina Jugoslovenskega šumarskega udruženja** je bila v nedeljo v Vinkovcih. Kralja je zastopal polkovnik Zlobec, ministra za gozdove in rudnike načelnik dr. Žarko Miletić, bolgarsko združenje šumarjev pa inž. Petar Bačvarov, ki je bil prisrčno pozdravljen. Ministerialni svetnik inž. Peter Ostojić je predaval o postanku in razvoju slavonskih gozdov. Predavanje je izpopolnil še načelnik dr. Miletić. Včeraj so si udeleženci skupščine ogledali sloveče slavonske hrastove gozdove pri Drenovcu, kjer jim je predaval inženjer Šokčević.

Da!
čas je
za zimske suknje:
cenejše Din 120.— do 170.—
shetland Din 200.— do 270.—
cromby Din 300.— do 330.—
MANUFAKTURA
F. KS. SOUVAN
MESTNI TRG 24.

* **Učiteljica Anica Thurnherjeva umrla.** V nedeljo je umrla v Višnji gori po enoletnem trpljenju učiteljica ga. Anica Thurnherjeva, rojena Kovačeva. Smrt jo je rešila težkih dni, saj je poslednji čas zaman iskala pomoči pri domačih zdravnikih in tudi na zagrebški kliniki. Bila je iz številne učiteljske družine. Rodila se je leta 1892 stiškemu, zdaj že pokojnemu šolskemu upravitelju g. Francetu Kovaču. V Ljubljani je maturirala leta 1914. in službo nastopila na očetovi šoli. Ko je bilo razpisano stalno službeno mesto v Višnji gori, je zaprosila zanj in ga tudi dobila, saj je bila vedno ocenjena kot odlična učiteljica. Polnih dvajset let je poučevala višenjsko mladino. Leta 1922. se je poročila z učiteljem g. Edom Thurnherjem. Dva otroka, Breda in Tonček, sta osrečila življenje učiteljskega para. Sorodniki so tudi po večini v učiteljskih službah. Anica Thurnherjeva je bila vedno odločna narodnjakinja, članica Sokola, vseh ostalih narodnih društev, pri Kolu jugoslovanskih sester pa tudi odbornica. Vedno je bila zavedna članica stanovske organizacije JUU. Truplo blage že-

Proti trdi stolici in hemoroidom spremljanim s pritiskom krvi, močnim utripanjem srca, glavobolu, je naravna **»Franz-Josefova«** grenčica že davno preskušeno domače sredstvo. Prava **»Franz-Josefova«** voda deluje milo in zanesljivo odpira, a poleg tega niti v zastarelih primerih ne odreče.

Pri lenivosti črevesja, črevesnem ka-

Ogl. reg. S. br. 15. 485-35

Praznik dr. Frana Koltererja

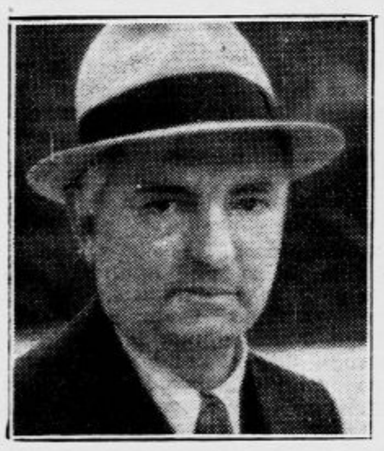

V nedeljo se je gospod dr. Fran Kolterer, zdravnik v Rogaški Slatini, zdrav in čil, da, rečemo lahko, mlad srečal v Abrahamom. Dr. Fran Kolterer se je rodil v Rogatcu; gimnazijo je študiral v Celju, medicino v Gradcu. Poleg svojega odličnega strokovnega delovanja se udejstvuje kot neumoren nacionalen in kulturen delavec. V Rogaški Slatini je starosta Sokola; njegova je zasluga, da se gradi lep sokolski dom.

Bil je dolgo let šef-zdravnik zdravilišča v Rogaški Slatini — pred 3 leti je bil upokojen. Kdor pozna razvoj Rogaške Slatine, ve, da je nemala zasluga dr. Koltererja, da je postala Rogaška Slatina zdravilišče svetovnega slovesa. Dr. Fran Kolterer je strokovnjak balneolog, ki vestno deluje s svojim temeljitim znanjem v prid vseh, ki iščejo v Rogaški Slatini zdravja in okrevanja. Odličnemu zdravniku, narodnemu in kulturnemu delavcu in navdušenemu, požrtvovalnemu Sokolu želimo še mnogo plodonosnih in srečnih let.

ne bodo položili k večnemu počitku danes ob pol 10. Pokojnici bodi ohranjen blag spomin, žalujočim naše globoko sočustvovanje!

* **Ob grobu najstarejše Litijanke.** V Litiji je umrla gospa Marija **Grmova,** ena najstarejših tržank, saj bi čez nekaj dni praznovala 88 letnico rojstva. Doma je bila v Sv. Križu nad Litijo, zdaj pa je živela kot vdova pri svoji hčeri gospej Lojzki Juvanovi. Vse je spoštovalo staro gospo, vedno vedrega razpoloženja, ki ji niso niti visoka leta in v zadnjem času niti bolezen odvzeli dobrohotnosti. Njena poslednja pot je bila dokaz, kako je bila gospo Grmova priljubljena. Pred hišo žalosti so zapeli pevci žalostinko, nato se je razvil dolg sprevod do župne cerkve, kjer so opravili žalne obrede. Zatem je odšla vsa množica na pokopališče, kjer so se spet pevci s pesmijo poslovili od drage rajnice. Nato so grude ob ihtenju mnogih pričele udarjati na krsto. Gomila svežega cvetja priča zdaj, kje počiva najstarejša Litijanka. Za blago materjo plakajo tri hčere: gospa Juvanova, druga je poročena na Gorenjskem, tretja pa v daljnji Avstraliji. Naše iskreno sožalje žalujočim, pokojnici pa ohranimo blag spomin!

* **Poroka.** Danes se poročita na Dobrni pri Celju gdč. Majda **Jugova** iz Ljubljane in g. Janez **Kenda,** inž. com. na Pokljuki. Za priči sta nevestin stric inž. arh. Stanislav Rohrman in ženinov stric g. Franc Peternel. Novoporočencema želimo obilo sreče!

STROKOVNA KOZMETIČARKA
svetovno slovečega lepotilnega instituta Academie Scientifique de Beauté, Paris sprejema brezplačno in brezobvezno cenjene dame **v torek in sredo 4. in 5. t. m. v lokalu Parfumerije »NADA«, Frančiškanska ul. 1.**

* **Pet milijonov škode na južnem Jadranu.** V soboto zvečer je na južnem Jadranu, še zlasti pa v Boki Kotorski in v Baru, divjala silna nevihta. Človeških žrtev k sreči ni bilo, pač pa prebivalstvo in vojaška uprava trpita škodo, ki jo cenijo nad pet milijonov dinarjev. V Zeleniki je voda vdrla v intendantsko skladišče, na vojaškem vežbališču je hudournik odnesel 100 kubikov drv, propadel je tudi most na cesti iz Hercegnovega v Kotor. Nekega vojaka, ki je stal na straži, so komaj rešili iz vode. Poškodovan je tudi del proge in avtomobilska cesta, ki vodi čez Konavlje. V Baru je voda takisto silno pustošila. Celih 16 ur je lilo kakor iz škafa. Hudourniki so razrili ceste, ki jih je treba zdaj nujno popraviti, da bo avtobusni promet spet omogočen. Takšnega neurja in povodnji že od leta 1931. ne pomnijo.

Če je kava,
s katero radi postrežemo dragim gostom in tudi sebi in svojcem res dobra, smo jo vsi veseli, vsaj ustvarja čudovito zadovoljstvo, ki miče prijatelje na ponovne posete. Gospodinje naj zato polagajo vse več važnosti izberi kavinih mešanic. Tvrdka MOTOH, ki ima res prave posebnosti mešanic kave, tudi čaja, ruma peciva in dr., bo nedvomno najbolj ustregla željam. Krekov trg (nekdaj Perdan).

* **Zemunska učiteljica žrtev roparskega morilca.** V Zemunu že dolgo ne pomnijo tako okrutnega zločina, kakršen je bil storjen nad upokojeno učiteljico Milico Mihajlovićevo. Zločin je bil odkrit v nedeljo in sodijo, da je učiteljica padla zavoljo denarja. Pokojna je nedavno prodala svojo hišico, za katero je dobila 56.000 din. Bila je zelo oprezna ženska, nikogar ni puščala k sebi. V soboto bi se bila morala izseliti. Ker pa je že dva dni niso videli, so v nedeljo policijski agenti nasilno odprli vrata in so našli Milico mrtvo, z dvema velikima ranama na glavi, oblito s krvjo. Vse je kazalo, da se je učiteljica obupno borila z zločincem. Med perilom, ki je bilo okrvavljeno, so še našli 30.000 din, ostale tisočake pa je roparski morilec odnesel. Policija je našla sled za zločincem in ga bo najbrž kmalu vlovila.

* **Najboljši narodni pesnik današnjih dni** je, kakor navaja »Politika«, kmet Dušan Bogosavljević iz Duboke v beličkem srezu. Spesnil je že nekaj tisoč desetercev z različno vsebino in pestrimi motivi. Najrajši poje o vojni in vojaškem življenju, vendar je tudi iz kmetovanja in iz lastnega življenja opeval že neštete podrobnosti in doživljaje. Dušanu ni težko najti motiv, saj sploh najrajši govori le v stihih.

* **Pravo dijaško bedo** okušajo študentje v Beranah v Črni gori. Siromašni srednješolci iz okoliških vasi si težko kupujejo knjige in se morajo lotiti slehernega posla, da zaslužijo kakšen dinar za šolske potrebščine in za hrano. Zdaj so začeli sleherni dan na konjičih tovoriti v Berane drva, ki jih ponujajo naokrog, da zaslužijo vsaj par dinarjev. Fantje z dijaškimi čepicami na glavah in s otovorjenim konjičem na povodcu vzbujajo v Beranah splošno pozornost. Koliko pa prodajo, je drugo vprašanje.

Sportna obleka
le tedaj služi svojemu namenu, ako je iz nepremočljivega lodna. Pri nas ga imamo v različnih barvah, dobre kvalitete in nizke cene. — Obiščite nas in oglejte si ga! Manufakturna trgovina JANKO ČEŠNIK, Ljubljana, Lingarjeva.

* **Nesreča pri prevozu mlatilnice.** V noči med petkom in soboto prejšnjega tedna je šel strojnik in lastnik mlatilnice Alojz Žemljič s svojo mlatilnico iz Bratonec na Dolinskem v Prekmurju v Polano na Ravenskem mlatit proso in ajdo. Spremljal ga je kurjač Viktor Üllen iz Bratonec. Stroj je vodil Zemljič, medtem ko je sedel kurjač na sprednjem delu lokomobili priključene mlatilnice. Kurjač, ki je bil zaradi napornega dela prejšnjih dni preveč utrujen, je v tem položaju zaspal, ko sta že dospela do murskosoboškega pokopališča. Strojnik pravi, da ga je opozoril, naj ne spi, a nekaj trenutkov nato je ta že padel s sedeža pod kolo. Zemljič je v hipu ustavil lokomobilo, potegnil ponesrečenca izpod kolesa, mu nudil prvo pomoč s sredstvi svoje apoteke, nato ga pa odpeljal k nekaj sto metrov oddaljenemu zdravniku dr. Škrilcu. Ta je ugotovil hude telesne poškodbe po vsem telesu, zlasti pa na desni roki. Le hitra pomoč je omogočila, da se ponesrečenec zaenkrat lahko še zdravi doma.

* **Novi grobovi. Na Jesenicah je nenadno** umrl včeraj zjutraj carinski kontrolor g. Todor **Živković.** Zapustil je vdovo in sinčka. Star je bil šelee 40 let. Slovel je daleč naokrog po svojem lepem značaju. Še v nedeljo popoldne je bil v družbi izvrstno razpoložen. Zadnjo pot bo nastopil danes ob 15. do kolodvora, odkoder bo prepeljan v svoj rodni kraj Zemun. — Na Pobrežju pri Mariboru je umrla po daljši bolezni, stara šele 44 let, gospa Marija **Holcova** soproga gostilničarja, mesarja in posestnika. Pokopali jo bodo danes ob 15. — V Zagaju pri Sv. Petru pod Sv. Gorami je umrla gospa Fani **Hudiva,** vdova posestnika. Njen pogreb bo danes ob 10. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje

* **Huda bitka s tihotapci.** Orožniška patrulja iz vasi Brajče pri Budvi je opazila dva mladeniča s sumljivim tovorom. Patrulja je mladeniča prijela in jima zaplenila nad 30 kg tobaka. Mladeniča sta se nato podala v vas in brž se je zbrala gruča vaščanov, ki so napadli orožnike, da bi jim odvzeli zaplenjeni tobak. Orožniki so se morali poslužiti orožja. Eden izmed tihotapcev je bil na mestu ubit, drugi pa je izdihnil v cetinjski bolnišnici.

Kompromitirana nevesta
Odlična in zabavna veseloigra. Viktor de Kowa, Marija Andergast, Adela Sandrock
KINO SLOGA, tel. 27-30 ob 16., 19. in 21
Danes poslednjič!

* **Večerni tečaji pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 (prostori Dopisne trgovske šole) nudijo potrebno** izobrazbo vsem onim, ki so čez dan zaposleni in se pouku posvetijo lahko šele v večernih urah. Da utreže naš zavod številnim interesentom, prireja poleg rednega večernega trgovskega tečaja tudi tečaje za nemško stenografijo, italijanščino, francoščino, nemščino, strojepis ter posamezne trgovske predmete (knjigovodstvo), korespondenco itd. **Redno vpisovanje v vse večerne tečaje se vrši dnevno od 1. do 10.** oktobra (razen nedelj) od 9. do pol 1. in od 4. do pol 8. ure zvečer. Pričetek rednega pouka je 15. oktobra. Prospekti in pojasnila so v pisarni zavoda interesentom pismeno in ustno na razpolago.

u— **Razstava kiparja Borisa Kalina,** ki naj bi se bila po prvotni napovedi že v nedeljo zaključila, je podaljšana do prihodnje nedelje. Zanimanje zanjo je bilo od vsega početka tako živahno, kakršnega še ni izlepa doživela podobna prireditev, a časi so bili prav medtem tako razgibani in nemirni, da mnogi ljubitelji umetnosti niso utegnili storiti teh nekaj korakov do umetniškega hrama v Tivoliju. Zdaj imajo zamudniki priliko, da nadoknadijo, kar so opustili. Ne bo jim žal.

u— **Tečaje za laščino in nemščino, začetne in nadaljevalne,** priredi Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani ob delavnikih v času od 19. do 21. ure, počenši z oktobrom. Prijave v društveni pisarni, Trgovski dom, pritličje, od 8. do 14. ure. Opozarjamo na koristnost teh tečajev, ki so poceni vsem interesentom na razpolago.

u— **Tečaj za slovensko stenografijo,** ki ga prireja Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani v času od 19. do 21. ure, se prične v oktobru. Tečaj bo brezplačen. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 27. med 8. in 14. uro.

Dež! Mraz! PRI GRIPI AFLUKIN
DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH
KASTEL D.D. ZAGREB Reg.br.15426/38

Vpisovanje otrok je ob dnevih tečaja, to je torek in četrtek od pol 17. do pol 18. ure istotam. Mesečna ukovina je 30 din za otroka. Iz zgornjih razlogov otvori Atena **dopoldanski tečaj za petje, ples in ritmično telovadbo za predšolsko deco** od 4—7 let v telovadnici na Mladiki v Šubičevi ulici, pritličje. Tečaj bo vsak delavnik od 9. do pol 12. ure ter stane mesečno 100 din. Vodita ga gg. Herta Kraljeva in Mira Vakseljeva, ki sta do sedaj vodili »glasbeni otroški vrtec« v Glasbeni Matici. Vpisovanje v dopoldanski tečaj bo v četrtek 13. t. m. od 9. do 12. ure v Mladiki.

u— **Za smotrnejšo ureditev tramvajskega omrežja** se je pred kratkim v našem listu zavzemal članek, ki smo nanj z mestnega poglavarstva dobili odgovor, da je

Danes zadnja prilika! Ne zamudite ob 16., 19. in 21. uri
Velika vohunska afera v znameniti podzemski trdnjavi na meji med Francijo in Nemčijo. **Skrivnost Maginotove črte** V gl. vlogi Vera Korene in Victor Francen.
KINO UNION, tel. 22-21

u— **Češki tečaji.** Ta teden se bodo po naših srednjih šolah spet začeli tečaji češkega jezika ki jih že vrsto let organizirajo naše Jč lige. Že lansko leto so ti tečaji pritegnili razveseljivo veliko naše dijaške mladine, da skoraj ni bilo nekoliko boljšega učenca ali učenke, ki jih ne bi obiskoval. Po razpoloženju in prijavah pa bodo ti tečaji prekosili lanske. Ko vabimo k tem tečajem našo učečo se mladino vabimo tudi **naše odrasle,** da se priključijo ter se uče češkega jezika v posebnih tečajih, ki bodo nalašč zanje. Prijave sprejema liga tudi telefonično (v Ljubljani telef. štev. 31—43). Češkoslovaška kultura in življenje sploh ima za nas vedno večji pomen. Naše lige pa hočejo s tečaji češkega jezika nuditi našim ljudem najboljši pripomoček da se z njim seznanijo

dvojna proga na ovinku v Gradišču zaradi tesnega prostora nemogoča. Drugi tir bi bilo mogoče položiti šele tedaj, če bi se umaknila Mundova hiša. Inženjerji imajo seveda prav in Ljubljančani bomo morali pač počakati še precej dolgo. Popolnoma drugače se pa glasi odgovor glede dvojnega tira od Langusove ulice po Tržaški cesti do nekdanje mitnice pri naselbini »Stan in dom«. Če bo vreme ugodno, bo na tem kraju dvojna proga električne cestne železnice narejena še letos. Sploh je zadnje čase Maloželezniška družba zelo tiha, zato pa tem bolj nagla in delavna, da bomo v sredo že lahko s tramvajem šli obiskat svoje drage na pokopališču pri Sv. Križu. Slavnostne otvoritve z narodnimi nošami in govorancami pa ne bo nobene, ker je sedanji mestni upravi, kakor nam sama zatrjuje in sporoča, najlepša slavnost zadovoljnost občanov.

Čudovite prigode dveh letalcev na eksotičnem otoku Južnega morja! **Humor džungle.**
Ljubezen v džungli **Romantika džungle! — Humor džungle!** V glavni vlogi edinstvena **Dorothy Lamour**
2 žurnala! **KINO MATICA 21-24, ob 16., 19. in 21 uri** Ne zamudite!

* **O sokolski efektni loteriji v Šmarju pri Jelšah** smo obširneje poročali v soboto. Po nesporazumu pa v nedeljski številki ni bila objavljena lista izžrebanih dobitkov in dobitnikov. Zato odgovarja društvo interesentom na številna vprašanja, da bo seznam izžrebanih v celoti objavljen prihodnjo nedeljo v »Jutru«

* **Pridobitniki!** Prečitajte si današnji članek o »Reklamni loteriji«!

* **Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2.** Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati pouka osebno, si more pridobiti s poukom doma vsega potrebnega znanja potom Dopisne trgovske šole. Navedena šola nudi vsakemu posameznemu bodisi pouk celotnih rednih dopisnih tečajev, ali dopisne dvoletne trgovske šole ali posameznih trgovskih predmetov in jezikov. Šolnina je tako nizka, da je dostopna vsem slojem. **Redno vpisovanje** v Dopisno trgovsko šolo je od dne 1. do 10. oktobra (razen nedelj) pismeno ali osebno v pisarni zavoda dnevno od 9. do pol 1. in od 4. do pol 8. ure zvečer. Izvenljubljanskim reflektantom pošlje vodstvo zavoda prospekte z vpisnico, potom katere se more učenec polnoveljavno vpisati. Vsa pojasnila so interesentom brezplačno na razpolago.

* **Enoletni učni trgovski tečaj za pisarniške moči** pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 (prostori Dopisne trgovske šole) priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti v stenografiji in strojepisju ter dobiti res prvovrstno podlago za pisarniška dela. **Redno vpisovanje** v tečaj je 1., 3. in 4. oktobra med običajnimi uradnimi urami. Šolnina mesečno 110 din.

Iz Ljubljane

u — **Poslednja pot mojstra Jožeta Rojine.** Včeraj ob 16. je Ljubljana s številno udeležbo spremila pokojnega krojaškega mojstra in hišnega posestnika g. Jožeta Rojino na njegovi poslednji poti do Sv. Križa. Pred njegovim domom na Aleksandrovi cesti št. 3 so najprej oo. frančiškani blagoslovili krsto, h kateri so prijatelji in znanci nanesli cvetja in vencev, nato pa je pevski zbor šišenske čitalnice zapel ganljivo žalostinko. V žalnem sprevodu so se za žalujočo rodbino zvrstili poleg predstavnikov stanovskih korporacij in Združenja krojaških mojstrov korporativno zbrani njegovi stanovski tovariši. Šišenska čitalnica, ki ji je bil Jože Rojina velikodušen dobrotnik, se je pogreba udeležila po številnem odposlanstvu z društveno zastavo na čelu. Pogreb Jožeta Rojine je zgovorno izpričal, kako mnogo prijateljev in znancev je imel med nami. Bodi mu lahka zemljica sredi Ljubljanskega polja!

u— **Tramvajska proga k Sv. Križu bo otvorjena** v sredo dne 5. t. m. Redni promet se prične ob 6. uri zjutraj. K Sv. Križu bo vozil tramvaj začasno od Sv. Petra po Jegličevi cesti do Sv. Križa, ter bo imel zvezo z vsemi ostalimi progami. Promet se bo vršil tako, da bo vozil zjutraj od 6. do 8. ure vsakih 6 minut do Sv. Križa, od 8. do 13. ure vsakih 6 minut do kolinske tovarne, naprej k Sv. Križu pa vsakih 12 minut, od 13. do 18.30 vsakih 6 minut k Sv. Križu, od 18.30 do 20.45 vsakih 6minut do kolinske tovarne, naprej k Sv. Križu pa vsakih 12 minut, od 21. do 24. pa vsake pol ure do Sv. Križa. Sedaj veljavne vozne cene veljajo tudi za progo Sv. Križ s to spremembo, da znaša cena za daljše vožnje preko 6 delnih prog 3 din. Po tarifi stane torej vožnja: od glavnega kolodvora ali Sv. Petra 1.50 dinarjev, od pošte, Mestnega trga, Gradišča, Sv. Jakoba, iz Most itd. 2 din, iz Šiške, Tržaške ceste 2.50 din, iz Zg. Šiške, Št. Vida, Viča itd. 3 din.

u— **Ali ste že prečitali današnji članek o »Reklamni loteriji«?**

u— **Šola Glasbene Matice** sporoča, da se gojenci za katerikoli glasbeni predmet, ki se na šoli poučuje, še vedno sprejemajo. Prijaviti se mora vsakdo v pisarni Glasbene Matice v Gosposki ulici. — Pevski zbor Glasbene Matice bo imel drevi ob 20. vajo mešanega zbora. Prosimo vse in točno!

Dospelo je novo blago.
Oglejte si zalogo
Teokarović
Gradišče 4, nasproti Drame

u— **Prošnja stanovalcev ob Tržaški cesti** glede škropljenja, ki smo jo pred kratkim objavili, bo po zatrdilu z mestnega poglavarstva gotovo uslišana, toda tehnični strokovnjaki za vzdrževanje cest trde, da preobilno škropljenje makadamskih cest škoduje cestam, ker se površina preveč omehča. Zato nastajajo kotanje in množi se tudi prah. Sami prebivalci ob netlakovanih cestah priznavajo, da škropljenje prašnih cest ne pomaga mnogo, ker se prah spet prične dvigati, kakor se cesta posuši. Razen tega je pa Tržaška cesta državna in mestna občina škropi to cesto samo v korist prebivalstva. Mestna občina bo skušala to cesto napojiti z oljem, če jo

Renomirani ATELJE:
BAZANELLA
se v kratkem vrne iz Pariza in Londona ter se cenjenim damam priporoča.

u — **Nesreča na cesti.** Včeraj so z dolenjskim vlakom pripeljali v Ljubljano 60-letnega občinskega siromaka Jožeta Mestka s Sela pri Velikih Laščah. Na cesti ga je bil podrl neznan kolesar, da so se mu pretresli možgani. Reševalci so ga prepeljali na kirurški oddelek. Z istim vlakom je prispel 29-letni delavec Pavel Prhaj iz Male vasi v kočevskem okraju. Žaga mu je pokvečila desnico. V Ljubljani pa se je pripetila nerodna nesreča 12-letnemu tesarjevemu sinu Jožetu Pavčiču. Nekdo mu je po nezgodi vrgel sekiro v nogo in mu prizadejal precej hudo rano.

u — **Vesela otroška ura — novost za našo predšolsko mladino.** Odkar velja sedem let kot predpisana obvezna starost za vstop otroka v šolo, se je razširila predšolska doba za eno leto. To pomeni, da so izročeni otroci eno leto dalj domačemu varstvu in nadzorstvu. V družinah, kjer imajo otroci priliko razgibati in zaposliti se po vrtovih in dvoriščih v družbi sester in bratcev ali tovarišev, že še gre. Težje pa je tam, kjer jim preostaja le bivanje v tesnih prostorih ali le odmerjen sprehod, kjer čaka na šolo hčerka edinka ali sinček edinček. Takim otrokom poteka čas v dolgočasju, če ga ne znamo zaposliti ali če mu ne dajo domači navodil. Dobro in koristno je zato v vsakem primeru, da tudi predšolskemu otroku primerno razdelimo čas in s tem pravilno prispevamo k njegovi vzgoji in njegovemu razvoju. Atena je skrbela že od časa svojega obstoja za predšolskega otroka. Odkar je izgubila svoje otroško igrišče, skuša razširiti delo v tem pravcu v zaprtem prostoru in v naravi. Danes otvori v telovadnici mestne ženske realne gimnazije »Veselo otroško uro« pod **vodstvom strokovnjakinje ge. Mire Vakseljeve.** Ura je namenjena razgibanju in razvedrilu dece v starosti od 4. do 7. leta.

bo državna uprava torej uredila in pripravila v ta namen. Mestna uprava sploh stori vse, kar je le mogoče, za izboljšanje cest. Tudi najmoderneje urejena velemesta so uvidela, da je škropljenje makadamskih cest brezuspešno in jih zato sploh ne škrope več. Edino sredstvo za odpravo prahu je pač utrditev cestne površine z asfaltom ali drugim tlakom. Ker pa imamo v Ljubljani še vedno nad 93% makadamskih cest, bomo morali pač še počakati, dokler se ne izboljšajo denarne razmere, ko bo mestna občina v stanju, da polagoma utrdi in tlakuje makadamske ceste. Kar se pa tiče javnih pritožb v časnikih, je stvar pač taka, da te večne pritožbe plaše tujce pred prašno Ljubljano in jih s tem odganjajo, ko se najrazličnejši činitelji trudijo na vse mogoče načine, kako bi tujce privabili k nam. Na mestno poglavarstvo naslovljene pismene želje bodo vedno prav tako uvaževane, kakor tiskane želje v časnikih. Mestna uprava in njeno uslužbenstvo vedno želi, da ustreže vsem željam prebivalstva ter zato prosi našo javnost, da se neposredno obrača na mestne urade.

u— **Dobitke kina Uniona** za obiskovalce »Filma lepote in mode«, je žreb razdelil takole: damski plašč dobi št. 3388, volneno bluzo št. 3856, modne čevlje št. 2622, damski dežnik št. 2154 in damski klobuk št. 3619. — Tisti, ki imajo vstopnice z označenimi številkami, naj se čim preje zglasijo v pisarni kina, da prevzamejo svoje dobitke.

u— **Večerni trgovski tečaj** na trgovskem učilišču **»Christofov učni zavod«** Ljubljana, Domobranska cesta 15, **prične v četrtek, dne 6. oktobra.** Vpisovanje vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. Informacije in novi prospekti interesentom na razpolago. Dovoljen obisk tudi posameznih predmetov.

»JADRAN« avtobusno podjetje d. d.
LJUBLJANA
VOZNI RED
PROGA LJUBLJANA—KOČEVJE—SUŠAK

veljaven od 2. oktobra 1938.

I.	II.		II.	I.
6.—	6.30	LJUBLJANA	19.50	20.25
7.49		ŽUŽEMBERK		18.36
7.52				18.32
	8.10	RIBNICA	18.10	
8.55	8.45		17.40	17.30
	9.—	KOČEVJE	17.25	
	10.30	DELNICE	15.40	
	12.20	SUŠAK	14.—	

Iz Celja

e— **Zatemnitev Celja.** Opozarjamo vse prebivalstvo mestne občine celjske, da bo danes in jutri vaja za zatemnitev v območju mestne občine. Zatemnitev bo trajala dve noči. Za vse zadevne prestopke je določena globa do 1000 din odnosno zaporna kazen do 20 dni. Podrobnosti so razvidne iz razglasa, ki sta ga izdala mestno poglavarstvo in predstojništvo mestne policije v Celju.

e— **Sreski odbor društva Rdečega križa v Celju** je organiziral že več samarijanskih in bolničarskih tečajev, v katerih se je izvežbalo že lepo število samarijanov in prostovoljnih bolničarjev, da morejo nuditi prvo pomoč ob vsakem času in kjerkoli je potrebno. Obiskovalci tečajev so pokazali pri izpitih svoje teoretično in praktično znanje, ki so si ga pridobili pri temeljitih predavanjih gg. zdravnikov. Današnja doba nalaga društvu še prav posebno skrb in pozornost organiziranju teh tečajev. Zato bo sreski odbor RK v začetku novembra zopet otvoril bolničarski tečaj, za katerega sprejemata prijave do 20. t. m. gdč. Ivanka Zupančičeva, šolska upraviteljica v p., Kolenčeva 6/III, in Frančiška Završnikova, zaščitna sestra, mestno poglavarstvo, soba št. 23.

Kino Union. Danes **»KRIK DŽUNGLE«** (Warner Baxter, June Lang).

e— **O Vseh svetih** bo sreski odbor Rdečega križa v Celju tudi letos zbiral na obeh celjskih pokopališčih prispevke za Rdeči križ.

e— **Tujski promet, umrljivost in brezposelnost.** V septembru je obiskalo Celje 1187 tujcev (942 Jugoslovenov in 245 inozemcev) nasproti 1686 v letošnjem avgustu in 1188 v lanskem septembru. V Celju je umrlo v preteklem mesecu 36 oseb in sicer 10 v mestu in 26 v javni bolnišnici. Pri celjski borzi dela je bilo 1. t. m. v evidenci 220 brezposelnih (156 moških in 64 žensk) nasproti istemu številu 220 (157 moškim in 63 ženskam) dne 20. septembra.

e— **Ko je pobirala jabolka, jo je napadel.** Te dni je 14letna dninarica Katarina Podgorškova s Konjskega pri Šmartnem v Rožni dolini pobirala jabolka pri sosedu. Pri delu jo je napadel neki fant in jo pahnil s tako silo na tla, da si je zlomila levo roko v ramenu. Podgorškova se zdravi v bolnišnici.

Iz Maribora

a— **Prvič na slovenskem odru.** Shawov svetovno znani melodram v treh dejanjih (šestih slikah) »Hudičev učenec« se uprizori nocoj v režiji Vl. Skrbinška, in sicer prvič na slovenskem odru. V tej izredno zanimivi igri, posneti iz ameriške osvobodilne vojne l. 1777., nastopa poleg 15 oseb dramskega osebja tudi večje število vojaštva in ljudstva. Naslovno vlogo predstavlja Vl. Skrbinšek, pastorja Andersona Crnobori, njegovo ženo Branko Rasbergerjeva. V ostalih večjih vlogah nastopijo Mileva Zakrajškova kot gospa Dudgeonova, Vladoša Simčičeva kot rejenka Essa, Pavle Kovič kot general Bourgoyne, Rado Nakrst kot major Swindon in drugi.

a— **Poziv vsem tujim državljanom.** Predstojništvo mestne policije poziva tuje državljane, ki bivajo v njenem področju in ki imajo dovoljenje za bivanje za »nedoločen čas«, da se takoj zglasijo pri predstojništvu mestne policije v Mariboru v sobi št. 12. Izvzeti so samo ruski državljani - begunci.

a— **Odvetniški izpit** sta z uspehom napravila pri apelacijskem sodišču v Ljubljani dr. Slavko Janc, koncipient pri dr. Lipoldu, in Anton Jakopič, notarski kandidat pri notarju Ivanu Ašiču. Iskreno čestitamo!

a— **Mariborska sokolska društva priredijo dne 9. okt. komemoracijo za blagopokojnim Viteškim kraljem** ob 11. uri v dvorani Sokolskega doma (Union). Za člane udeležba obvezna v civilu z znakom. Vabljena vsa mariborska društva in prijatelji. — Meddruštveni odbor.

a— **Smrtni padec s skednja.** 49letni tesar Ivan Eržen je bil dobre volje in se je napil vina. Bil je tudi v Lečnikovi gostilni v Guštanju in je šel potem spat na skedenj. Lastnik gostilne je šel parkrat pogledat na skedenj, pa ga je obakrat našel spečega. Ponoči pa je Eržen hotel najbrže s skednja. Očividno v polvinjenem stanju pa je treščil v globino in obležal negiben. Zdravnik dr. Erat je ugotovil, da ima Eržen zlomljeno hrbtenico in razbito lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer pa je umrl.

a— **Vaje v obrambi proti napadu iz zraka,** ki bi se morale vršiti dne 4. in 5. (nočne) in dne 7. oktobra (dnevne) so po nalogu kr. banske uprave v Ljubljani preložene.

Trojni jubilej

Ljubljana, 4. oktobra

V svojem tihem in prijaznem poletnem domu v Šmarci pri Kamniku bo praznoval danes g. Josip Christof, ustanovitelj in prvi direktor znane ljubljanske privatne trgovske šole »Christofov učni zavod«, 75letnico rojstva in 55letnico mature. V tekočem šolskem letu pa je tudi minilo 35 let, odkar je ustanovil imenovani trgovski učni zavod.

Častitljivo starost in redek jubilej je dočakal čil in zdrav v krogu svojih otrok. K trojnemu jubileju slavljencu kličejo vsi njegovi nekdanji gojenci in gojenke in vsi njegovi nekdanji sotrudniki: Še na mnoga srečna in vesela leta! Iskrenim čestitkam se pridružuje tudi naš list z najlepšimi željami v bodoče.

a— **V bolnišnico so prepeljali** 32letnega delavca Josipa Hraža s Pobrežja, ki se je med delom hudo ponesrečil v Mautnerjevi tekstilni tvornici. Zašel je z roko v stružnico. Preden so mogli ustaviti električni tok, mu je stružnica popolnoma razmesarila roko do zapestja.

a— **Za grozdni teden od 3. do 9. t. m.** je med občinstvom živahno zanimanje, kar je pokazal včerajšnji dan. Polno ljudi se je gnetlo ob stojnicah na srednjem otoku na Glavnem trgu, pa tudi na Rotovškem trgu, kjer so prodajali grozdje po 3 din za kg. Silno veliko grozdja so kupili tudi po mariborskih šolah in uradih. Že prvi dan je pokazal, kako tehtno utemeljena je bila ta hvalevredna pobuda, ki ne koristi samo meščanom, ampak tudi vinogradnikom.

a— **Dr. Klara Kukovec** ordinira zopet od 9. do 11. ure in od 15. do 16. ure.

a— **Vandalizem.** V Slivnici pri Mariboru so neznani zlikovci sneli napisno tablo slivniškega Sokola, ki je stala pri vhodu na letno telovadišče. Tablo so odžagali z nastavkom in jo nato po sredi večkrat prežagali, da je neporabna. Zanesli so jo približno kilometer daleč, kjer so jo pustili ležati na travniku. Orožniki so vandalom že na sledu.

a— **Zaradi malomarnosti je povzročila otrokovo smrt.** Pred okrožnim sodiščem je bila včeraj dopoldne razprava proti 27letni viničarki Rozaliji Lešnikovi iz Pesniškega dvora. Obtožena je bila, da je 18. oktobra 1937 v Dragučevi povzročila smrt svojega mesec dni starega sinčka Leopolda na ta način, da mu je skuhala močan uspavalni čaj, ki je povzročil, da se otrok ni več prebudil. Lešnikova je bila obsojena na 4 mesece zapora, ker je iz malomarnosti povzročila otrokovo smrt. Razpravo je vodil s. o. s. dr. Čemer.

a— **V tajni razpravi** je bil včeraj dopoldne pred sodnikom poedincem s. o. s. dr. Čemerjem 42-letni Friderik Škof iz Rošpoha pri Mariboru obsojen na mesec dni zapora in 300 din globe, ker je izsilil od nekega mariborskega gostilničarja 3500 dinarjev, grozeč mu, da bo njegovo razmerje do svoje žene pojasnil gostilničarjevi ženi.

Gospodarstvo

Izvozne omejitve, ki so bile predpisane prejšnji teden, bodo ukinjene

Obširno smo že poročali o odloku, ki ga je izdal finančni minister dne 27. septembra, s katerim je za celo vrsto blaga predpisal, da se sme izvažati samo proti plačilu v devizah, medtem ko vsebuje drugi seznam blago, ki se ne sme brez dovoljenja uvažati iz neklirinških držav. Ta odlok je prišel precej nepričakovano in je v marsikateri izvozni panogi povzročil skrbi glede bodočega izvoza. Tako je med drugim sedaj prepovedan izvoz hrastovih železniških pragov v klirinške države in je dovoljen samo izvoz proti plačilu v devizah, pri čemer izda izvozno overenje Narodna banka. Ta omejitev je izzvala veliko vznemirjenje pri naših izvoznikih pragov, ki imajo velike zaključke za dobavo v razne klirinške države, zlasti v Nemčijo. Izvozniki so na podlagi teh zaključkov nakupili že znatne količine pragov ali pa so prevzeli večje gozdne objekte za izdelavo pragov. Sedaj jim je z najnovejšim odlokom onemogočeno, da bi izpolnili svoje pogodbene obveznosti nasproti inozemskim kupcem. Mnogo teh pragov leži na Sušaku in so pripravljeni za vkrcanje. Tvrdke so plačale znatne zneske za železniški prevoz in imajo najet že ladijski prostor za prevoz po morju.

Tudi v mnogih drugih strokah je slična prepoved izzvala precejšnje vznemirjenje. Kakor nam poročajo iz Beograda, pa je pričakovati, da bodo te nove izvozne omejitve v kratkem preklicane. Odlok od 27. septembra je izšel v času, ko je grozila vojna nevarnost zaradi spora med Češkoslovaško in Nemčijo. Tudi druge države so izdale slične omejitve in nekatere so uvedle še mnogo strožjo kontrolo pri izvozu blaga, ki je neobhodno potrebno za državno obrambo. Ker pa so sedaj odpadli razlogi, zaradi katerih so bile predpisane omenjene izvozne omejitve je v najkrajšem času pričakovati, da bodo te omejitve preklicane in bo vzpostavljeno prejšnje stanje. Tako bodo izvozniki lahko svoje blago, ki je bilo prizadeto zaradi novih omejitev, nadalje izvažali tudi v klirinške države.

Pravilnik fonda za pospeševanje domače proizvodnje tekočega goriva

Finančni minister je predpisal pravilnik fonda za pospeševanje domače proizvodnje tekočega goriva, ki se ustanavlja v smislu § 29 uredbe o tekočem gorivu. V ta fond se stekajo: 1. prispevki, ki se od 1. oktobra t. l. pobirajo pri uvozu (finančni minister je že določil višino teh prispevkov, ki znašajo pri ostankih od nafte 2.50 din, pri surovi nafti 3.50 din, pri bencinu, bencolu, plinskem olju, petroleju in mazilnem olju pa 5 din od 100 kg); 1. dohodki od prodaje onih količin tekočega goriva, ki jih bodo dajali državi brezplačno imetniki koncesij za pridobivanje tekočih in plinskih bitumnov po pogodbeni listini; 3. vsote, ki jih dobi država za privatnim osebam odstopljene pravice izsledovanja, pridobivanja in predelovanja bitumnov in fosilnega premoga; 4. denarne kazni, pobrane na osnovi § 28. uredbe; 5. vse propadle kavcije, položene po predpisih uredbe o tekočem gorivu; 6. dotacije iz obratne glavnice monopolske uprave, iz državnih in samoupravnih proračunov itd.

Kot tekoče gorivo se smatrajo v smislu § 1. odstavka 3. uredbe surova nafta, ostanki od nafte in naftini derivati, katran, ki se dobi s predelavo trdnih bitumnov in proizvodov iz trdnih bitumnov, katran, ki se dobi iz črnega premoga in njegovih proizvodov, katran od nafte ter vsi proizvodi, ki so podobni prirodni nafti in se pridobivajo na umeten način.

Sredstva iz tega fonda pa se bodo uporabljala 1. za kritje stroškov pri izsledovanju, pridobivanju in predelovanju tekočega goriva v državni režiji, 2. za nagrade in povračila izsledovalcem in koncesionarjem, ki najdejo bituminozna ležišča ali zemeljske pline, 3. za nagrade in subvencije osebam, ki pripomorejo do tega, da se izsledi nafta ali bituminozno ležišče ali ki pripomorejo k pospeševanju proizvodnje nafte in nafti sličnih proizvodov na umeten način, 4. za pospeševanje iniciative pri izsledovanju in pridobivanju vseh vrst bitumnov ter za pridobivanje tekočega goriva iz fosilnega premoga, 5. za nagrade članom posvetovalnega odbora ter referentom.

Posvetovalni odbor za tekoče gorivo

Uredba o tekočem gorivu, ki je stopila v veljavo 1. julija t. l., predpisuje med drugim, da se pri samostojni upravi državnih monopolov ustanovi posvetovalni odbor za oskrbo države s tekočim gorivom. Ta odbor daje mnenja o vseh važnejših vprašanjih, ki se tičejo oskrbe države s tekočim gorivom, kakor tudi o vprašanjih, ki mu jih pošlje finančni minister v zvezi s to uredbo. V »Službenih novinah« objavlja sedaj finančni minister poslovnik o tem posvetovalnem odboru, ki določa med drugim, da pridejo v posvetovalni odbor: 1. generalni direktor uprave državnih monopolov odnosno njegov zastopnik po svojem položaju; 2. dva stalna člana (namestnika), ki ju izbere upravni odbor monopolske uprave iz svoje srede; 3. dva predstavnika (namestnika), ki ju odredi vojni minister; 4. po en predstavnik (namestnik), ki ga odredi minister za gozdove in rudnike, minister za trgovino in industrijo in prometni minister.

Gospodarske vesti

= **Centralno predstavništvo Zvez trgovskih združenj** bo imelo v ponedeljek 10. t. m. v Beogradu sejo, ki ima na dnevnem redu poročilo o tekočih vprašanjih, **volitev treh članov v bolgarsko-jugoslovenski gospodarski odbor,** ki je bil ustanovljen na kongresu v Ljubljani, ugotovitev načel za predlog kr. vladi **o izvedbi carinske unije med Jugoslavijo in Bolgarijo,** razpravo o delovnem času v trgovinskih obratih, ustanovitev centralne ustanove za širjenje stanovskega tiska, ustanovitev centralne pisarne za stanovska in organizacijska vprašanja, poročilo o pogajanjih s člani vlade o zahtevah trgovcev. K volitvi treh predstavnikov v bolgarsko-jugoslovenski gospodarski odbor je treba pripomniti, da je kongres v Ljubljani priporočil centralnemu predstavništvu in Zvezi trgovskih združenj v Sofiji, da ustanove stalen odbor 6 članov, ki naj proučuje vsa aktualna trgovska vprašanja in predlaga ukrepe za poglobitev gospodarskih odnošajev med obema državama. Zveza trgovskih združenj v Sofiji je že odredila tri člane v ta odbor. **V zvezi z vprašanjem stanovskega tiska je predvidena ustanovitev posebne tiskarne v Beogradu in ustanovitev skupnega dnevnika.** V zvezi s predlogi trgovstva bo na seji navzoč najbrž tudi trgovinski minister inž. Kabalin.

= **Narodna banka bo vršila kontrolo uvoznih cen.** Pogosto se opaža, da so cene uvoznih predmetov v posameznih fakturah kakor tudi cene pri uvozu iz posameznih držav često zelo različne in netočne. Predvsem so večje, nego znaša dejanska vrednost uvoznih predmetov. Narodna banka je mnenja, da so v fakturah vstavljene nepravilne cene. Te nepravilne cene povzročajo ne samo netočnost v statistiki našega uvoza, temveč tudi škodo našemu gospodarstvu, zlasti če ima netočno vnašanje cene v fakture namen omogočiti prenos dobičkov ali kapitala v inozemstvo. Zato je Narodna banka sklenila, da se poostri kontrola cen uvoznih predmetov, in sicer na osnovi uvoznih dokumentov. Kakor poročajo iz Beograda, bo izdan predpis, po katerem bo treba dostaviti Narodni banki zaradi kontrole cen vse uničene uvozne dokumente, katerih vrednost presega 500 funtov (119.000 din), in sicer v vseh primerih, kadar je bilo na osnovi teh uvoznih dokumentov izvršeno plačilo v inozemstvo po 20. septembru t. l.

= **Obvezne informacije o firmah, ki vršijo devizne transakcije.** Narodna banka je dostavila bančnim združenjem dopis, ki pravi med drugim naslednje: Glede na ponovne kršitve deviznih predpisov v primerih, kjer pooblaščenim zavodom niso bile dobro znane firme, s katerimi so vršili devizne transakcije, zlasti terminske posle, daje Narodna banka zavodom, ki so pooblaščeni za poslovanje z devizami in valutami in za izdajanje izvoznih overenj, naročilo, po katerem so ti zavodi za vsako devizno transakcijo, ki presega 10.000 din, dolžni, preden izvršijo transakcijo, pribaviti si potrebne informacije o komitentu v vseh onih primerih, kadar zavodu firma ni dobro znana, zlasti pa, če je lastnik firme tuji državljan. V slučaju, **če je lastnik firme tuji državljan, je pooblaščeni zavod dolžan, zahtevati od komitenta predložitev potrdila o protokolaciji firme,** odnosno izvleček iz trgovinskega registra in dokaz, da ima **pravico bivanja v naši državi** najmanj še za prihodnje leto. Če bi bilo v zvezi s temi navodili potrebno napraviti izjemo, je pooblaščeni zavod dolžan obrniti se prej za odobrenje na Narodno banko. Ti predpisi seveda ne veljajo za poslovanje v zvezi s turističnim in potniškim prometom in se tudi ne nanašajo na delniške družbe, ki so ustanovljene v naši državi po obstoječih zakonskih predpisih. Gornja navodila pa veljajo tudi za one firme, kjer je samo en član firme inozemski državljan. Če se denarni zavod ne bi držal teh navodil, bo Narodna banka prisiljena izkoristiti pravico po čl. 1. pravilnika o poslovanju z devizami in valutami.

= **Eskontiranje blagajniških zapisov.** Na vprašanje Udruženja bank v Novem Sadu je finančno ministrstvo sporočilo, da sprejemajo državni denarni zavodi (DHB in PH) v vsakem času brez ozirov na višino vsote državne blagajniške zapise zaradi eskonta. Denarni zavodi lahko v vsakem trenutku računajo s tem, da vnovčijo blagajniške zapise v primeru potrebe pred rokom zapadlosti.

= **Javna dela v pasivnih krajih namesto koruze.** Država je doslej vsako leto odobravala določen kredit za nabavo živil (koruze) za pasivne kraje in za one kraje, ki so trpeli zaradi suše in elementarnih nezgod. Ta živila so potem delili prebivalstvu dotičnih krajev. Praksa pa je pokazala, da je ta način pomoči pasivnim krajem zelo neprimeren in da ne doseže zaželjenega cilja. Zaradi tega je po informacijah »Jugoslovenskega kurirja« vlada izdala načelen sklep, da se ukine sedanji sistem pomoči pisavnim krajem in krajem, ki so trpeli zaradi elementarnih nezgod. Zato pa bo vlada v bodoče odobrila poseben kredit za izvajanje manjših javnih del v občinah pasivnih krajev in v krajih, ki so trpeli zaradi suše in elementarnih nezgod. Ta kredit bo znatno večji od dosedanjega kredita za nabavo živil. Iz sredstev tega kredita pa bodo zainteresirane občine plačale delavstvo in kmete, ki nimajo živil in bodo zaposleni pri teh javnih delih.

= **Dobave:** Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 5. t. m. ponudbe za dobavo 100 cilindrov po 6 m³ kisika, klincev za tračnice, vrvi do 12. t. m. pa ponudbe za dobavo hrastovih pragov, transformatorskega in strojnega olja, porcelanskih podpornih izolatorjev, bakrenega kabla, suhih transformatorjev, transportnega traku in bakrenih drogov. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 8. t. m. ponudbe za dobavo računskih blokov do 19. t. m. pa ponudbe za dobavo pnevmatik za motocikle, Dieselovega motorja, žarnic, platinske žice, žice za dinamo, lepenke in konstrukcijskega jekla. Ekonomski oddelek generalne direkcije drž. železnic v Beogradu sprejema do 8. t. m. ponudbe za dobavo eternit-plošč. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 25. t. m. ponudbe za dobavo jeklene vrvi.

Borze

3. oktobra

Na ljubljanski borzi so se danes angleški funti v privatnem kliringu trgovali nespremenjeno po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v grških bonih po 32 (v Beogradu po 31.50). Nemški klirinški čeki so bili nadalje zelo čvrsti in so se trgovali v Ljubljani po 14.35, v Beogradu po 14.1297 in v Zagrebu po 14.1950 odnosno za konec oktobra po 14.00 in za konec novembra po 14.20.

Na zagrebškem efektnem tržišču je bila tendenca nadalje prijazna in so tečaji v glavnem dosegli staro višino, na kateri so se držali, preden je nastopilo popuščanje zaradi mednarodne politične napetosti. Vojna škoda je notirala 472 — 480 (v Beogradu je bil promet po 478 — 481). Zaključki pa so bili zabeleženi v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 90 — 92, v 7% Blairovem posojilu (v Beogradu po 91.50 — 92), v 7% Blairovem posojilu po 93.38 in v 8% Blairovem posojilu po 95.50.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2381.16—2395.76 Berlin 1751.53 — 1765.41, Bruselj 739.45 — 744.51, Curih 996.45 — 1003.52, London 210.86 — 212.92, New York 4351.01 — 4387.32, Pariz 117.66 — 119.10, Trst 229.95 — 233.03.

Curih. Beograd 10, Pariz 11.8050, London 21.12, New York 439.25, Bruselj 74.20, Milan 23.1750, Amsterdam 238.75, Berlin 175.75, Stockholm 108.90, Oslo 106.1250, Köbenhavn 94.30, Varšava 83, Budimpešta 87.30, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 472 — 480, 4% agrarne 62 — 64, 4% severne agrarne 60.50 — 61, 6% begluške 93 bl., 6% dalm. agrarne 90 — 92, 7% stabiliz. 96 den., 7% invest. 98 — 100, 7% Blair 93.50 — 94, 8% Blair 95.50 — 97; delnice: Trboveljska 180 — 190, Osiječka ljevaonica 150 — 180, Šećerana Veliki Bečkerek 500 — 650.

Beograd. Vojna škoda 480.50 — 482 (478 — 481), 4% severne agrarne 60 — 62, 6% begluške 93.50 — 98.50 (92.75 — 93), 6% dalm. agrarne 92 — 93 (91.50 — 92), 7% stabiliz. 99.50 — 101, 7% invest. 100 den., 7% Seligmann 93.25 — 94.50 (94), 8% Blair 98 den., Narodna banka 7320 den., PAB 229 — 230 (229).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 3. oktobra. Začetni tečaji: **pšenica:** za dec. 64.25, za maj 64.87, za julij 64.12; **koruza:** za dec. 48, za maj 50.875, za julij 51.875.

+ **Winnipeg.** 3. oktobra. Začetni tečaji: **pšenica:** za okt. 60.375, za dec. 60.125, za maj 63.25.

+ **Novosadska blagovna borza** (3. t. m.). Tendenca nespr. **Pšenica:** baška, okol. Novi Sad in Sombor. 79 kg 154 — 156, sremska 79 kg 154 — 156, slavonska 78/79 kg 155 — 157, gornjebaška in gornjebanatska, 79/80 kg 155 — 157. **Rž:** baška 145 — 147. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 144 — 146; pomladni 68 kg 180 — 185. **Oves:** baški sremski slav. 135 — 140. **Koruza:** baška in sremska 136 — 138; banatska 134 — 136. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 255 — 265; »2« 235 — 245; (5) 215 — 225; »6« 195 — 205; »7« 165 — 175; »8« 110 — 115. **Otrobi:** baški 94 — 100. **Fižol:** baški beli brez vreč 310 — 315.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (3. t. m.). Tendenca prijazna. **Pšenica:** za okt. 15.18 — 15.20; **Koruza:** za maj 15.20 — 15.21.

R A D I O

Sreda, 5. oktobra

Ljubljana, 12: Vesele solistične točke (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Operetni zvoki (plošče). — 14: Napovedi. — 18: Salonski trio. — 18.40: Mladinske oddaje v prihodnjem letu (prof. Niko Kuret). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos opere iz ljublj. gledališča. V odmoru: glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar). — 22: Napovedi, poročila.

Reklamna loterija Bran-i-bora pripravljena

Za majhen denar ogromno dobitkov

Narodno-obrambno društvo »Bran-i-bor« je napravilo poskus amerikanizacije naše reklame, ki je v naših pridobitnih krogih našel vsestranski odziv. O tem poskusu pripovedujejo v Bran-i-boru:

Naš načrt je sestavljen po idejah amerikanskega strokovnjaka Cassona, ki je pozval trgovce, obrtnike in tovarnarje, da od predmetov, ki jih razpečujejo ali izdelujejo, vržejo med narod gotovo večjo količino. S tem je dosegel, da je posameznik, ki je prišel v posest takega predmeta bil prisiljen porabiti in preizkusiti ga. Cassonov sistem je dosegel velike uspehe.

Mi smo trgovčevo reklamo povezali s svojim narodnoobrambnim udejstvovanjem na ta način: darovani nam reklamni predmeti, ki jih trgovec, obrtnik in tovarnar hočejo popularizirati in razpečavati, ne bodo prišli v roke in uporabo ljubnih potrošnikov, nego bodo morali ti dotično blago z gotovim malenkostnim zneskom odkupiti. In ta denar bo šel v korist Bran-i-bora.

Vršila se bo neke vrste tombola. Razmerje med srečkami, opremljenimi s številko posameznega predmeta in med praznimi srečkami, bo kakor ena proti dva. Na vsako izžrebljivo srečko odpadeta dve prazni.

Na drugi strani pa zopet to ni tombola, ker je bistvo naše akcije reklama.

Srečke bomo prodajali po 2. — din kar nam jamči, da bo naš srečolov postal izredno popularen, saj bo vrednost vsakega dobitka daleko presegala posamezni vložek. Srečke bodo prodajali požrtvovalni akademiki. Razdeljevanje dobitkov se bo vršilo eno nedeljo še v teku oktobra. Datum in kraj bosta pravočasno objavljena. Vsak prodajalec bo imel vrečico s 150 srečkami, od katerih bo 100 praznih, 50 pa opremljenih s številkami dobitkov. Razdelitev srečk v tem razmerju se bo vršila iz žare in v navzočnosti javnega notarja ter funkcionarjev našega društva.

Izžrebani bodo najrazličnejši predmeti: cikorija, žitna kava, testenine, marmelade, žganje, barve, laki, čistilo za pod, knjige iz vseh področij, polnilna peresa, svinčniki, papir, zvezki, termometri, barometri, ure, parfemi in parfemski razpršilniki, volna in razni volneni izdelki, manufakturno blago, hranilne knjižice ,električne svetilke, boni za brezplačno striženje, britje in damsko friziranje, boni za brezplačno oskrbo v gostilnah in bifejih, boni za brezplačno fotografiranje, nadalje boni za brezplačno pedikiranje, boni za brezplačen poset kina, itd. itd.

Naši umetniki — slikarji in kiparji — so priskočili na pomoč z mnogimi lepimi in dragocenimi darili.

Nekaj daril in blaga bo v kratkem razstavljeno po ljubljanskih trgovinah.

Državna razredna loterija

Žrebanje I. razreda:

12. oktobra 1938. l.

Dobitki: 2,000.000.— 1,000.000.— 500.000.— 400.000.— 300.000.— 200.000.— i. t. d. v skupnem znesku

din 64 milijonov in 991.000

Cena sreč za vsaki razred:

1/1	1/2	1/4
Din 200.—	Din 100.—	Din 50.—

Izplačilo dobitkov takoj brez odbitka! Znano, solidno, strokovno in diskretno poslovanje!

Glavna kolektura drž. razredne loterije:

A. Rein i drug

ZAGREB

Ilica 15. — Gajeva 8.

Največja ladja na svetu

Prekomornik „Queen Elisabeth“ ima 85 tisoč ton — Na njem bo prostora za 3500 oseb

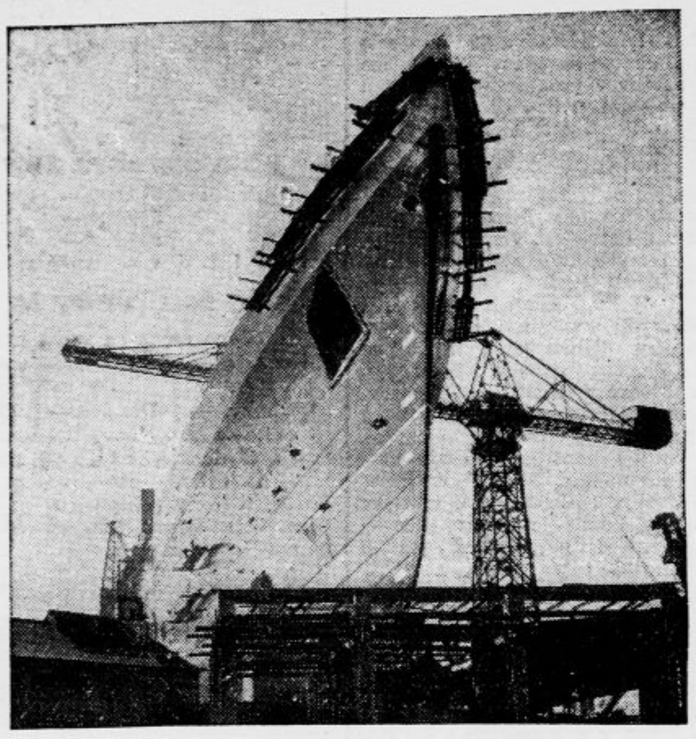

Sprednji del prekomornika »Queen Elisabeth«

V metežu političnih dogodkov minulega tedna smo komaj bežno zabeležili splovitev največje ladje na svetu, prekomornika Cunard-White Star Linie »Queen Elisabeth«, ki se je izvršila v torek v bližini Glasgova na Angleškem. Ob tej priložnosti je kraljica Elizabeta v odsotnosti angleškega kralja prečitala kraljevo poslanico z obžalovanjem, da njen visoki soprog ne more osebno prisostvovati tej redki svečanosti, ker ga zadržujejo nujni vladarski posli.

»Queen Elisabeth« velja za sestrsko ladjo »Queen Mary« in je 314 m dolga ter ima 85 tisoč ton. Čeprav veljata obe ladji za »sestri« na valovih, sta si na zunaj malo podobni. Izdelani sta bili sicer v isti ladjedelnici, toda »Queen Mary« ima tri dimnike, »Queen Elisabeth« pa samo dva. Nova ladja ima tudi tri sidra namesto dveh, s katerimi je opremljena »Queen Mary«. Zaradi tretjega sidra, katerega so namestili na novem prekomorniku, so morali dati ladji bolj vitko obliko, in prav zato je »Queen Elisabeth« tri metre daljša od »Queen Mary«.

Novo ladjo, ki bo imela 1100 mož posadke in prostora za 2400 potnikov, bo poganjalo šestnajst Parsonovih turbin. Vsaka skupina strojev ima poseben kondenzator s črpalkami. Na ladji so štirje oddelki za kotle, v njih je dvanajst kotlov, ki proizvajajo paro za šestnajst turbin. Ti kotli so največji, kar so jih kdaj napravili za kakšno ladjo ter imajo 71 tisoč cevi. Cevni sistem meri po celem skoro tisoč metrov.

»Queen Elisabeth« ima poleg vsega še posebno električno centralo s štirimi turbogeneratorji, ki proizvajajo električno energijo, zadostujočo za mesto z 200 tisoč prebivalci. Na ladji je nameščenih 30 tisoč žarnic, javnih prostorov pa je 29. Tudi tretji razred je opremljen z udobnostmi, ki jih ne premore nobena druga ladja na svetu. V vsaki kabini je potnikom na razpolago mrzla in topla voda, moderna razsvetljava in ventilacija. Skratka, »Queen Elisabeth« je čudo moderne ladijske tehnike in ni dvoma, da si bo takšna v najkrajšem času osvojila sinji trak Oceana.

Prva notarka v Evropi

V dnevih, ko je stala Evropa med vojno in mirom, je postala prvi notar ženskega spola na Češkoslovaškem in v Evropi sploh dr. Angela Kozakova. Notarka je bila l. 1922. prva ženska na Češkoslovaškem, ki je napravila doktorat iz jurisprudence.

Razdelitev sveta

Tri četrtine suhe zemlje, na kateri živijo ljudje, so last šestih narodov, četrto četrtino pa si deli med seboj približno 60 držav.

Na zemeljski krogli je v celem 57 milijonov kvadratnih milj dobre in slabe površine. Od tega imajo Angleži v lasti 13,172.000 kvadratnih milj, približno četrtino. Drugi največji lastnik zemlje na našem planetu je Rusija, ki razpolaga z zemljiščem 8,144.000 kvadratnih milj, ali s približno sedmino celokupne zemlje na svetu. Na tretjem mestu je Francija, ki zavzema 5,000.000 milj, za Francijo pride Kitajska, ki obsega 4,250.000 kvadratnih milj, na petem mestu je Brazilija, na šestem pa ameriške Zedinjene države. Te razpolagajo s 3,000.000 kvadratnih milj površine.

Ali že veste?

da stane razsvetljava ameriškega Kipa svobode dnevno 8.000 dolarjev;

da znaša najnižja temperatura, ki je mogoča po fizikalnih zakonih, 273 stopinj pod ničlo;

da človek od novembra do aprila skoro nič ne rase, zato pa rase ves čas od aprila do julija;

da se v svetem pismu pes omenja osemnajstkrat, mačka pa niti enkrat;

da se smejo ljudje v Italiji poljubovati javno samo na postajah;

da je dihanje skozi kožo za človeka prav tako važno kakor dihanje skozi nos;

da bi se človek, ki bi svoje telo namazal z gosto maso, zadušil v nekaj urah;

Jubilej kralja Borisa

Bolgarski kralj Boris je slavil včeraj dvajsetletni jubilej vladanja

Sprejem v Kufšteinu

Ta slika ima pač zgodovinski pomen. Kancelar Hitler je pred monakovskim sestankom pohitel Mussoliniju naproti do Kufsteina, kjer sta si državnika srečna stisnila roké...

Kaj je „Britska legija“?

Možje, ki bodo opravljali rediteljsko službo v sudetskem plebiscitnem ozemlju

Britska legija, ki bo po monakovskem sporazumu zasedla tiste dele sudetske dežele, v katerih se bo vršilo ljudsko glasovanje v prilog Nemčiji, odnosno češkoslovaški republiki, je organizacija angleških bojevnikov iz svetovne vojne. Na čelu organizacije stoji general Morris. Društvo šteje tri milijone pripadnikov in njih pokrovitelj je sam angleški kralj Jurij VI.

Dva milijona bojevnikov živi na Angleškem, približno milijon pa v dominionih. Med bojevniki vladajo prav prisrčni odnošaji. Legija se je osnovala kmalu po končani svetovni vojni. Pobudo za ustanovitev organizacije je dal maršal Haig, pokroviteljstvo pa je prevzel princ Waleški. Škotski bojevniki se legiji niso pridružili, ker imajo svojo posebno organizacijo.

Britska legija z današnjimi pravili pa je stara komaj deset let. Njena naloga obstoji v tem, da preskrbuje svojim članom moralno in gmotno podporo. Idejni cilj organizacije je pospeševanje mednarodnega sodelovanja in delo za sporazum med vsemi narodi. V Angliji uživajo legionarji največji ugled. Bojevniki imajo zaradi zaslug, ki so si jih stekli v svetovni vojni, prednost pri dodeljevanju služb.

»British Legion« priredi vsako leto javno zbirko, ki ji vrže 5 do 6 milijonov funtov. Ta denar se investira v bolnišnice in okrevališča za člane. Voditelji legionarjev obiščejo vsako leto evropske in prekomorske dežele ter navezujejo stike z vladami vseh držav. Legija ni uniformirana, samo pri posebnih priložnostih nosijo njeni člani temnoplavo obleko. V gumbnici imajo značko z glavo britskega leva.

Po zadnjih vesteh iz Londona čaka na odhod v sudetske kraje 10 tisoč članov Britske legije. Legionarji, ki bodo opravljali v plebiscitnem ozemlju rediteljsko službo, bodo civilno oblečeni in bodo nosili rediteljske znake samo na rokavu obleke.

Štiri velesile vladajo Evropo...

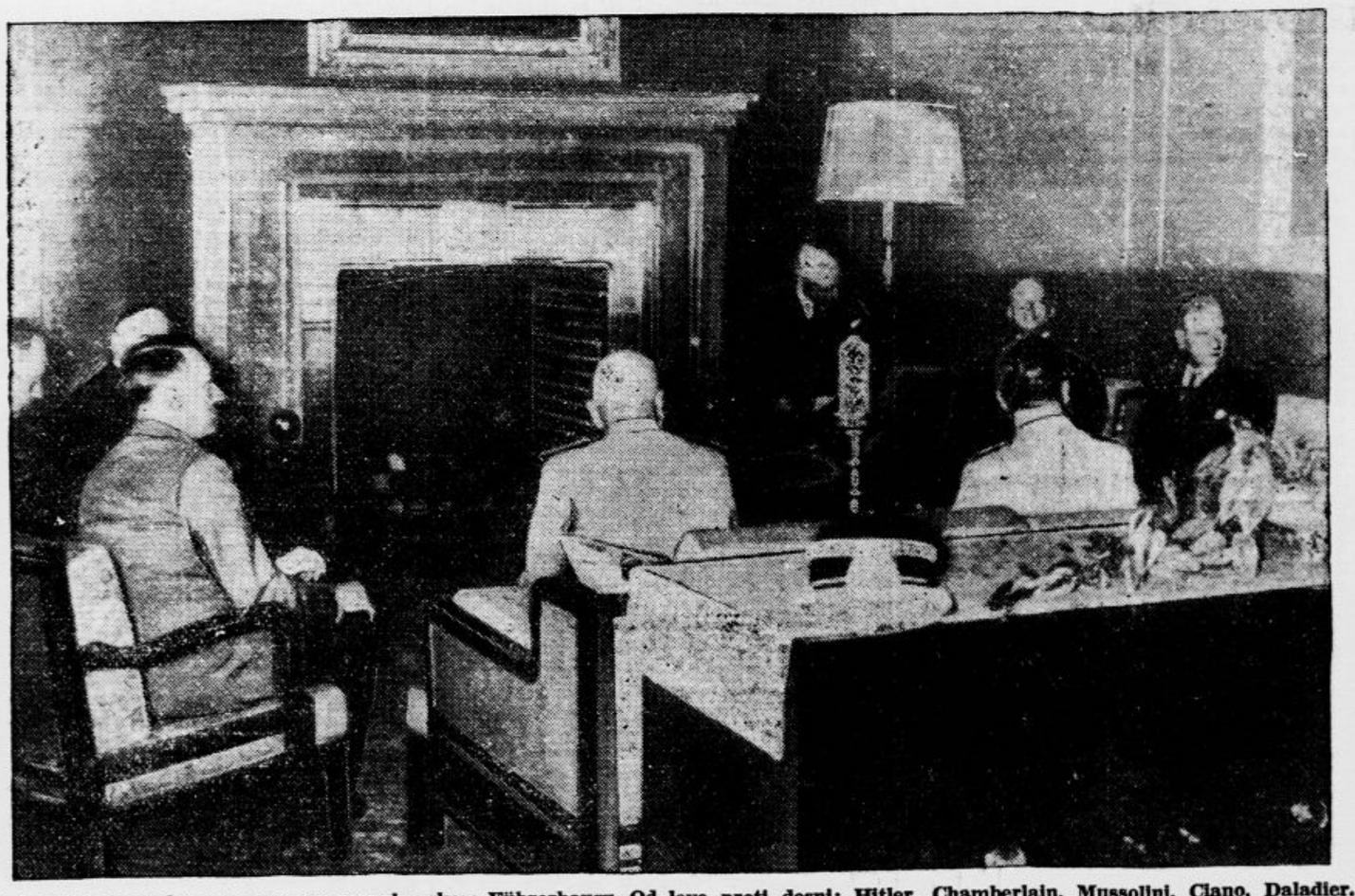

Prvi sestanek pred sporazumom v monakovskem Führerhausu. Od leve proti desni: Hitler, Chamberlain, Mussolini, Ciano, Daladier. V drugi vrsti: Ribbentrop in tolmač dr. Schmidt

Vzrok današnje borbe vseh proti vsem

Velika gibanja množic, ki trenutno vznemirjajo svet, izhajajo od mladine. Čeprav je ta ali oni vodja mladine že na pragu petdesetih let ali pa jih je celo prekoračil, poglavitni nosilci novih idej so vendar mladi ljudje, katerim so starejši zaprli pot s tem, da so ostali predolgo na svojih mestih. In glavni vzrok tega stanja je po sodbi bančnega prezidenta Kuxa napredek medicine.

Ljudje živijo po zaslugi medicine delj nego v prejšnjih časih, ostanejo tudi delj časa sposobni za delo ali si vsaj utvarjajo, da še lahko delajo. A najsi bodo stvari že kakorkoli, nobenega dvoma ni danes več o tem, da se stari neradi umikajo mladim, katerim zapirajo pot k družabnemu dvigu. To je po vsej priliki vzrok današnje borbe vseh proti vsem v času, ko postaja vedno bolj očitno, da umrljivost polagoma nazaduje.

Najkrajša vojna

Meseca avgusta 1896, torej pred dva in štiridesetimi leti, je napovedal zanzibarski sultan vojno angleškemu kralju. Takoj po vojni napovedi je začela neka angleška križarka, ki je bila zasidrana v bližini Zanzibara, obstreljevati pristanišče. Pri tem je potopila neko sultanovo vojno ladjo. Natančno sedem in trideset minut po vojni napovedi pa je zanzibarski sultan naročil svojim služabnikom, naj na njegovi palači izobesijo belo zastavo v znak predaje. To se je zgodilo. Vojna, ki je trajala sedem in trideset minut, je torej bila najkrajša vojna, ki jo je kdaj videl ta svet.

Smrt zaradi žabe

Hlapec Franc Topinka iz okolice Plznja si je dovolil z 21-letno Nežo Friesovo kruto šalo. Zalezoval je dekle tako dolgo, da se je naposled pred njim skrila v mlatilnico, kamor je vrgel za njo žabo, ki jo je našel v bližini stroja. V strahu pred žabo je dekle sprožila nogo tako nesrečno, da je zašla med rezila, ki so ji odtrgala stopalo. Friesovo so odpeljali v bolnišnico, toda bilo je prepozno in je podlegla poškodbi. Zaradi lahkomiselnosti, s katero je deklico pognal v smrt, je zdaj sodišče obsodilo Topinka na štiri mesece ječe.

Smrt moža, ki je hotel humanizirati vojno

V New Yorku je izvršil samomor kemik dr. R. Renshaw. Vrgel se je s svojo ženo iz 19. nadstropja stanovanjske hiše in je priletel mrtev na zemljo. Renshaw je zbudil v Ameriki pozornost s svojo izjavo, da je mogoče napolniti granato z acetilholinom, ki omami do tisoč vojakov, ne da bi koga poškodoval. Na ta način je hotel mož humanizirati vojno in onemogočiti napade brez škode za življenje ljudi.

Žabe ustavile vlak

Nedavno so žabe zadržale osebni vlak v bližini Grenobla na Francoskem. Žabe so se nagromadile na železniško progo kakor visok zid. Strojevodja je vlak ustavil, da so delavci očistili progo, šele potem je nadaljeval vožnjo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Smrt maršala Avaresca

V Bukarešti je umrl stari maršal rumunske vojske in član kronskega sveta, general Avarescu

ANEKDOTA

Sloviti bakteriolog Robert Koch je delal v svojem laboratoriju. Baš je bil zaposlen s pokritim loncem nad plamenom, ko je vstopil mlad zdravnik. Koch mu je namignil, naj ga ne moti. »Gotovo stojite pred važnim odkritjem, ki bo človeštvo osrečilo, gospod profesor!« je dejal mladenič spoštljivo in se je hotel odstraniti. Tedaj ga je Koch pridržal: »Res imam tukaj nekaj, česar v teh prostorih še nisem videli. Če mi obljubite molk, boste prvi, ki bo to videl!« Obiskovalec je kar zrasel od tolikšne časti, po prstih je stopil do lonca in skoraj ni dihal. Koch pa se je nasmejal: »Vidite, tu ni bakterij, nobenih spirohet, nobenih streptokokov: klobasice so, gospod tovariš, prave klobasice!«

VSAK DAN ENA

»Papa, jaz sem si pa želel nogometne žoge!«

»Nemogoče — saj jaz vendar ne igram nogometa!«

(Ric et Rac)

Pogoji uspešnega življenja

— Jaz sam lahko služim za primer, kako važen je v življenju slučaj. Hotel sem najprvo biti duhovnik, potem učitelj, na koncu profesor. Izmenoma so me privlačevale: zgodovina, filologija in pravo, toda študiral sem filozofijo in sociologijo ter sem prišel po vsem tem v politiko. Nadejam se pa, da se bom na koncu vrnil zopet k profesuri. To menjavanje življenjskih načrtov ni življenjska muhavost; to prinaša življenje samo s seboj. Izza svoje mladosti sem bil prepričan, da se bom nekoč bavil s politiko, ki sem si jo pa zamišljal čisto drugače.

Če hočete iz teh besed dobiti pravilo, se to pravilo glasi približno takole: Mlad človek mora vedno biti pripravljen na spremembo življenjskih okoliščin, da se prebije skozi svet. Imeti mora dovolj energije in podjetnega duha, a ne sme nikoli izgubiti volje do dela. Imeti mora življenjski optimizem, ki edini jekleni človeka v boju za dobro in boljše življenje.

Drugo načelo, ki ga hočem poudariti, se glasi: Človek mora vedno delati pošteno! Živimo v času prevratov in revolucij in pod njih vplivom vsak dan drugače motrimo življenje. Časi srednjeveške patriarhalnosti korporativizma in romantike devetnajstega stoletja, ko so ljudje gledali na življenje z bohemskega vidika, hazardersko in fantastično, so nepovratno minili. Revolucija je zajela Evropo in ves svet in naše stoletje znanosti, organizacije dela, racionalizma in pozitivnih ved. V takšnem času, ko vlada znanost, ni mogoče doseči uspeha brez reda in sistema. Čas sam na sebi govori proti bohemstvu in hazarderstvu.

O nas (Čehoslovakih) se govori, da živimo v srcu Evrope, v sredi med vzhodom in zapadom. Že naša zemljepisna lega nas torej sili, da ustvarimo kulturno sintezo. Moramo se osvoboditi slehernega provincializma in si prisvojiti evropske, da, svetovne metode dela. Razume se, da ostanemo pri tem sami svoji, a poleg tega moramo biti tudi Evropci. To je naša naloga. Za mene pomeni to napor za uravnoteženje samega človeka. Zavračam sentimentalnost in padanje iz ekstrema v ekstrem, zavračam samo čustvovanje, a tudi sam razum. Treba je najti soglasje med razumom, čustvom in vsemi duhovnimi silami v človeku, ki beži od skrajnosti ter stremi k izenačenosti.

Lahko bi povedal tudi kaj o politiki. Ne vabim mladih ljudi, naj gredo v politiko! Politika ni lep poklic. Na zunaj je za marsikoga zlata in se kaže samo od lepih strani. Koliko pa vsebuje tudi senčnih strani, nezadovoljstva, razočaranja in žalosti! Kdor se bavi s politiko resnično in pošteno, mora vsak dan svojega življenja doprinašati težke žrtve.

Ne bom govoril o tem, česa nedostaje našim politikom. Spregovoriti hočem samo nekaj besed o Angleški. Tam nepretrgoma pazljivo pripravljajo vladajočo kasto, posebno administrativno uradništvo. Vodilne politike zbirajo Angleži vedno iz določenih rodbin in slojev, politiki so najprej tajniki velikih državnikov.

Naj rezimiram svoje poglede na ta problem:

Življenje je in ostane borba. Znati se častno preriniti naprej, nikdar ne obupavati, imeti zdrav življenjski optimizem — to je prvi pogoj za srečno življenje.

Vsako delo je treba opraviti v redu. V dobi znanosti doseže uspeh samo precizen delavec.

Svoje delo je treba vedno vršiti z zavestjo polne odgovornosti in sprejemati to odgovornost odkrito, neposredno in pošteno.

Z vsemi temi pripomočki se je treba razvijati v harmoničnega, uravnoteženega človeka, ki predstavlja sintezo srca in razuma.

Uspeh, končni uspeh lahko doseže samo tisti, ki dela v ozračju dostojnosti, poštenja in resnicoljubnosti. To seveda še izdaleka ne pomeni, da resnica zmaguje sama od sebe. Geslo »resnica zmaguje« pomeni ravno nasprotno: da se je treba za zmago resnice boriti, jo podpirati in zanjo neumorno delati. Dr. Edvard Beneš.

Kulturni pregled

Petkovićeva literarna podoba „čaršije“

V starejši kakor v novejši srbski književnosti je bilo več poskusov, da bi se stvarno življenje beograjske čaršije preneslo na papir. Treba pa je priznati, da so vsi ti poskusi od Matavuljevih »Beogradskih prič« preko Uskokovićevih romanov do »Terazij« Boška Tokina doživeli popoln neuspeh, kar si vsekako najlaže razložimo s komplicirano sestavo prestolniškega življenja. Tako je sam Matavulj, čigar briljantne pripovedniške posobnosti so bile njega dni visoko cenjene, moral priznati upravičenost Skerlićevega nasveta, da naj se ne loteva beograjskega življenja, ker ga ne more verno in dostojno doživeti. Ta Skerlićev nasvet so ubogali tudi mnogi drugi naši književniki in vsi so se vestno izogibali tega čez mero trdega oreha in so rajši iskali sižejev na srbski vasi ali po trgih. V kolikor so se skušali dotakniti Beograda, so se rajši zadovoljili z majhnim izrezom njegovega življenja. Tako lahko mirne vesti trdimo, da vse do danes ni imela srbska književnost prilike, da bi dala širokemu občinstvu v roke roman predvojnega ali povojnega Beograda, ki bi obravnaval njegovo zapleteno življenjsko in miljejsko celoto. Ob pomanjkanju takega romana se je občinstvo bilo moralo zadovoljiti z dvema enako imenovanima originalnima komedijama, s Sterije — Popovića in Nušića »Beograd nekad i sad«. Kakorkoli sta obe komediji uspeli po svoji komiki in bičanju sodobnih napak in slabosti ter manir onih, ki imajo v Beogradu večino, nam vendar Beograd tudi v teh delih ni popolnoma in odkritosrčno razgalil svojega obličja.

Vlastimir Petković se je, kakor se zdi, zanesel na svoje dolgoletno življenje v Beogradu in svoja opažanja življenjskega utripa čaršije in je v svojem najnovejšem romanu **»Plima i oseka«** (Beograd, 1938) ugriznil v to trdo jabolko. Ta roman je eden najnovejših in najznačilnejših pojavov na srbskem književnem trgu. Zamisel romana je odvedla avtorja tudi na sodobno srbsko vas, k njenemu upadanju in tisti »plimi«, ki se sedaj pojavlja na srbski vasi v smeri prestolnice, v čemer vidi pisatelj poglavitne vzroke neurejenosti in nepravičnosti prestolniškega življenja. Pri tem je Petkovićev roman stopil v tisto kategorijo romanov, ki jo je Skerlić kvalificiral kot roman s tezo in o kateri je dejal, da nima pri nas uspeha. Kajti za »roman s tezo« ni dovolj, če ima avtor literarni in pripovedniški talent, marveč je treba poznati neštete sociološke, filozofske, pravne in druge teorije in zavestno ugotoviti, katera izmed njih ustreza zgodovinski mentaliteti tiste sredine. In če je Petković prišel do logičnega sklepa, da pretirana »plima« iz vasi v mesto nujno povzroča svojo »oseko«, tedaj s tem še ni dokazal, da bodo oni isti, ki tvorijo »plimo« napravili tudi »oseko« tako, da se bodo vrnili v domači kraj, v vaško življenje, čeprav iz samega obupa, kakor stori to njegov Boža Perić. Mnogo verjetnejše je, da bodo našli za to plimo kakšen drug izhod, ki bo vsekako povzročil marsikatero spremembo v življenju mesta takisto kot v življenju na vasi.

Toda to je nemara edin resen očitek, ki ga lahko navedemo o romanu Vlaste Petkovića. Svojo napako je roman popravil in zabrisal z mnogimi vrlinami in z aktualnostjo svoje vsebine, tako moremo to šibko stran samo zaslutiti.

Vlasta Petković nas torej skuša uvesti v labirint onega Beograda, ki je postal znan pod nazivom »čaršija«. Vinku Grgiću, magnatu v finančnih zadevah, človeku brez skrupulov, gospoščeku in zelencu, ki ga je povojna doba nenadno »posrbila«, je dal Petković tip sodobnega gospodarja v čaršijskem javnem in zasebnem življenju, gospodarja, ki misli in govori, da je materialno bogastvo pogoj vsega drugega in da ni dopustno vpraševati: odkod in zakaj, marveč samo: koliko? To je tip dobičkarja in koristolovca, ki prodaja svojo čast in vse, kar ima. Nekega dne, ko »mu pridejo na sled«, se nenadno znajde kje onkraj meje v »novi domovini«, da tam po možnosti začne z novimi spekulacijami in zaradi njih dvigne novo zastavo humanosti in stoprocentne nacionalnosti. Grgićeva žena Gara je vtelešen tip moralno padle srbijanske kmetice, ki se dobro počuti tudi na spolzkih tleh nemoralnosti ter si tu gradi visok stolp svoje kariere, izkoriščajoč v ta namen institucijo »zakona«. Na razne načine pridobljen denar, združen z brezobzirnim zadovoljevanjem sladostrastnosti, odpira nji in Grgiću vsa vrata in namesto da drzna dvojica dobi to, kar zasluži, odloča celo o usodi drugih, poštenih. »Moglo se uči bez savesti, ali ne bez smokinga«, pravi Petković. Ta stavek pove vse, kar je treba vedeti o beograjski čaršiji, o stricih, tetah in drugih, ki dostikrat odločajo o mnogih karierah, tudi o usodi ljudi, ki imajo pač vest, nimajo pa smokinga.

Z druge strani orje Petkovićevo pero življenjska tla sodobne srbijanske vasi, tiste vasi, ki jo je tja do svetovne vojne krasila izrazita odlika visoke značajnosti in poštenja, štedljivosti in pobožnosti. Ta vas je danes v izdihljajih in preti z razvalinami. Kdo je kriv? Njeni lastni sinovi, ki zapuščajo vas, ne da bi dospeli v mesto. So to tisti »pokvarjeni« kmetje, ki so doživeli polom svoje kariere, začete po milosti kakšnih Gar in končane tedaj, ko se je Garina postelja za nje ohladila, in ki se vračajo na vas, da širijo tam svoje posebne nazore o morali in življenju.

To so problemi, ki jih skuša prikazati in razložiti Petkovićev roman ter nam tako dati živo in prepričevalno podobo povojnih zmed v sodobnem življenju naše vasi in našega mesta. Potem ko je obilno tekla kmečka srbska kri za svobodo in za vstajenje države, so se v državno življenje vrinili razni zelenci, kakor so Grgići, Gare in drugi, sami korupcionisti in voglarji, medtem ko je star bojevnik in poštenjak ostal praznih rok. Petkoviću je uspelo, da nam je dal zaokroženo literarno podobo beograjske čaršije. Realistika njegovega pripovedovanja, navajanje raznih nedavnih in danes že pozabljenih afer, toplota izraza in druge odlike stila in pisanja zapuščajo v čitatelju vtisk, da čita reporterski referat o nekem dogodku, ki je dvignil mnogo prahu. Zares, Petkovićev roman je v znatnem delu odlična reportaža. Pisec je vsekako preveč novinar, da bi bil samo literat in zopet preveč literat, da bi bil »sodoben« novinar.

Toplota in ljubezen, s katero je Petković loteva vprašanj naše današnje vasi, spominja v marsičem na srbske in hrvatske kmečke pisatelje iz druge polovice 19. stoletja, na pr. na Kozarca ali na Glišića, čeprav ni mogoče govoriti o kakšnem neposrednem vplivu teh pisateljev na Petkovića. Samo da nahajamo isto tezo, ki jo zastopa Petković glede propadanja naše vasi, tudi v delih teh pisateljev od Kozarčevih »Mrtvih kapitalov« do današnjega dne. Še nekaj je treba poudariti pri pisatelju »Plime i oseke«: je to bujnost in čistost pravega ljudskega jezika, ki je bil temelj sodobnemu srbskemu književnemu jeziku. Če se spomnimo, kam so privedli »sodobni književniki« srbski jezik in s svojim slepim capljanjem za tujo frazeologijo, tedaj učinkuje jezik »Plime in oseke« kakor kaplja medu na suhe in razpokane ustne.

»Plima i oseka« razodeva potemtakem velik književni talent, ki je že ustavljen in dozorel do poslednje etape povprečne dovršenosti. Pomeni lep doprinos k domačemu romanu.

Milan Fr. Rakočevic

Molière zopet v ljubljanski drami

Srečanje s starim, ujedljivim, a zmerom zdravim humorjem francoskega klasika je človeku veselo doživetje zlasti še v današnjih dneh, ko sta beseda in misel ostala tako klavrno brez čistega, vedrega dovtipa in je svoboda proste, ustvarjajoče domislice nasilno ujeta v železje in uniformo.

A dandanes se izredno naglo premika čas: nič več nismo danes zadovoljni s tistim, kar nam je bilo včeraj, morda še v šolskih klopeh, v ugodje in radost. Premalo se nad zdi samo smešnost značaja, pa naj je narisan še iz tako živih osebnostnih korenin. Premalo sta kazen za prevzetno domišljavost in nagrada za zvitost, pa naj je ta zvitost pognala iz same ljubezni. Komedija, satira dvigne človeka in ga osvoji, kadar mu v jarki luči pokaže gnilobo, ki je nažrla neko plast človeške družbe, pa triumf zdravja in pravice nad njo: za takšne reči je treba, da se v borbi sreča dvoje silnih, po vnanji moči enakovrednih, a notranje vendar različnih načel in ljudi.

Ti dve Molièrejevi komediji »Izsiljena ženitev« in »Ljubezen — zdravnik«, ki tvorita po svoji notranji zamisli enoto, se nam zdita samo dva majhna, genialno duhovita osnutka, ki jima je treba za učinek na sodobnem odru predvsem komorno intimne ubranosti. Režija prof. Šesta je z veščo roko izluščila dejanje in izoblikovala značaje, a morda so nekam operetni vložki, s katerimi je skušal poživiti igro, vendar odveč. Glavno figuro obeh komedij, Sganarellea, domišljavega, topoglavega meščana, je Lipah odel v prisrčno dobrodušnost, ki je zmagovala do kraja. Poleg njega je v »Izsiljeni ženitvi« dragocena Kraljeva kreacija filozofa - aristotelovca, zavoljo katerega se zdi prav za prav napisan komad. V »Ljubezni - zdravniku« so ustvarili vrsto smeha, navdušenja vrednih figur Bratina, Daneš, Plut, Gregorin in Sever kot zdravniki. Veselo strežnico Sganarellove hčerke je podala Mira Danilova, v ostalih vlogah pa so prispevali dobršen del uspeha Potokar, Jan, Levarjeva in Gabrijelčičeva.

L. M.

Zapiski

Repertoar beograjskega gledališča od 3. do 9. oktobra. Gledališče pri spomeniku: Ponedeljek, 3. okt.: U čast Kongresa za zaštitu dece; torek, 4. okt.: Usedelica (Frénésie); sreda, 5. okt.: Manon. Burdino gostovanje ga. Elen Dosia; četrtek, 6. okt.: Hamlet; petek, 7. okt.: Moć sudbine (premiera); sobota, 8. okt.: Werther, gostovanje g. Burdinoja; nedelja, 9. okt. ob 15.: Prodana nevesta, ob 20.: Put oko sveta. **Gledališče na Vračarju:** ponedeljek, 3. okt.: Matura; torek, 4. okt.: Dva cvancika; sreda, 5. okt.: Pokojnik; četrtek, 6. okt.: Sumnjivo lice; petek, 7. okt.: Kleveta; sobota, 8. okt.: Koštana; nedelja, 9. okt. ob 15.: Voda sa planine, ob 20.: Otmeno društvo.

Zagrebško gledališče bo vprizorilo ta teden: Na Aleksandrovem trgu: Torek 4. La Bohème (gost. Solarija); Sreda 5. Elizabeta, ženska brez moškega; Četrtek 6. Knez Igor; Petek 7. Elizabeta; Sobota 8. Don Pasquale (gost. Solarija, vnovič uvežbano); Nedelja štev. 72 (popoldne), Knez Igor (zvečer). — V Frankopanski ulici: Torek 4. Pokojnik; Sreda 5. Pod kuratelo; četrtek 6. Delavski dol; Petek 7. Pod kuratelo; Sobota 8. Velika zadeva; Nedelja 9. Ivica in Marica (dopoldne). Mala Floramie (popoldne), Kaj je resnica (zvečer).

Kaj pripravljajo naši založniki? Založba Modra ptica je pravkar objavila svoj knjižni program za novo poslovno leto. Tako napoveduje roman Johna Knittla »Via Mala« v prevodu Vladimirja Premruja, Eve Curie »Madame Curie« v prevodu St. Meliharja, Marje Borštnikove življenjepisno študijo o Antonu Aškercu in Karla Novega roman »Samotni Krešin« v prevodu Vl. Levstika.

70 letnica K. Hoffmeistra. Te dni so se češki listi spomnili 70 letnice znanega umetnika in glasbenega pedagoga prof. K. Hoffmeistra, ki je bil v začetku svoje glasbeno-pedagoške kariere učitelj v šoli ljubljanske Glasbene Matice. K. Hoffmeister je spisal obsežne češke študije o raznih velikih skladateljih in celo vrsto učnih knjig za nižje in visoke stopnje glasbenega izobraževanja. Uveljavil se je tudi kot skladatelj.

SPORT

Ilirija še enkrat zmagovita

V teniškem dvoboju za drž. prvenstvo moštev je premagala LTC Caprag s 4 : 1

Ilirijansko teniško moštvo je spet zabeležilo lepo zmago in sicer v drž. prvenstvu moštev nad Capragom s 4:1. Tako se je plasirala Ilirija v pasni finale, kjer bo njen nasprotnik beograjska Šumadija.

Sedanji nasprotnik, L.T.C. Caprag, je sicer majhen klub, toda njegovi tekmovalci so po moči zelo izenačeni. — Imeli so pa smolo, da je bil njihov drugi igralec, Herlinger, bolan in ni mogel nastopiti. Njihov najboljši predstavnik Hergešić je dosegel lep uspeh, ko je dobil set proti Smerduju in pokazal, da je v zadnjem času zelo lepo napredoval. Naslednja dva igralca Blau in Schulhof, igrata tenis stare šole in še dosti dobro, če upoštevamo, da sta že starejša gospoda in jima je glavno služba, tenis pa le razvedrilo. Ilirija je nastopila v postavi Smerdu B. Banko, Smerdu E., Sotelšek, torej le Banko in Smerdu, iz prve garniture, ostala dva pa rezervi.

Rezultati: Smerdu E. — Blau 6-3, 6-2. — Ilirijan je otvoril igro s previdnimi udarci, da si je zasigural vodstvo, nato pa je s koristnimi udarci in igro na mreži onemogočil nasprotnika. Opazili smo, da si je popravil udarce, le backhand mu je še slab. Nasprotnik Blau ima dosti dober backhand, vorehand pa slabši, ker ga bije brez pomoči rame.

Schulhof-Sotelšek 6-2, 6-4. — Častno točko za Caprag je priboril Schulhof nad Soteškom, ki še ni v svoji običajni formi. Schulhof je v ostalem dovolj dober igralec, saj je nekoč premagal celo Punčeca — seveda pred 10 leti, ko je Franjo imel prvič racket v roki.

Smerdu B.-Hergešić 6-1, 4-6, 6-1. — Smerdu je dobil gladko prvi set in vodil v drugem 4-2, nato pa popustil, kar je dalo izredno borbenemu nasprotniku priliko, da je dobil drugi set. V tretjem setu je bil popolnoma izčrpan in popustil na vsej črti. *Banko-Herlinger* w. o. Herlinger je moral prepustiti partijo brez boja, ker je nenadoma resno obolel.

Double Smerdu B. - Banko: Hergešić-Schulhof 6-3, 6-2. Ljubljančana sta zmagala gladko in brez napora.

Z naslednjim nasprotnikom Šumadijo bo Ilirija igrala v začetku naslednje sezone.

Velike kolesarske dirke

Zanimiva etapna prireditev v koroškem kotu

Preteklo nedeljo so bile v Slovenj Gradcu velike etapne kolesarske dirke, ki jih je priredila Koroška kolesarska župa. Dirke so veljale obenem za prvenstvo Koroške kolesarske župe. S.k. »Mislinja« in Kluba slovenskih kolesarjev iz Celja. Proga je vodila iz Slovenjgradca preko Prevalj Črne, Mežice, Guštanja Dravograda in Mislinja nazaj v Slovenjgradec in je bila dolga 103 km. Kljub izredno slabemu vremenu in slabi cesti se je pojavilo na startu 13 dirkačev, od katerih jih je 5 startalo za Koroško kolesarsko župo, 5 pa za klub slovenskih kolesarjev iz Celja, med katerima je bil obenem tudi dvoboj ekip po točkah.

Rezultati so bili naslednji:

I. etapa: Slovenj Gradec-Prevalje (23 km): 1. Planinšek Jože, (Celje) 41:04; 2. Rozman Oskar (Železničar, Maribor); 3. Logar Rudolf (Korotan, Mežica). Dvoboj: Celje 16 točk, K. k. ž. 20 točk.

II. etapa: Prevalje-Črna (16 km). 1. Rozman Oskar (Železničar 34:40); 2. Logar Rudolf (Korotan); 3. Kajtner Franc (Celje). Dvoboj: Celje 33, Kkž 38 točk.

III. etapa: Črna-Mežica (8 km). 1. Planinšek Jože (Celje 15:55. 2 Rozman Oskar (Žel.); 3. Kajtner Franc (Celje). 55, KkŽ 51 točk.

IV. etapa: Mežica-Guštanj (12 km): 1. Janko Gregorič (Mislinja) 22:10; 2. Planinšek Jože (Celje); 3. Rozman Oskar, Žel.

Dvoboj: Celje 71, Kkž. 71 točk.

V. etapa: Guštanj-Dravograd (8 km): 1. Janko Gregorič (Mislinja) 19:09; 2. Planinšek Jože, 3. Kajtner Franc oba (Celje). Dvoboj: Celje 87, KKŽ 91 točk.

VI. etapa: Dravograd: Mislinja-Slovenj Gradec (36 km): 1. Janko Gregorič (Mislinja) 1:29:06; 2. Planinšek Franc (Celje); 3. Rozman Oskar (Žel).

Skupni zmagovalec vseh etap in prvak celotne dirke je Planinšek Jože (Klub slovenskih kolesarjev Celje) s časom 3.42:15, naslednja mesta pa so zavzeli:2. Rozman Oskar (Žel.) 3.42:28; 3. Kajtner Franc (Celje) 3.43:27; 4. Logar Rudolf (Korotan); 5. Kočan Anton (Korotan); 6. Hren Ivan (Mislinja). V dvoboju med Klubom slovenskih kolesarjev iz Celja in Koroško kolesarsko župo je zmagala župa z 112: 102 točkam. Prvak Kor. kol župe je postal Logar (Korotan Mežica), prvak S.k. »Mislinje« Hren Ivan in prvak Kluba slov. kol. iz Celja Planinšek Jože.

Dirka je bila pod vzornim vodstvom predsednika Kor. kol. župe g. Vinka Cajnka in saveznega delegata g. Mirka Fajsa organizirana brezhibno. Na vseh etapnih ciljih so prejeli zmagovalci krasna darila domačih županov. Kljub skrajno slabi cesti ni bilo nobene nezgode, le znani dirkač Janko Gregorič zaradi strtega kolesa ni mogel sodelovati pri dveh etapah in je zato izpadel pri skupni klasifikaciji. Zmagovalec celotne dirke je prejel krasen pokal narodnega poslanca g. Karla Doberška, ki je bil tudi pokrovitelj dirke. Vsi ostali dirkači pa so sprejeli spominska darila, prvaki pa diplome.

Obenem se je bilo še izvedeno na progi Slovenj Gradec — Gornji Dolič in nazaj (31 km) juniorsko prvenstvo Kor. kol. župe in S.k. »Mislinje«. Prvenstvo kor. kol. župe si je osvojil mladi Ivan Vodovnik (Korotan Mežica), prvenstvo S.k. »Mislinje« pa Jože Zaluberšek.

Motoklub »Ilirija« Ljubljana. Seja upravnega odbora in sestanek članstva bo drevi ob 20. v hotelu »Stara Pošta« v Kranju. Zaradi rešitve važnih zadev polnoštevilna udeležba.

V nekaj vrstah

O nedeljski prvenstveni

tekmi med Mostami in Mladiko,

ki se je, kakor smo že včeraj zabeležili, končala s tesno zmago Moščanov 4:3, nam poročajo še dodatno:

Mladika je šla v ta boj z veliko sigurnostjo in je imela razen tega tudi prednost lastnega igrišča, kjer se spozna — tako pravi — kakor v lastnem žepu. To pot so ji Moste prekrižale račun, kar bo verjetno imelo še hujše posledice. Enajstorica Most je v tej tekmi prijetno iznenadila ter nudila za oko lepo povezano in koristno igro. Če bi bil napad tudi po odmoru tako uspešen kakor prej, bi bil poraz Mladike brž kone še višji. Toče golov jo je rešil tudi njen odlični vratar, ki je sigurno ubranil vrsto nevarnih strelov. Pri zmagovalcih sta se odlikovala oba branilca, desni krilec ter ves napad, ki je izvedel serijo lepih in dobro zamišljenih kombinacij, je pa po pavzi močno popustil, kar kaže, da je moštvo brez pravega treninga, posledica dejstva, da trenutno nima igrišča. Tudi vsi ostali so se pokazali v prav dobri luči. Premaganci-Mladikarji — niso igrali tako slabo, kakor bi se moglo misliti, vendar pa pri vseh naporih niso mogli zaustaviti poletne igre nasprotnika. Najboljšo moč so imeli v vratarju, ki jih je dobesedno rešil katastrofe. Po igri bi bile Moste zaslužile boljši rezultat. Sodil je to igro g. Macoratti strogo objektivno in z veliko avtoriteto.

V Slovenjem Gradcu

so po končanih kolesarskih dirkah, o katerih poročamo na drugem mestu, imeli še nogometno tekmo, in sicer med prvo enajstorico SK Celja in domačo Mislinjo. Gostje so bili seveda ves čas igre zelo v premoči ter so nazadnje visoko zmagali z 10:4 (7:1).

Na stadionu Junaka v Sofiji je bila v nedeljo odigrana

meddržavna tekma

med *Nemčijo* in *Bolgarijo*, ki se je končala z zmago Nemčije 3:1 (1:1). Nemčijo je zastopala druga garnitura, ki je bila še dovolj močna, da je odpravila bolgarsko elito. Tekmo je odlično sodil naš sodnik ing. Popović iz Beograda.

Zagrebška Concordia nima sreče

v podsaveznem prvenstvu ZNP, kamor se je morala vrniti po nesrečno izgubljenem poskusu z varaždinsko Slavijo, da bi ostala v ligaški družbi. V nedeljo je imela v tekmi za točke za nasprotnika Ličanina, s katerim je do odmora ohranila samo neodločeni rezultat 0:0. Zaradi številnih incidentov v tem delu igre pa pozneje sodnik ni hotel več na igrišče in tako sta se morala enajstorici raziti brez končnega izida. Kazalo je tako, da tudi ta ne bi bil laskav za Concordijo...

Izmed *nedeljskih vnanjih nogometnih rezultatov* je treba zabeležiti še naslednje:

V Stockholmu je Norveška zmagala nad Švedsko s 3:2 (3:1). — V italijanskem prvenstvu so igrali: Livorno : Bologna 3:1, Bari : Lazio 2:1, Genova : Novara 3:1, Ambrosiana : Milan 1:0, Roma: Juventus 1:0, Modena : Triestina 1:0.

Ligaško prvenstveno tabelo v zadnjem »Pond. Jutru« je treba popraviti na 5. odn. 1. mestu tako, da je Gradjanski iz Skoplja z enakim številom točk, toda z neznatno boljšo razliko golov pred Baskom.

To lahko odloča:
MASTEN ALI BREZ MASTI
Trdi, nelepi lasje, suhi prhut na temenu in srbež nastane večkrat zaradi pomanjkanja naravne masti. Trilysin „masten“ osigura trajno vsebino masti, ki zadostuje normalni potrebi temena. Lasje obdrže svoj naravni sijaj, lepoto in bujnost.
Trilysin - MASTEN
Cene za Trilysin in Trilysin-masten so iste.

Naše gledališče

D R A M A

Torek, 4.: Veriga. Red A.
Sreda, 5.: Žene na Niskavuoriju. Izven.
Četrtek, 6.: Izsiljena ženitev, Ljubezen-zdravnik. Red Četrtek.

Delo finske pisateljice Helle Vuolijoki »Žene na Niskavuoriju« je doseglo tudi na našem odru uspeh, ki ga spremlja povsod. Z močnim, dramatičnim poudarkom podano življenje in zaplet na finskem veleposestvu v Tavastlandu, sta zanimiva, vrline igre prihajajo v odličnih kreacijah sodelujočih do svoje veljave. V glavnih vlogah: Maria Vera, Vida Juvanova, Danilova, Jan. Režiser: Bratko Kreft.

Izreden gledališki dogodek se nam obeta s krstno predstavo izvirne slovenske drame, katere pisatelj je Stanko Cajnkar. Njegovo delo »Potopljeni svet« prinaša v miselni zasnovi nesporne vrednote, ter očituje dramatično spretnost v gradnji dialogov. S potopljenim svetom je naznačen duhovni človekov svet, ki spi, potopljen po elementarnih življenjskih viharjih, a ostane v bistvu neporušen. Delo bo zrežiral C. Debevec. Igrali bodo: Danilova, Vida Juvanova, Šaričeva, Debevec, Gregorin in Sever.

O P E R A

Torek, 4.: Boris Godunov. Red B.
Sreda, 5.: Ero z onega sveta. Red Sreda.
Četrtek, 6.: Na sinjem Jadranu. Premiera. Premierski abonma.

Opozarjamo na nocojšnjo ponovitev Musorgskega opere »Boris Godunov«, ki bo ob 20. uri v operi. Naslovno vlogo bo pel režiser R. Primožič, Pimena ravnatelj Betetto, ostale vloge kakor običajno. Dirigent: dr. Švara, režiser: R. Primožič. Predstava za abonma B.

Jutri se bo pela prvič v letošnji sezoni Gotovčeva opera »Ero z onega sveta«, ki je eno najbolj uspelih opernih del jugoslovanskih skladateljev. Delo je izredno slikovito, polno prelepih umetnih in narodnih melodij z izrazito instrumentacijo. Posebno lepi so tudi plesi, predvsem opozarjamo na veličastno kolo, ki zaključuje opero. Predstava bo za red Sreda.

Pri opereti »Na sinjem Jadranu«, ki jo je uglasbil Edvard Gloz, so posamezne vloge naslednje: Vero Jansko bo pela ga. Poličeva, Janskega Pianecki, Maro Barbičeva, Lolo Japljeva, Julko Rakarjeva, Begoviča Sancin, Kokeša Peček, Stadlerja Golovin. V vlogi Kožuliča bo nastopil Zupan in v vlogi Pagode Rus. Delo bo zrežiral: g. Zupan, dirigent bo g. Žebre. Dejanje se vrši v Biogradu na morju. Premiera bo v četrtek za premierski abonma.

Ga. Zinka Kunc-Milanov bo gostovala v nedeljo 9. t. m. v Puccinijevi operi »Tosca«. Vstopnice dobite pri dnevni blagajni v operi.

*

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 4. ob 20. uri: »Hudičev učenec«. Premiera. Bloki.
Sreda, 5.: Zaprto.
Četrtek, 6. ob 20. uri: »Kar hočete«. Red C.

Umrl je davi ob 4. uri zjutraj naš dragi nepozabni tovariš, gospod

Todor Živković

VIŠJI CARINSKI KONTROLOR

Na poslednji poti ga bomo spremili dne 4. oktobra 1938. ob 15. uri iz hiše žalosti (carinarnica) do jeseniškega kolodvora, od koder bo odpeljan na svojo rodno grudo v Zemun.

JESENICE, 3. oktobra 1938.

Uradniki Jeseniške carinarnice

ZAHVALA

Za številne dokaze sočutja ob bridki izgubi naše ljubljene, zlate

ANICE

izrekamo prisrčno, iskreno zahvalo. Posebna zahvala veljaj gospodom dr. Neubauerju, dr. Mušiču in vsem ostalim zdravnikom, ki so se z neprimerno požrtvovalnostjo zavzeli zanjo, da bi ji rešili življenje. Dalje prečastiti duhovščini ter vsem darovalcem prekrasnega cvetja, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnjo pot, ter vsem, ki so nam ustmeno in pismeno izrazili svoje sožalje in lajšali našo bolest v dneh ločitve od ljubljene hčerke. Vsem in vsakemu posebej naša iskrena zahvala.

Rodbina JUVANČIČ

Motorne dirke na Ljubljanski grad 2. X. 1938.

(vozač Josip Cihlar s serijskimi modelom KS 500 ccm)

zmaga z najboljšim časom dneva

(52.8 sek.)

najhitrejši motocikel vseh kategorij

Zmagalec v sportni kategoriji do 1000 ccm.
Zmagalec v sportni kategoriji do 500 ccm.

Glavno tovarniško zastopstvo in zaloga: O. ŽUŽEK, LJUBLJANA, Tavčarjeva 11
Tel. int. 24-61.

Zündapp

PAUL RIPSON 2

Stratosferski pilot

Roman

Ves zamišljen je stopal skozi pristaniško vrvenje. Skoraj bi bil pozabil, kam je namenjen. Bil je tako zelo razburjen, da se mu je zahotelo pokaditi cigareto, kar je sicer drugače le redko storil. Stopil je v bližnjo prodajalno in kupil škatljo Chesterfield cigaret ter s slastjo vsrkaval opojno dišeči vonj.

Najprej je hotel sesti na podzemsko železnico, toda danes ga pot ni vedla zelo daleč, samo dve postaji in zato je rajši šel peš, pušil in razmišljal. Vse njegovo življenje mu je stalo naenkrat pred očmi.

Fred Blair je bil letalec in sicer trenutno v službi družbe, ki je prevažala potnike in pošto med New Yorkom in nekaterimi drugimi velikimi mesti Zedinjenih držav. Bil je v sedemindvajsetem letu. Stasit, jeklenih mišic, skoraj klasičnega lica, temno rujavih las in energičnih potez. Takšen je bil na zunaj, toda na znotraj je bil nekoliko drugačen Bil je sanjač, ki je sicer ljubil redno in hladno vsakdanje življenje, toda smatral ga je le za nekaj, kar je začasno in čakal je na veliki dogodek, ki bi popolnoma spremenil vse njegovo življenje ter ga dvignil v nepristopne višine. Pri tem si ni predstavljal, kot delajo to diletanti življenja, da bo zadel glavni dobitek v kakšni loteriji ali podedoval od kakšnega neznanega sorodnika milijon dolarjev ali pa se bogato ženil in živel v razkošju. Vse to ni imel v mislih. Želel si je nekako notranjo srečo, občutek, ki bi ga dvigal preko vsakdanjega. Med vojno je bil pilot na francoski fronti ter se je bil ponovno odlikoval. Povojni vrvež ga je vrgel v službo zrakoplovne družbe, toda to je bil zanj le izhod v sili. Vodstvo prometnega letala zanj ni pomenilo nič drugega kakor izvrševanje dnevno ponavljajočega se enakomernega dela, ki ni dovedlo do razvoja ogromno delavno silo, ki se je bila v njem nakopičila.

2. poglavje: Usodepolni polet.

Mitchellfield, newyorško letališče. V sijajnem jutranjem solncu se bleste hangarji in hoteli. Piloti letal, ki so imela odleteti v prihodnjih minutah, pa so se z nemirom ozirali proti zapadu, kjer se je pokazal nad obzorjem majhen, toda temen oblak, ki je naraščal s silno brzino.

Ravnokar sta pristali dve letali, eno iz Buffala, drugo iz Chicage. Pilota obeh sta povedala, da se bliža vihar in da bo menda nemogoče, da bi odletelo kakšno letalo v katerokoli smer. In to se je tudi zgodilo. Ravnateljstvo zrakoplovne prometne družbe je na podlagi poročila vremenske opazovalnice ustavilo za dve uri vsak odlet. Ko je dospel ta telefonski nalog na vodstvo letališča, so spet nazaj v lope porinili oba velika trimotorna enokrovnika, ki sta bila že pripravljena za odlet in tudi že imela natovorjeno pošto.

Fred Blair, ki bi bil moral prevzeti vodstvo letala za Chicago in ki je v svoji usnjeni kombineži odhajal proti okrepčevalnici tik mesta za start, sedaj pravzaprav ni vedel, kaj bi počel. Imel je dve uri prostega časa na razpolago. Stopil je k točilni mizi in si naročil čašo malted milk, to je ameriške specialitete, mleka s sladom, ki je zelo osvežujoče in ena izmed stoterih izredno prijetnih pijač, ki so jih Američani iznašli po prepovedi alkohola. Fred je zamišljeno gledal, kako je mikser zmešal dve tekočini, nato pa blesteči se nikljasti lonec zaprl ter ga vtaknil v električni motor, kakor bi predla mačka, zapel in tekočino ob enem mešal in grel. Fred je bil zamišljen in vendar pravzaprav ni mislil prav nič, kot se to vsakemu človeku včasih pripeti. Iz tega stanja ga je pa vzbudil glasen prepir.

— Obžalujem, toda rekel sem Vam že, da je to čisto izključeno. Nobeno letalo ne sme odleteti.

— Toda rekla sem Vam, da Vam plačam letalo, ako bi se pokvarilo, odgovornost zase pa prevzamem edino jaz in sicer Vas pa to nič ne briga. Jaz hočem leteti in bom tudi letela.

Ta energični ženski glas, ki je sicer prav prijetno donel, se je zdel Fredu nekako znan in ozrl se je ter opazil, da sta izza ogla letalske lope stopila ravnatelj letališča in mlada dama... da baš ona, njegov sopotnica z ladje Minnehahe. Kar vroče mu je postalo pod usnjeno obleko, ko jo je spoznal, toda ona ga še ni bila zapazila.

Med tem se je bil ravnatelj z vljudnimi besedami obžalovanja, da zares ne more ničesar ukreniti, poslovil in je odšel. Mlada dama je ostala sama pred praznim letališčem in se ozirala okoli in na nebo. Ko je zapazila točilnico in pilota v kombineži, je takoj stopila bližje. Med tem je bil Fred že izpraznil naročeno čašo in plačal.

Po ameriški neženirani navadi občevanja mu je dama že od daleč pomigala z roko in zaklicala po tovariško:

— Halo, pilot.

— Halo, lady, se je glasil Fredov odgovor in stopil ji je nasproti.

Ko sta stala drug pred drugim, se je Fred nasmejal, rekoč:

— Vi ste! Ali me še poznate?

Neznanka ga je ostro pogledala in videl je, da se ga ne more natančno spomniti. Zato je snel usnjeno čelado z glave in dejal:

— Jaz sem, Vaš sopotnik z Minnehahe oni megleni dan pred tremi tedni. Kdo bi si mislil, da se bova tu srečala.

Seveda se ga je spominjala. Napravila je silno prijazen obraz, ga spet tako lepo in nežno pogledala, mu segla prijateljsko v roko, ki je kar ni hotela izpustiti, da je Freda spreletaval kar nekakšen električni tok, potem pa je skoraj jokaje dejala:

— Moram odpotovati in sicer nemudoma. Vi mi morate pomagati.

— Kam pa hočete?

— Moram biti v Buffalu v treh urah.

Fred se je nehote nasmejal, kajti ta energija mu je ugajala. Vendar je odgovoril:

MALI OGLASI

Službo dobi

Gospodično
popolnoma zdravo in resno, z dobrim znanjem nemščine iščem k trem otrokom v starosti od 5 do 8 let kot vzgojiteljico. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Takojšen nastop«. 23382-1

Šiviljske pomočnice
sprejme takoj modni atelje Seljak, Miklošičeva 16 23323-1

Pletiljo
izvežbano, za takoj, sprejmem za stalno in dobro plačo. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Sposobna«. 23439-1

Perfektna kuharica
za gospodo dobi stalno službo na Gorenjskem. V poštev pridejo mirne ženske srednjih let. — Ponudbe s prepisi spričeval in sliko na ogl. odd. Jutra pod šifro »Gospoda«. 23410-1

Trgov. pomočnika
z deželo, vojaščine prostega zanesljivega in poštenega, išče trgovina z meš. blagom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Trg. z mešanim blagom«. 23420-1

Šiviljsko pomočnico
in vajenko, takoj sprejmem. Ponudbe pod »Damsko krojaštvo« na ogl. odd. Jutra. 23418-1

Hišnika
ki se razume tudi na sadno drevje (breskve) iščem za vilo z velikim vrtom v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Hišnik«. 23402-1

Brivskega pomočnika
mlajšega, dobro moč, sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23408-1

Za vodstvo gospodinjstva
malega, — iščem solidno, zdravo, simpatično, mlajšo osebo, ki bi imela pri meni lepo zasigurano življenje. Resne ponudbe s fotografijo: M. Popović, penz. vel. župan Bela Crkva (Banat). 23409-1

Ekonoma
ali volonterja, — samskega sprejmem k večjemu vinogradnemu posestvu. Ponudbe z natančnim opisom dosedanje zaposlenosti pod »702« na ogl. odd. Jutra. 23020-1

Službe išče

Tkalski mojster
z večletno prakso, želi premeniti službo takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Jugoslovanski drž.« 23429-2

Brivski pomočnik
dober, vešč nekoliko damskega dela, išče primernega mesta za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Nekadilec«. 23427-2

Trgovci!
Zaposlenja želi pomočnik, zmožen mešanega blaga, vojaščine prost, kot prodajalec, event. bi vodil tudi podružnico. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Agilen pomočnik«. 23407-2

Pouk

Strojepisni pouk
(Deseprstni sistem.)
Večerni tečaji, oddelki od pol 7. do 8. in od pol 8. do 9. zvečer za začetnike in izvežbance — pouk tudi po diktatu. — Vpisovanje dnevno od 6. do 8. ure zvečer. Največja strojepisnica, najrazličnejši stroji. Pričetek pouka poljubno. Šolnina zelo nizka. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. Tel. št. direktorja 48-43. 22950-4

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
CERNE — juvelir,
Ljubljana, Wolfova ul.

Sadje

Ljubljančani pozor!
Obrana namizna jabolka, zimska iz savinjske doline Vam nudi v vsaki količini in sorti D. Ribizel, Šmartno ob Paki. 23411-34

Pridelki

Gobe na slanici
in prešna jabolka nudite takoj tvrdki Artur Nachbar Radeče. 22583-33

Slivovko, klekovačo,
kajmak in druge Užičke proizvode nudi zastopstvo Adamič O., Ljubljana, Erjavčeva 4a. 23275-33

Prodam

Cepljeno trsje
divjaki korenjaki, sadno drevje, točno sortirano — večje množine nudi Franjo Žiher, trsničar, Zamušani p. Sv. Marjeta pri Moškanjcih. 23440-6

Otroški voziček
globok, moderen, skoraj nov, poceni prodam. Ciglerjeva 29, Moste. 23065-6

Kupim

Kupimo
vsako količino starega bakra, medenine in medenastih odpadkov po najvišjih dnevnih cenah. Mariborska livarna in tvornica kovin Maribor (Melje) Motherjeva ulica 15. 23436-7

Avto, moto

Kupim motor
200—350 ccm, dobro ohranjen. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj plačam«. 23417-10

Les

Brusni les
obeljen in neobeljen, žamanje in krajnike kupujem stalno vsako množino. Ponudbe poslati na: Celulozna tovarna, pošta Videm pri Krškem. 23205-15

Klišeje
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
Sv. Petra nasip 23

Zahtevajte brezplačni prospekt!

»Zephir« d. d. Subotica

Samoprodaja:
LJUBLJANA: Venceslav Breznik
CELJE: R. Rakusch
MARIBOR: Pinter & Lenard
BREŽICE: Löschnigg & Schmidt.

Zahtevajte povsod znamenite »ZEPHIR« štedilnike iz iste tvornice.

Kapital

Bančno kom. zavod
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40
kupi takoj in plača najbolje
bramilne knjižice
bank in hranilnic
vrednostne papirje:
3% obveznice bone, srečke, delnice itd.
valute vseh držav.
Prodaja srečk državne razredne loterije. 344-16

Družabnika
s kapitalom 250.000 din — iščem za ustanovitev novega brezkonkurenčnega podjetja. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod šifro »Rentabilno sodelovanje«. 23423-16

Posest

Velika trgovska hiša
dvonadstropna, v sredini Celja, z velikimi skladišči na prodaj. Ugodna naložitev kapitala. Ponudbe na podr. Jutra v Celju pod »Mesto Celje.« 23383-20

Stanovanje odda

Sončno stanovanje
štirisobno oddam s 1. novembrom. Poizve se pri hišniku Bleiweisova 3. 23230-21

Dvosob. stanovanje
lepo, solnčno, s kopalnico, plinom in veliko teraso, oddam 1. novembra po zmerni ceni na Cesti v Rožno dolino št. 26. 23435-21

Dvosob. stanovanje
parketirano, oddam za 1. november na Cesti 29. okt. (Rimski cesti) št. 23. 23434-21

Dvosob. stanovanje
in prazno sobo s posebnim vhodom, takoj oddam. — Ljubljana VII., Pavšičeva 8 Kosovo polje. 23428-21

Sobo s kuhinjo
oddam. Poizve se gostilna Ramovž, Stožice. 23421-21

Enosob. stanovanje
z vrtom, lepa solnčna lega. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23405-21

Lep lokal
več dvosobnih enosobnih in samskih komfortnih stanovanj, oddam za november na Celovški cesti 72. Oddaja Klanjšček istotam. 22998-21

Moderno stanovanje
4 velikih sob in pritiklin, I. nadstropje — v sredini Ljubljane, odda Društvo hišnih posestnikov, Salendrova 6. 23043-21

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Stanovanja išče

Trisobno stanovanje
s kopalnico, v centru mesta iščem za november. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Maja«. 23416-21a

Sobo odda

Lepo sobico
oddam solidni osebi, poseben vhod in souporaba kopalnice. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23433-23

Sobo s štedilnikom
oddam za november ali za takoj. Langusova ul. št. 5 Mirje. 23406-23

Veliko opremljeno sobo
z oskrbo in kopalnico oddam takoj v Ljubljani, palača Viktorija. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. — Ogled vsak dan od 12. do 14. ure. 23431-23

Opremljeno sobo
z vso oskrbo in souporabo kopalnice, oddam 15. 10. 1938. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23430-23

Veliko sobo
z balkonom, oddam 15. oktobra 2 uradnicama ali gospodoma. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 23401-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom in s kopalnico, event. z hrano oddam v Streliški ulici 22. 23326-23

Sobe išče

Čisto sobico
po možnosti s štedilnikom, za starejšo kuharico, ki bi bila čez dan odsotna iščem najraje v bližini Sv. Jakoba do Frančiškanov. Eventuelno tudi kot sostanovalka pri čedni pošteni osebi — sostanovalki Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Za pridno kuharico«. 23172-23a

Opremljeno sobo
z vhodom s stopnic, išče stalen gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mir«. 23441-23a

Opremljeno boljšo sobo
išče gospod v sredini mesta oz. v bližini glavnega kolodvora s separiranim vhodom za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Lepa in zračna«. 23442-23a

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Iščem sobo
strogo separirano, za takoj. Po možnosti v centru ali bližini tehnike. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kemik«. 23422-23a

Blizu centra
iščem opremljeno sobo s kopalnico in posebnim vhodom za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Točnost«. 23415-23a

Prazno sobo
v centru, s posebnim vhodom, iščem. Veliko odstopna. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Plačam do 300 din«. 23412-23a

Sobo
v centru, vzamem takoj. — Vhod mora biti s stopnišča. Ponudbe z navedbo najemnine na ogl. odd. Jutra pod »4. oktober«. 23404-23a

Živali

Nemška doga
z rodovnikom, bela (črnopegasta), dveleten samec, vredna, na prodaj. Šiška, Aleševčeva c. 38. 23032-27

Rjava psica
z ovratnikom K. Miklič 61 se je zatekla. Lastnik jo dobi pri Heromcu, Vevče, štev. 5. 23403-27

Ženitve

Vdovec 38 let
lepe zunanjosti močne postave, vesele narave, simpatičen, lastnik hiše, išče gospodično lepega značaja z nekaj gotovine radi nujne ženitve. Samo resne ponudbe na naslov Gustav Zajc, — Zagreb, Slovenska ul. 9. 23424-25

Dopisi

»Jelka«
Hvala. Pridem tri dni poprej. 23414-24

Razno

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlobni čistilnica

Poceni boste kupovali
vse kar potrebujete, ako naročite
naš brezplačni katalog
Kastner & Öhler

Prvovrstni trboveljski
PREMOG
brez prahu, koks, suha drva
nudi
I. Pogačnik,
BOHORIČEVA 5,
Telef. 20-59

NARODNA TISKARNA
LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5
IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN
PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

čitajte in širite »JUTRO«

GRD NOS

Zakaj, da bi Vam grenil življenje? Aparat »Orthodor« popravi zanesljivo vse deformacije nosu. Cena din 90.—.
ŠTRLEČE IN KLAPAJOČE UŠESA formira aparat »Rectodor«. Cena din 90.—.
Rdečica nosu in obraza — Prhljaj, srbečica in izpadanje las — Zaščitna intimna sredstva — Suspenzorij za sport in bolečine — Stezniki in pasovi za korpulenco in bolečine.
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO NAVODILA IN NAŠE VELIKE ILUSTROVANE KATALOGE.
Parf. in kozmetika »OMNIA« oddelek I/6.
Zagreb, Gundulićeva ulica 3, polukat
TELEFON 97-67.

Iz trpežnega, nepremočljivega **LODNA** nudi jesenske športne damske in moške plašče od din 240.— naprej, iste fantovske in dekliške od din 150.— naprej.
F. I. GORIČAR — Ljubljana
Sv. Petra cesta 29.

Hiše — vile — prostore v Beogradu
boste najpovoljneje kupili in plasirali svoj denar z dobrimi in sigurnimi obrestmi, ako se obrnete na biro
»ARGUS«
Beograd, Terazije br. 1 — Telefon 20-528

OBVESTILO!

Vljudno obveščam, cenj. goste, da bo od danes pa do prihodnje pomladi moja
restavracija v hotelu „Bellevue“ zaprta
Cenjene goste prosim, da se med tem časom poslužijo moje RESTAVRACIJE IN UNIONSKE KLETI V GRAND HOTELU »UNION«.
P. ŠTERK, *restavrater*

OGLAS — Sprejem orodjarjev

Uprava zrakoplovnega tehničnega zavoda v Kraljevu

sprejme večje število orodjarjev

Prošnje za sprejem dostaviti po pošti ali osebno. — Višina dnevnice se določi po sposobnostih.

Iz pisarne tehničnega oddelenja zrakoplovno tehničnega zavoda v Kraljevu T br. 4605 od 27. septembra 1938. l.

Tisoče zahval prejema »MORANA«

†

Umrla nam je naša dobra mama, stara mama, prababica in teta, gospa

Fani Hudiva roj. Drušković

vdova posestnika v Zagaju pri Sv. Petru pod Sv. Gorami

Pogreb bo v torek, dne 4. oktobra ob 10. uri.

Sv. Peter pod Sv. Gorami, 3. oktobra 1938.

Žalujoči sinovi in hčerke z rodbinami in ostalo sorodstvo.

†

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, mati, sestra, svakinja in teta, gospa

MARIJA HOLC

soproga posestnika, gostilničarja in mesarja

v nedeljo, dne 2. oktobra 1938 ob pol 18. uri po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere v 45. letu svoje dobe izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb blagopokojnice bo v torek, dne 4. oktobra ob 15. uri iz hiše žalosti, Pobrežje—Aleksandrova c. 2, na magdalensko pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 5. oktobra ob 7. uri v župni cerkvi sv. Magdalene.

Pobrežje pri Mariboru, Poljčane, Celje in Zagreb, dne 3. oktobra 1938.

MATIJA HOLC, soprog; MARICA, hčerka.
Vsi ostali sorodniki.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.